

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

BERETNING
OG
REGNSKAB

for året 1951

FÆLLESFORENINGEN
FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER

BERETNING
og
REGNSKAB

for året 1951

FÆLLESFORENINGEN
FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER
1952

INDHOLD

Side

FDBs bestyrelse 7
FDBs repræsentantskab 8
FDB i 1951 11
Den økonomiske udvikling i Danmark 1951 11
Brugsforeningerne i 1951 12
FDBs virksomhed 1951 13
Det nordiske og internationale samarbejde 16
Personalia 18

Organisationsafdelinger:

Sekretariatet 21
Oplysningsudvalget 22
Konsulent- og revisionskontoret .. 24
Statistikudvalget 25
Andelsskolen 25
Samvirke 27
Trykkeriet 28
Arkitektkontoret 29
Ingeniørkontoret 29

Vareafdelinger:

Planlægningsafdelingen 31

Handelsafdelinger:

Kolonialafdelingen 32
Vinafdelingen 35
Osteafdelingen 36
The- og konservesafdelingen 37

Side

Papirafdelingen 38
Manufaktur en gros afdelingen .. 39
FDB magasinerne 43
Isenkramafdelingen 43
Møbelafdelingen 48
Skotøjsafdelingen 48
Cykle- og motorafdelingen 49
Trælastafdelingen 49
Frøafdelingen 50

Fabrikker:

Krydderipakkeriet i Aarhus 52
Kolding-fabrikkerne 52
Fabrikkerne i Viby, Jylland 53
Cigar- og tobaksfabrikken i Esbjerg 56
Kemikaliefabrikken i Esbjerg 57
Fabrikkerne i København 58
Garveriet i Roskilde 60
Træskofabrikken og sadelmageriet 61
Møbelfabrikken i Tarm 61

Tekniske afdelinger:

Centrallaboratoriet 62
Reklameafdelingen 62

FDBs forretningsførere m. v. 65

Regnskab for året 1951 69

Statistiske oplysninger 85

FDBs BESTYRELSE

Formand: Direktør M. Refsgaard Thøgersen, Kristrup, Randers

Næstformand: Folketingsmand, gdr. L. Pedersen, Todbjerg, Hjortshøj

Direktør Kaj Nielsen, Strandboulevard 96, København Ø.

Gårdejer Karl Jensen, Vallensved, Fodby

Højskoleforstander Frode Aagaard, Vestbirk

Sognerådsformand Johs. Hansen, Taars

Lærer J. P. Jensen, Harritslev, Bogense

Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

Førstedirektør, cand. polit. Ebbe Groes

FDBs REPRÆSENTANTSKAB

MED SUPPLEANTER

Formand: Højskoleforstander, civiling. J. Th. Arnfred, Askov pr. Vejen

Næstformand: Lærer J. Tudvad, Boestofte pr. St. Heddinge

1. kreds: Gårdejer Magnus Uhd, Tistrup
   Gårdejer Tage Rosenstand, Danalund, V. Vedsted pr. Ribe

2. kreds: Højskoleforstander J. Th. Arnfred, Askov pr. Vejen
   Landbrugslærer Aage Toft, Ladelund pr. Brørup

3. kreds: Lærer Kr. Jørgensen, Mølvang pr. Jelling
   Gårdejer Aage Mols, Ammitsbøl pr. Vejle

4. kreds: Gårdejer Harald Christensen, Egebjerg pr. Horsens
   Sognerådsformand, gårdejer Peter Kaspersen, Brund pr. Horsens

5. kreds: Proprietær C. Højlund, „Julielund" pr. Allingaabro

6. kreds: Gårdejer Chr. Christensen, Nr. Krogsdam, Thorshøj
   Tømrermester K. P. Jensen, Ø. Brønderslev pr. Brønderslev

7. kreds: Forretningsfører N. Sjørslev Christensen, Silkeborg
   Gårdejer Georg Mikkelsen, Sinding, Skægkær

8. kreds: Gårdejer Carl Christensen, Vium pr. Sjørslev
   Gårdejer Harald Willumsen, Batum pr. Viborg

9. kreds: Lærer E. L. Dalgaard, Lyby
   Gårdejer Ole Daugbjerg, Iglsø pr. Stoholm

10. kreds: Gårdejer Johs. Lyngsø, Arden
    Landstingsmand Alfr. Bøgh, Nysum pr. Arden

11. kreds: Gårdejer N. Henning Nielsen, Haarby pr. Skanderborg
    Gårdejer Anders John Pedersen, Storring pr. Lillering

12. kreds: Lærer H. L. Nielsen, Pejrup
    Uddeler Chr. M. Pedersen, Ryslinge

13. kreds: Gårdejer Axel Nielsen, Ørritslev pr. Otterup

14. kreds: Gårdejer Otto Jeppesen, Staurby Skovgaard pr. Middelfart
    Maskinmester J. Chr. Helvard, Strib

15. kreds: Sognerådsformand Sigfred Petersen, Dbm., Spjellerup, Hyllinge
    Togfører H. K. Jansen, Dyrehaugevej 12, Korsør

16. kreds: Sognerådsformand P. D. Jensen, Moselund, Lynge
Sognerådsformand, gårdejer Niels Olsen, Ølstykke

17. kreds: Mølleejer J. K. Rasmussen, Merløse
Gårdejer Otto Johansen, Terslev pr. Haslev

18. kreds: Gårdejer A. P. Andersen, Kindvig pr. Mern
Gårdejer Arne Rich. Larsen, Kraneled, Møn

19. kreds: Lærer J. Tudvad, Boestofte pr. St. Heddinge
Gårdejer Jens O. Pedersen, Frøslev

20. kreds: Gårdejer Hans Hansen, Toftegaard pr. Lumbsaas
Gårdejer Jacob A. Larsen, Æblehøj, Veddinge pr. Faarevejle

21. kreds: Fhv. uddeler M. Petersen, Langgade 12, Nr. Alslev
Forretningsfører Alf. Kristensen, Nakskov

22. kreds: Rentier Frands Rasmussen, Søby pr. Hornslet
Borgmester, uddeler Jacob Hansen, Ebeltoft

23. kreds: Skatterådsformand H. Brandt Nielsen, Stenseby, Bodilsker
Uddeler Henrik Torp-Hansen, Poulsker

24. kreds: Gårdejer N. Sodborg Eriksen, Tøttrup pr. Hørdum
Gårdejer Otto Foget, Tingstrup pr. Thisted

25. kreds: Handelsgartner R. Buhl, Kongevej, Helsingør
Direktør, Irs. Fr. Dalgaard, Jagtvej 220, Københavh

26. kreds: Gårdejer Laur. Nielsen, „Buskmose" pr. Rinkenæs
Gårdejer Svend Hansen, Nolde pr. Bylderup Bov

27. kreds: Gårdejer Jens Nielsen, R., Godballe pr. Faare
Gårdejer Anker Hedemark, Rindom pr. Ringkøbing

*

Maskinmester Fr. Vedsø, Brønshøj Kirkevej 59, København
Fru Edith Antonsen, Aadalsvej 41, København

Driftsleder Victor Fornæs, Vagtelvej 68, Frederiksberg
Direktionssekretær Poul Petersen, Hillerødgade 114, København

Gartner H. P. Jensen, Randersvej 57, Aarhus
Borgmester C. E. Bjerring, Nyborg

Formand Henry Hansen, Vestre Allé 96, Aalborg
Viceskoleinspektør Arne Jørgensen, Englandsgade 14 A, Esbjerg

Landbrugskonsulent Tage Jacobsen, Slangerup
Trafikkontrollør Johs. Iversen, Grønningen 1, Aarhus

FÆLLESFORENINGEN FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER I 1951

DEN ØKONOMISKE UDVIKLING I DANMARK 1951

Den fortsatte krig i Korea og den dermed følgende voldsomme oprustning verden over gav i årets første halvdel anledning til kraftige prisstigninger på en række vigtige råstoffer. Disse prisstigninger ramte dog fortrinsvis produkter af direkte betydning for oprustningen, og på Danmarks hoved-eksportvarer, landbrugsprodukter, var prisstigningerne kun ringe.

På denne baggrund af forringet bytteforhold overfor udlandet anså regeringen det nødvendigt at træffe forholdsregler til forbedring af betalingsbalancen, da vor valutasituation ikke tålte en yderligere forringelse. Bestræbelserne er gået ud på, gennem kreditstramning og forbrugsbegrænsende skatter, at formindske importen. Denne politik i forbindelse med øget eksport har givet til resultat, at Danmark gik ud af året 1951 med en væsentlig mindre gæld til udlandet end ved årets begyndelse.

Handelen har i 1951 været præget af den stramme likviditetssituation, hvis virkninger især på udvalgsvareområdet skærpedes derved, at befolkningen mindskede sine indkøb i forventning om, at det prisfald, som i midten af året konstateredes på verdensmarkedet for visse råstoffer, skulle slå igennem også her hjemme. I denne forbindelse må også nævnes den deponeringsordning, der indførtes i forbindelse med liberaliseringen af metervareimporten.

Mange forretninger blev på denne måde tvunget til at sælge deres varelagre til meget lave priser for at få rede penge til disposition. Prisfaldene fik imidlertid ikke et sådant omfang, at de formåede at forhindre detailprisniveauet som helhed i stadig at stige helt til årets udgang.

Prisudviklingen i engroshandelen har været den, at medens priserne i årets første halvdel steg – om end mere moderat end i slutningen af 1950 – bragte årets sidste halvdel en prisstabilisering, endog med en vis tendens til prisfald, for markedet som helhed, selv om der var store forskelle fra branche til branche.

Den stramme pengepolitik i forbindelse med øgede omsætningsafgifter har bevirket en vis forøgelse af arbejdsløsheden, selv om beskæftigelsen stadig må betegnes som høj. Som følge af den i årets løb indtrufne forbedring af landets betalingsbalance var der ved årets udgang en tendens til lettelse af den stramme likviditetssituation.

BRUGSFORENINGERNE I 1951

Omsætningen i de danske brugsforeninger viste atter i 1951 væsentlig fremgang, idet den samlede omsætning kan anslås til ialt ca. 950 mill. kr. mod ialt 830 mill. kr. i 1950, en fremgang på ca. 15 pct. Af denne fremgang må dog en ikke ringe del, formentlig lige ved to trediedele, tilskrives prisstigninger, men der resterer dog en ikke helt ubetydelig mængdemæssig fremgang. Da detailomsætningen for landet som helhed var stagnerende, vil det sige, at en stadig stigende andel af landets detailomsætning formidles gennem brugsforeningerne. For året 1951 vil andelen formentlig udgøre ca. 11 pct. Andelen er væsentlig større på landet og væsentlig mindre i byerne, hvor næringslovens bestemmelser om kun eet udsalg i hver kommune udgør en hindring for bevægelsens udvikling. Det er iøvrigt bemærkelsesværdigt, at den skete omsætningsfremgang er foregået uden en tilsvarende forøgelse af det samlede medlemstal, som de sidste par år har været stagnerende. Med de nuværende friere og rigeligere forsyningsforhold må det formentlig nu være muligt pånyt at iværksætte et fremstød for forøget medlemstilgang.

Den forøgede omsætning medførte særligt store kapitalmæssige krav til foreningerne, fordi der fra pengeinstitutternes side gennemførtes en betydelig kreditstramning som en følge af statens pengepolitik. Årets store problem for de fleste foreninger har derfor været at skaffe den nødvendige likvide kapital, ikke mindst efter at FDB, for at kunne løse sin opgave, fra 1. juli så sig nødsaget til strengt at gennemføre reglen om kontant betaling for de foreninger, der ved månedsopgørelsen havde gentagen forfalden skyld til FDB. – Likviditetsstramningen gjorde det naturligt for foreningerne at søge at forøge overskudet ved en rationalisering dels af driften og dels af foreningernes kapitalforhold. Hidtil er det navnligt den sidste vej, man har gjort brug af. Det bliver imidlertid sikkert nødvendigt, at brugsforeningernes omkostninger bringes ned. Rundt omkring i foreningerne har man, ivrigt støttet af FDBs afdelinger og kredsrevisorer, navnlig søgt at imødegå likviditetsvanskelighederne ved en indskrænkning af de udestående fordringer, en nedbringelse af varelageret og, hvor det var muligt, ved forøgelse af gamle eller optagelse af nye lån.

Med hensyn til den begyndte rationalisering af driften er der grund til at nævne, at den i 1950 indførte ordning med kvantumsrabat for leverancer direkte fra fabrik i løbet af året 1951 er blevet benyttet af et voksende antal foreninger, i mange tilfælde ved at flere foreninger er gået sammen om fælles leverancer. En stadig stigende del af FDBs omsætning, især fra fabrikkerne i Viby og fra Vejle Dampmølle, sker nu i form af sådanne d-leverancer til fordel for begge deltagere i samarbejdet.

Også udviklingen i retning af mere selvbetjening i brugsforeningerne er fortsat i det forløbne år, hovedsagelig dog i by-foreningerne. Derimod er der ikke i det forløbne år sket fremskridt med hensyn til løsning af spørgsmålet om en mere effektiv form for omsætning af udvalgsvarer.

Hvad forholdet mellem de enkelte brugsforeninger og FDB angår, er der grund til at nævne de formands- og uddelermøder, som i begyndelsen af året blev afholdt landet over, og hvor især brugsforeningernes finansielle stilling og ordreafgivningen til FDB blev drøftet. Samarbejdet med Uddelerforeningen og De samvirkende Brugsforeninger er i 1951 fortsat og udvidet ved en række møder i årets løb. Endvidere må nævnes de uddeler- og medhjælperdage, der på kursusudvalgets initiativ er afholdt på højskoler landet over i løbet af efteråret 1951 og foråret 1952, og hvor aktuelle problemer indenfor bevægelsen har været taget op til drøftelse. Hertil kan for indeværende år føjes de af konsulent- og revisionskontoret arrangerede regnskabskursus.

FDBs VIRKSOMHED 1951

I forbindelse med generalforsamlingen i 1951 afholdtes repræsentantskabsvalg af de store foreninger, der ialt androg 61 mod tidligere 63. Der valgtes som forrige gang 5, og valgene var genvalg.

Den 1. juli 1951 fratrådte FDBs formand, direktør *N. C. Poulsen* og førstedirektør *Frederik Nielsen* deres stillinger og efterfulgtes henholdsvis af direktør *M. Refsgaard Thøgersen* og direktør, cand. polit. *Ebbe Groes*. Samtidig fastlagdes reviderede retningslinier for samarbejdet i den øverste daglige ledelse, der herefter består af formanden, førstedirektøren og generalsekretær, cand. jur. *L. Fabricius*.

Som nyt medlem af bestyrelsen indvalgtes lærer *J. P. Jensen*, Harritslev. Som ny næstformand i bestyrelsen valgte denne folketingsmand, gårdejer *L. Pedersen*, Todbjerg. Som nyt medlem af repræsentantskabet indtrådte lærer J. P. Jensens suppleant, gårdejer *Axel Nielsen*, Ørritslev.

FDB har været repræsenteret i råd og nævn som tidligere år, idet dog direktør Ebbe Groes indtrådte i priskontrolrådet i stedet for direktør Frederik Nielsen, mens Andelsudvalgets formand, proprietær *S. Overgaard* har afløst direktør N. C. Poulsen i vareforsyningsrådet.

Regnskabet er i år underskrevet af bestyrelsen og generalsekretæren foruden som tidligere af formanden, førstedirektøren og regnskabschefen.

Der har i flere år været røster fremme om en modernisering og revision af FDBs vedtægter. Bestyrelsen og repræsentantskabet besluttede derfor at lade et forslag udarbejde til forelæggelse for årets generalforsamling. I forslaget er slettet gamle bestemmelser, som ikke mere kan efterleves, og andre bestemmelser er omredigeret, således at de stemmer med nutidens krav og praksis, men forslaget bryder ikke med bevægelsens principper om foreningernes afgørende indflydelse og om den valgte ledelses ansvar, pligter og rettigheder med hensyn til FDBs daglige virksomhed. Forslaget blev med en ændring vedrørende kredittiden eenstemmigt vedtaget af generalforsamlingen.

Også for FDB viste året 1951 fortsat fremgang. Den samlede omsætning

nåede således op på 559,7 mill. kr., en stigning i forhold til 1950 på 84 mill. kr. eller ca. 18 pct. En væsentlig del, formentlig ca. 11 pct., skyldes imidlertid prisstigninger, således at den mængdemæssige fremgang kan anslås til ca. 7 pct. Af stigningen hidrører ikke mindre end 66,6 mill. kr. fra kolonialafdelingen, som i 1951 nåede op på en samlet omsætning på 363,8 mill. kr. Også isenkramafdelingen viste fremgang, hvorimod manufakturomsætningen viste nogen tilbagegang. Den største procentvise fremgang viste trælastafdelingen.

FDBs fabrikationsomsætning viste pånyt betydelig fremgang, nemlig fra 132,4 mill. kr. i 1950 til 160,3 mill. kr. i 1951, d. v. s. en stigning på 27,9 mill. kr. eller 21 pct. Den største stigning falder her på margarinefabrikken med en fremgang på 22 mill. kr. eller 83 pct. samt på den nystartede kemikaliefabrik, hvis omsætning steg fra 1,2 mill. kr. til 2,3 mill. kr. eller med 91 pct. Enkelte fabrikker, bl. a. chokoladefabrikken og tobaksfabrikken har haft en mindre nedgang i omsætningen.

Produktionen på de med FDB samarbejdende virksomheder: Vejle Dampmølle, Linum, Det danske Forlag og Svendborg Konservesfabrik har i 1951 ialt andraget 44,6 mill. kr., således at den samlede produktionsvirksomhed i tilslutning til FDB i 1951 har andraget 204,9 mill. kr. mod 169,4 mill. kr. i 1950, en fremgang på 35,5 mill. kr. eller 21 pct.

Driftsresultatet viser, efter de foretagne afskrivninger og henlæggelser, et nettooverskud for året 1951 på 17 mill. kr., omtrent samme beløb som året før.

På status er varebeholdningerne steget fra 77 mill. kr. til 88,6 mill. kr., d. v. s. med 11,6 mill. kr., efter at den på tidligere års statusopgørelse foretagne afskrivning på 8,5 mill. kr. er fradraget. Brugsforeningernes gæld i kontokurant er trods omsætningsstigningen kun steget fra 39,3 mill. kr. til 42,4 mill. kr., d. v. s. med 3,1 mill. kr, og heraf er den forfaldne del – over 30 dage – faldet ca. 2 mill. kr. Stigningen i banktilgodehavender fra 1,6 mill. kr. til 11,2 mill. kr. skyldes deponeringsordningen for import af metervarer m. v., hvori er bundet over 10 mill. kr.

På passivsiden bemærkes, at både brugsforeningernes andels- og reservefondskonto er steget. Dette skyldes den regulering af disse konti, der skal finde sted hvert femte år, og som i 1951 er sket på grundlag af medlemstallet i og omsætningen med de enkelte foreninger i 1950. For reservefondskontoens vedkommende drejer det sig om en forøgelse fra 31,6 mill. kr. til 34,3 mill. kr., d. v. s. ialt 2,7 mill. kr. Posten: varekreditorer – viser pånyt stigning, nemlig fra 23,4 mill. kr. til 31,0 mill. kr., altså med ialt 7,6 mill. kr., mens gælden til banker ved årets udgang er 30,5 mill. kr. mod 20,9 mill. kr. ved udgangen af 1950, altså en stigning på 9,6 mill. kr. Posten: forskellige kreditorer – er derimod pånyt gået ned med godt 1 mill. kr.

Om 1951 kan det siges, at det har været et særligt vanskeligt år at komme igennem – navnlig den første halvdel. For manufakturafdelingen blev vanskelighederne ved deponeringsordningens gennemførelse særligt store. Den af

regeringen indførte liberalisering gav betydelige fordele med hensyn til købested, kvaliteter og priser, men blev ikke billig for denne omsætnings formidlere. Den indtrufne køberstrejke og det deraf følgende store prisfald medfører forhåbentlig, at deponeringsordningen bliver en overgangsforanstaltning, der gradvis afvikles.

Også for FDB er vejen gået gennem rationalisering af driften og kapitalforholdene. Rationaliseringen af arbejdsgangen på vareafdelinger, fabrikker og regnskabsafdelingen er ført videre frem med fordel, og dette gælder bl. a. varelagre og udestående fordringer som foran nævnt. Forinden dette nåedes, har det, som ligeledes omtalt, været nødvendigt at trække på bankerne, beløb, der på visse tider af året har ligget ikke ubetydeligt over saldoen ved årets udgang.

Som et led i FDBs kreditindskrænkning fastsattes renten af forfalden skyld til 6½ pct. p. a. og af forud-indbetaling til 5 pct. Ved årsskiftet og i det nye år har FDB nydt godt af den almindelige lettelse i pengeforholdene, men FDB må fortsat søge at bevare det faste greb i penge- og kreditforholdene.

*

Forventningerne om prisudviklingen i 1952 er påvirket af to faktorer, nemlig verdensmarkedspriserne og den hjemlige lønudvikling. Verdensmarkedspriserne viser ved årsskiftet en vigende tendens. På den anden side er der ikke sket nogen formindskelse af rustningerne, således at det er tvivlsomt, om et betydeligt prisfald har mulighed for at slå igennem.

Ved en bedømmelse af prisudviklingen på hjemmemarkedet i det kommende år må man endvidere have i erindring, at forårets store lønforhandlinger har medført en indkomstforøgelse for lønmodtagerne, hvilket vil modvirke virkningerne af et eventuelt prisskred på verdensmarkedet. Der er grund til i denne forbindelse at fremhæve, at den udvidede dagbladsreklame, som FDB har iværksat fra årets begyndelse, lægger afgørende vægt på prisannoncering, hvad der under de herskende konkurrencevilkår utvivlsomt vil vise sig af stor betydning.

Hvordan prisudviklingen end bliver, vil brugsforeningsbevægelsen dog stadig trænge til en forbedring af likviditeten. Det kan tænkes, at kreditmarkedet vil blive noget mindre stramt, således at man ved kortfristede lån får mulighed for at lette bevægelsens likviditet, men heldigere ville det være, om en forbedret likviditet kunne sikres gennem større varestandardisering, da en sådan tillige ville betyde en formindskelse af omkostningerne, der på flere punkter bør bringes ned.

Medens kolonialomsætningen i FDB og brugsforeningerne i 1951 viste fortsat fremgang, var der desværre en ganske stærk tilbagegang i mængdeomsætningen af udvalgsvarer. Denne tilbagegang er utvivlsomt udtryk for, at afsætningsformen for disse varer er utilfredsstillende. En mere effektiv fordelingsform for udvalgsvarerne må derfor være en af det nye års vigtigste opgaver.

DET NORDISKE OG INTERNATIONALE SAMARBEJDE

NORDISK ANDELSFORBUND

FDBs import af varer fra udlandet blev også i 1951 i væsentlig grad formidlet gennem Nordisk Andelsforbund, der nåede op på en omsætning af 250 mill. kr.

Af omsætningen androg FDBs andel 30,8 mill. kr., en stigning på 8,2 mill. kr. i forhold til 1950. Den svenske fællesforening, KFs andel androg 170,5 mill. kr., mens den norske fællesforening, NKL, deltog med 15,5 mill. kr. De to finske fællesforeninger, SOK og OTK, aftog varer for henholdsvis 15,8 og 13,5 mill. kr. og den islandske fællesforening, SIS, for 4 mill. kr.

Af hele omsætningen falder 92 mill. kr. på hovedkontoret i København og 158 mill. kr. på kontoret i London; 111 mill. kr. eller 70 pct. af omsætningen i London falder på råstoffer til KFs olie- og gummiindustri. Overskudet i London beløber sig til ca. 222.000 kr., medens overskudet i København nåede op på ca. 224.000 kr.

Provisionsandele på ialt 1.459.000 kr. er i 1951 godtgjort de forskellige indkøbsafdelinger i de enkelte fællesforeninger. I 1950 var det tilsvarende beløb 1.276.000 kr. Herefter udviser NAF, efter forrentning af andelskapitalen, et nettooverskud på 477.000 kr. mod 617.000 kr. i 1950.

I den daglige ledelse er i årets løb sket den ændring, at såvel Nordisk Andelsforbunds administrerende direktør fra virksomhedens start, *Frederik Nielsen,* som Københavnskontorets mangeårige leder, direktør *A. W. Bruun,* på grund af alder fratrådte 1. juli. Fra samme dato udnævntes underdirektør *Mogens Efholm* til administrerende direktør og samtidig leder af Københavnskontoret, medens direktør *Einar Mynderup* fortsat har den daglige ledelse af Londonkontoret.

DET INTERNATIONALE SAMARBEJDE

Det internationale andelsforbund International Co-operative Alliance afholdt i 1951 sin 18. kongres i København i dagene 24. til 27. september med deltagelse af ialt ca. 500 delegerede fra 23 forskellige lande. I forbindelse med kongressen afholdtes en række specialkonferencer for landbrugs-andelsbevægelse, boligkooperation, oplysning, presse etc., lige som også den internationale kooperative sommerskole var henlagt til Danmark, på Hindsgaul, i tiden 8. til 22. september 1951. Forud for ICAs kongres afholdt desuden det internationale kooperative husmoderforbund sin særlige kongres i København.

De forskellige arrangementer blev tilrettelagt af en særlig kongreskomité og et særligt arbejdsudvalg udpeget af de to værtsorganisationer, Andelsudvalget og Det kooperative Fællesforbund. FDB var repræsenteret i såvel kongreskomiteen som i arbejdsudvalget, henholdsvis ved bestyrelsens formand, direktør *M. Refsgaard Thøgersen* og kontorchef *Aage Bo-Jensen.* Ved

selve kongressen nyvalgtes iøvrigt generalsekretær *L. Fabricius* som medlem af ICAs centralkomité i stedet for førstedirektør *Frederik Nielsen,* mens de to øvrige danske medlemmer af centralkomiteen, redaktør *A. Axelsen Drejer* og forstander *J. Th. Arnfred* blev genvalgt, førstnævnte tillige til medlem af eksekutivkomiteen. Til et af kongressen nedsat rationaliseringsudvalg udpegedes fra dansk side førstedirektør *Ebbe Groes* og direktør *Kaj Nielsen.* Dette udvalg holdt sit første møde i London i december måned.

ICAs centralbestyrelse har udover møder i forbindelse med kongressen i København i årets løb afholdt møder i Basel og Oslo. Desuden har der været afholdt enkelte møder i ICAs forretningsudvalg, hvori fra dansk side har deltaget redaktør Axelsen Drejer.

Som tidligere år har FDB været repræsenteret ved de årlige generalforsamlinger i de nordiske søsterorganisationer. Desuden var FDB i årets løb repræsenteret ved den tyske og den østrigske fællesforenings generalforsamlinger. Ved FDBs generalforsamling i Aarhus var mødt repræsentanter for søsterorganisationerne i de nordiske lande samt England og Tyskland.

Det særlige nordiske samarbejde er fortsat med enkelte fællesmøder for forskellige specialområder.

I 1951 var antallet af udenlandske gæster større end i noget tidligere år, idet ca. 2150 gæster fra en lang række lande verden over aflagde FDB et besøg. En væsentlig årsag til det store antal var de to internationale andelskongresser, der fandt sted i København i september måned, idet hovedparten af kongresdeltagerne deltog i de besøg, der i denne anledning blev arrangeret i FDB.

Blandt de øvrige gæster skal særligt nævnes det stigende antal repræsentanter for de såkaldte underudviklede lande, enten udsendt af De forenede Nationer eller af landenes egne myndigheder. Navnlig Indonesien har i 1951 søgt at drage lære af den danske andelsbevægelse. Kontakten med FDB indledtes med et besøg af tre højtstående embedsmænd fra Indonesien, departementschefen for handels- og industriministeriet, dr. *Teko Sumodiwirjo,* chefen for det samme ministeriums kooperative afdeling, *R. S. Suriaatmadja,* samt inspektøren for kooperationen i Nord-Sumatra, *H. Damanik.* Efter de tre herrers hjemkomst sendtes yderligere et par unge embedsmænd på studiebesøg i Danmark, ligesom FDB også besøgtes af en gruppe indonesiske journalister. Det er tanken, at den indonesiske regering hvert år vil sende folk på studiebesøg til den danske andelsbevægelse. Af FN-stipendiater har der bl. a. været besøg af Mr. *Hla Kyine* fra Burma, pater *Francisco Javier Mejia* fra Colombia, Mr. *Pantum Thisyamondol* fra Siam, Mr. *Fateh Sing* og *Mr. P. V. Krishna Ayyar* fra Indien samt professor *Atty Rodulfo Santillan* og Mr. *Santiago Manongdo* fra Philipinerne. Hovedparten af FN-udsendingene er embedsmænd, ansat af de pågældende landes regeringer til at varetage kooperationens interesser i deres hjemlande.

JUBILÆER 1951

Følgende medlemmer af FDBs bestyrelse og repræsentantskab har i 1951 kunnet fejre 25 årsdagen for deres indvælgelse i repræsentantskabet:

Skatterådsmedlem, lærer *J. P. Jensen,* Harritslev.
Gårdejer *Jens Nielsen,* Godballe, Faare.
Folketingsmand, gdr. *Laurits Pedersen,* Todbjerg.

Nedennævnte overordnede medarbejdere har i årets løb kunnet fejre jubilæum:

50 ÅRS JUBILÆUM

Forretningsfører *A. Houengaard,* manufakturafdelingen, Aarhus.
Pakkerileder *W. Janstrup,* manufakturafdelingen, København.
Kaffemester *Johan Madsen,* Kolding fabrikker.

40 ÅRS JUBILÆUM

Kasserer *Knud Bording,* Kolding fabrikkerne.
Rejsende *N. Chr. Jensen,* isenkramafdelingen.
Rejsende *L. Koch,* isenkramafdelingen.
Rejsende *Chr. Madsen,* manufakturafdelingen.
Disponent *Hagbart Møller,* isenkramafdelingen, København.
Modtagelsesleder *E. Nielsen,* manufakturafdelingen, København.

25 ÅRS JUBILÆUM

Driftsleder *Einar Andersen,* konfektionsfabrikken, København.
Generalsekretær, cand. jur. *L. Fabricius,* København.
Fuldmægtig *S. Gønge,* kolonialafdelingen, København.
Magasinforvalter *A. Hansen,* Viby fabrikker.
Disponent *Knud Hansen,* manufakturafdelingen, København.
Forvalter *K. Jepsen,* Viby fabrikker.
Forretningsfører *N. Kokkenborg,* isenkramafdelingen, Esbjerg.
Assistent *Eigil Lund,* hulkort, København.
Assistent *H. Nielsen,* cykleafdelingen, København.
Rejsende *W. Parbst,* manufakturafdelingen.
Forretningsfører *F. Parelius,* kolonialafdelingen, København.
Bogholder *Vagner Pedersen,* krydderipakkeriet, Aarhus.
Pakkerileder *J. Slangerup,* skotøjsafdelingen.
Driftsassistent *P. Simonsen,* konfektionsfabrikken, København.
Undermester *Arne Sørensen,* Kolding fabrikker.

FDBs JUBILÆUMSLEGAT

FDBs jubilæumslegat er for 1951 tildelt følgende til studierejser:

Lærer *Kjærgaard Hansen,* Viby J.
Gårdejer *Sofus Mortensen,* Varde og omegns brugsforening.
Redaktør *A. Milling,* Uddelerbladet.
Uddeler *Anders Hansen,* Vonsild brugsforening.
Uddeler *N. J. Nielsen,* Venge brugsforening.
Uddeler *Chr. M. Pedersen,* Ryslinge brugsforening.
Uddeler *H. Nymann,* Gabøl brugsforening.
Ekspedient *Frede Lind Christensen,* Ulse brugsforening.
Bogholder *Børge E. Petersen,* Hovedstadens Brugsforening.
Ekspedient *Kjeld Hansen,* Middelfart brugsforening.
Ekspedient *Poul Henrik Godt,* Horbelev brugsforening
Sekretær, frk. *M. Nørgaard,* Andelsskolen.
Afdelingsingeniør *E. B. Stilling,* Centrallaboratoriet.
Kontorist, frk. *Ruth Nielsen,* FDB, Aarhus.

DØDE 1951

Fhv. medlem af repræsentantskabet, lærer *N. K. Hansen,* Horne.
Fhv. rejsende *Carl Larsen,* Kolding.
Driftsleder, civilingeniør *J. Spang Larsen,* Viby fabrikker.
Kasserer *I. C. Nielsen,* kolonialafdelingen, Aarhus.
Fhv. forretningsfører *Niels Nielsen,* Skive.
Fhv. medlem af bestyrelsen, proprietær *P. Pedersen,* Christiansdal.

SEKRETARIATET

I årets løb indmeldtes tretten nye medlemmer i FDB, således at medlemstallet ved årets slutning var 2017.

Af brugsforeninger optoges som medlemmer Vojens og omegns brugsforening og Hanstholm brugsforening.

Endvidere optoges følgende medlemmer i henhold til vedtægternes § 5: Hillerødegnens foderstofforening, Hillerød, Haderup foderstofforening, Skive, Sønderup foderstof- og gødningsforening, Varde og omegns andelsvaskeri, Odder andelsvaskeri, Nordjydsk andels fjerkræslagteri, Randers, Andelsfoderstofforeningen, Nykøbing F., Frugtavlernes fælleslager, Kolding, Borris andelsfoderstofforening, Bornholms andelsvaskeri, Bodilsker, og Roust-høje lokalforening.

Tilskrivningen til reservefondskontoen udgjorde i 1951 1,3 mill. kr. Andels- og reservefondskontoen andrager henholdsvis 2,1 mill. kr. og 34,3 mill. kr. ved udgangen af 1951.

Brugsforeningernes betalinger for købte varer er i 1951 gået bedre end i 1950. Dette skyldes bl. a., at FDB måtte stramme betalingskravene af hensyn til de betydelige krav, som den hastigt forøgede omsætning og deponeringsordningerne krævede. Næsten alle foreninger forstod nødvendigheden heraf og gjorde udvej for at skaffe rettidig dækning ved lagernedsættelse, indkassation af eget udestående og eventuelt gennem forøget kredit i pengeinstitutterne. Det sidste blev i årets løb vanskeligere indtil de sidste måneder, da en vis lettelse på pengemarkedet indtrådte.

Det har været af væsentlig betydning for FDBs arbejde, at foreningerne forstod kravets nødvendighed og indrettede sig derpå. Kun et relativt lille antal måtte midlertidigt overgå til køb på kontant betaling, og kun et forholdsvis lille beløb henstod ved årets udgang som forfaldent.

Gennemførelsen af bedre betaling vil også være påkrævet i 1952. Brugsforeningerne bør derfor benytte lejligheden til at tage hele rationaliseringsproblemet op i hver forening til fornyet drøftelse.

Som andetsteds omtalt har financieringen af FDBs virksomhed i 1951 været vanskelig dels på grund af den stærke stigning i omsætningen og dels på grund af gennemførelsen af deponeringsordningen. Takket være brugsforeningernes foran omtalte forståelse af vanskelighederne og den påbegyndte rationalisering af FDBs varelagre, og ikke mindst ved hjælp af forøgelsen af den kortvarige kredit i bankerne, er det lykkedes at gennemføre virksomheden.

Det samlede antal beskæftigede var i 1951: 4451 mod 4565 i 1950, en nedgang på ialt 114 personer, hvilket dels skyldes mindre beskæftigelse på fabrikkerne, dels rationalisering på forskellige afdelinger. Der har i årets løb været arbejdsfred på samtlige arbejdspladser, og samarbejdsudvalgene har fortsat deres virksomhed efter de hidtidige retningslinier. Både for det organiserede og det overordnede personale er sket lønreguleringer som følge af de i årets løb indtrufne pristalsstigninger. For det organiserede personales vedkommende står man nu ved to-års periodens udløb overfor forhandlinger om nye lønoverenskomster for den kommende periode.

FDBs bestyrelse og repræsentantskab har i årets løb besluttet at forhøje pensionsbidraget fra FDB fra 5 pct. til 6 pct. af grundlønnen på betingelse af, at de ansatte forhøjer deres bidrag tilsvarende, og dette er sket.

Endvidere har bestyrelsen og repræsentantskabet tiltrådt, at der indtil videre må ydes en efterløn til FDBs industriarbejdere ligesom tidligere til lager- og pakhusarbejdere på 300 kr. årligt + dyrtidstillæg, 25 pct., som er det for tiden gældende dyrtidstillæg til FDBs pensionister.

Af andre personaleforhold kan nævnes, at firmagymnastikken med støtte fra FDB fortsat drives på en del arbejdspladser, og at der er ydet mindre tilskud til feriehusordninger til dele af personalet. Derimod har de førte forhandlinger om interessekontor og særligt personaleblad ikke ført til resultater.

Som alle andre store virksomheder har FDB ved en række afdelinger og fabrikker måttet oprette bedriftsværn, hvad der har medført betydelige udgifter. Med tilfredshed kan det nu konstateres, at FDBs personale i fornødent antal har stillet sig frivilligt til rådighed til løsningen af denne opgave.

OPLYSNINGSUDVALGET

Formand: Forstander J. Th. Arnfred – Sekretær: Kontorchef, cand. polit. Aage Bo-Jensen

I oplysningsudvalgets sammensætning er i årets løb sket betydningsfulde ændringer. Pr. 1. april indtrådte som nye medlemmer landstingsmedlem, gårdejer, frk. *Ingefred Juul Andersen* og andelsskolens nye forstander, cand. jur. *Jul. Lavrsen,* og den 1. juli nedlagde udvalgets formand siden oprettelsen, gårdejer *M. Refsgaard Thøgersen,* efter sit valg til formand for FDBs bestyrelse, sit hverv som medlem af udvalget. Direktør Refsgaard Thøgersen deltager dog stadig i udvalgets møder, men er som medlem afløst af lærer *J. P. Jensen.* Som ny formand for udvalget valgtes ved udvalgets møde den 18. oktober forstander *J. Th. Arnfred.* Udvalget afholdt i 1951 ialt tre møder, hvorved hele oplysningsarbejdets organisation og tilrettelægning blev gjort til genstand for nærmere drøftelse og konkrete forslag udformet.

Selve kontorets virksomhed har som de foregående år dels bestået i bistand ved tilrettelægningen af oplysningsarbejdet landet over efter de af

udvalget fastlagte retningslinier, dels i en række specielle opgaver af mere intern karakter, særligt knyttet til hovedkontoret i København.

Oplysningsvirksomheden blev i 1951 af nogenlunde samme omfang som i 1950, idet det samlede antal arrangementer, hvorved FDBs oplysningsudvalg mere eller mindre direkte medvirkede, ligesom i 1950 androg ca. 1200. Når tallet ikke blev større, skyldes det i første række den mund- og klovesygeepidemi, der satte ind landet over midt i efterårets mødesæson, og som medførte mange aflysninger eller udsættelser af møder.

Den almindelige mødevirksomhed i brugsforeningerne viste tilbagegang for foredrag, men stigning i antallet af filmfremvisninger. Antallet af foredrag med tilskud fra oplysningsudvalget blev ialt 461 mod 585 året før, mens det samlede antal filmfremvisninger nåede op på 808 mod 737 året forud. Over halvdelen af de afholdte foredrag har været kombineret med forevisning af film. FDBs egne film blev tilsammen vist ialt 810 gange, heraf medregnet de af oplysningsudvalget optagne FDB filmrevyer I og II, som tilsammen opnåede 161 fremvisninger i løbet af året. Derudover har der været vist et betydeligt antal lånte eller lejede film fra anden side. Ialt er de forskellige film i løbet af året blevet vist 2462 gange mod 1602 gange i 1950. Af det samlede antal fremvisninger besørgedes ca. to trediedele af FDBs egne fremvisere, idet der i årets løb er anskaffet yderligere to fremvisningsapparater.

Af større arrangementer kan der være grund til at fremhæve de formands- og uddelermøder, som i løbet af februar måned med god tilslutning blev afholdt landet over, samt en filmtourne til de fleste af landets ungdomsskoler. Det i løbet af 1950 indledede samarbejde med landets husholdningsorganisationer blev fortsat ved en række møder i årets løb med særligt henblik på udvælgelsen af husholdningsredskaber og tekstilvarer.

Som de foregående år har FDBs oplysningsudvalg været repræsenteret i såvel Dansk Kulturfilms som Dansk Folkeoplysnings Samråds repræsentantskab foruden i sidstnævntes bestyrelse.

Blandt kontorets mere interne opgaver er der grund til at nævne, at oplysningsarbejdet blandt FDBs personale er støttet efter samme linie som tidligere, men virksomheden har været af meget forskelligt omfang inden for de forskellige personaleforeninger.

Redaktionen af FDB meddelelser varetages fortsat af oplysningsudvalget, som også på anden måde har assisteret andre afdelinger, specielt sekretariatet, ved særlige undersøgelser. Endelig skal nævnes, at fremmedbesøgene i København, som også sorterer under oplysningsudvalgets kontor, i 1951 nåede op på ialt 350 besøg med sammenlagt 9074 deltagere mod ialt 337 besøg med 8368 deltagere i 1950. En fjerdedel af disse gæster, ialt 2150, var udlændinge.

Oplysningsvirksomheden i den forløbne del af 1952 viser pæny fremgang. Bemærkelsesværdigt er især et stort antal „husmoderdage".

KONSULENT- OG REVISIONSKONTORET

Revisionschef: Chr. P. Nielsen

Tilgangen til revisionsafdelingen har i året 1951 været 21 brugsforeninger (indmeldt 23 og udmeldt 2) og 11 lokalforeninger, hvorefter det samlede antal medlemmer ved årets udgang var 1968. Heraf var 1735 brugsforeninger og 233 lokalforeninger o. a. — Brugsforeningernes tilslutningsprocent er dermed steget til 91.

Siden nytår har der været en tilgang på 4 lokalforeninger, og det samlede medlemstal er nu 1972. — Den i henhold til bestyrelsens cirkulære af 9. februar 1951 foretagne forhøjelse af honoraret har således ikke medført udmeldelser.

Der er aflagt ialt 3515 besøg i foreningerne. Af disse besøg har kontoret aflagt 442, således at kredsrevisorerne har aflagt 3073 besøg. Kredsrevisorerne har aflagt 256 besøg i gennemsnit eller 2 besøg mere pr. kredsrevisor end det foregående år. I det opgjorte antal besøg er foruden de egentlige revisionsbesøg medregnet deltagelse i generalforsamlinger, vareopgørelser, kredsmøder, jubilæer m. m.

Ved revisionsbesøgene er foruden selve bogføringen også blevet drøftet foreningernes drifts- og statusforhold, som i 1951 har været om muligt endnu mere aktuelle end de foregående år. De fortsatte stigninger i varepriserne har yderligere forøget kravene til financiering, og da mange foreningers henlæggelser ikke har været tilstrækkelige, har spørgsmålet om at skaffe mere kapital stået i forgrunden. Bankerne har imidlertid været meget reserverede med udlån — selv til gamle kunder —, og da der heller ikke har været mulighed for at få udvidet kredit fra FDB og andre leverandører, har der kun været den mulighed at arbejde med mindre varelager og færre udestående fordringer end før, men begge disse foranstaltninger er gode rationaliseringsforanstaltninger, thi et mindre lager vil ikke alene kræve mindre kapital, men det vil også betyde færre renteudgifter og mindre risiko for tab ved nedskrivninger. En lagerreduktion vil derfor med fordel kunne praktiseres i mange foreninger. Tilsvarende forhold gælder for de udestående fordringer.

Brugsforeningernes vigtigste udgifter, specielt lønningerne, stiger sammen med omsætningen, men da bruttoavancen i kroner i mange tilfælde er den samme, medfører det, at det er umuligt at skaffe samme overskud som tidligere. En gennemgang af de indtil nu indkomne regnskaber for 1951 viser da også, at overskudet i de fleste tilfælde er faldet i sammenligning med det foregående år.

Det gør det vanskeligere for foreningerne, at den ringere indtjening således falder sammen med de stigende kapitalkrav, og det medfører, at det er nødvendigt at henlægge en væsentlig del af overskudet på et tidspunkt, hvor dividenden til medlemmerne i forvejen er lav. Det havde været bedre, om

foreningerne tidligere havde konsolideret i langt højere grad, end tilfældet har været. De nævnte forhold har gjort det endnu mere nødvendigt end før, at brugsforeningernes tillidsmænd følger med i regnskabet året igennem og søger at få så stor en indsigt deri, at de kan overse problemerne og om muligt løse dem. For at støtte tillidsmændene heri har konsulent- og revisionskontoret i februar og marts 1952 arrangeret ca. 100 kursus over hele landet, hvor man med kredsrevisorerne som ledere har drøftet regnskabsafslutning samt analyse af den færdige status og af driftsresultatet. Tilslutningen til disse kursus har været tilfredsstillende.

I årets løb har mange brugsforeninger fået vedtægterne moderniseret, og hermed har kredsrevisorerne assisteret i stor udstrækning.

Et nyt kontrabogssystem blev udarbejdet og udsendt til brugsforeningerne, efter at det i forvejen var blevet prøvet i praksis i en række foreninger. Det nye system er gennemgående blevet godt modtaget, og det anvendes allerede mange steder. — Et nyt system, specielt afpasset efter foderstofforeningernes behov, er ligeledes udarbejdet og vil blive udbudt i indeværende år.

STATISTIKUDVALGET

Formand: Direktør V. Vilstrup — Sekretær: Cand. polit. Curt Hansen

Der har i årets løb været afholdt to møder i København og et i Aarhus.

I årets løb er redaktør *A. Axelsen Drejer* og førstedirektør *Ebbe Groes* udtrådt af udvalget, og driftsleder *Knud Simonsen,* kontorchef *Aage Bo-Jensen* og direktionssekretær *F. Metzlaff* er indtrådt i stedet.

Statistikken 1950 udkom kort før jul, altså omtrent på samme tid som det foregående år. Den var udvidet med enkelte nye tabeller, f. eks. tabel med tal fra de øvrige nordiske fællesforeninger. — På de afholdte møder er bl. a. drøftet forskellige gennemgribende ændringer for de kommende udgaver; disse ændringer vil dog i givet fald først kunne iværksættes for statistikken 1952. Tilslutningen til statistikken 1950 steg til 99,7 pct. eller 1894 brugsforeninger ud af 1901.

Statistikken 1950 er som sædvanligt udsendt i to eksemplarer pr. forening, men ved henvendelse til statistikkontoret vil man kunne få ekstra eksemplarer til brug ved studiekredse o. l., ligesom statistikken også kan købes gennem brugsforeningerne for kr. 5,50.

ANDELSSKOLEN

Forstander: Cand. jur. Jul. Lavrsen

Andelsskolens arbejde er i 1951 ført videre efter det mål, der har været skolens, siden den i 1933 åbnede sine døre for det første elevhold: „at bidrage til forening af faglig dygtighed og forståelse af andelsbevægelsens ide og karakter hos de elever, som søger den".

De elever, som søger Andelsskolen, har igennem årene først og fremmest været brugsforeningsmedhjælpere, således også i 1951. – 81 elever gennemførte et 8 måneders kursus, 9 elever nøjedes med et 5 måneders, og andre 3 elever med forudgående skoleuddannelse deltog sammen med de 81 i det afsluttende 3 måneders kursus. Disse ialt 93 mandlige elever var alle brugsforeningsmedhjælpere. To af dem var unge grønlændere, som på foranledning af grønlandsdepartementet ønskede at supplere deres praktiske uddannelse i danske brugsforeninger med et andelsskoleophold.

Udover det ordinære 8 måneders kursus har der i 1951 været afholdt følgende kortere kursus:

1.–5. juli: Feriemøde for FDB funktionærer med 75 deltagere. Mødet forløb efter det traditionelle program, som er en kombination af ferie og kursus, med talere fra forskellige andelsorganisationer, først og fremmest fra FDB og skolen. Feriemødets udflugt gik til FDB, Kolding, og Skamlingsbanken.

I ugerne 28. oktober–2. november og 4.–9. november: Korrespondanceafslutningskursus og duelighedsprøve. Ialt 194 elever deltog i k-k-afslutning, og ialt 68 aflagde duelighedsprøve. I forbindelse hermed skal påpeges, at det er brugsforeningsbevægelsens kursusudvalg, i hvilket bl. a. skolens forstander har sæde, der lader afholde duelighedsprøverne og har ansvaret for de krav, der stilles til lærlingene ved en sådan prøve.

I tiden 19. november–22. december afholdtes et særkursus for unge ansatte i FDB og andre andelsselskaber med ialt 25 deltagere. Fra FDB 14, fra DAG 5, fra DAÆ 1, fra DAC 1, fra MLU 2 og fra Andelsbanken 2 deltagere. – Dette særkursus er en fortsættelse af de tidligere afholdte, men kursustiden er nu nedsat fra henholdsvis 4 og 3 måneder til 5 uger, hvilket givetvis medfører en stærkt nedskåret timeplan. Denne afkortning er imidlertid foretaget efter ønske fra andelsselskaberne, og man håber derved at kunne få større tilslutning til nævnte kursus i fremtiden. Det er tanken, at sådanne kursus skal henlægges til april–maj, og næste gang bliver i 1953.

Skolens korrespondancekursus, der blev oprettet i 1937 og er beregnet for lærlinge, som ikke har adgang til at søge en anerkendt handelsskole, har også i vinteren 1951–52 fortsat god tilslutning, ca. 600 elever. Formålet med korrespondanceundervisningen er at forberede til optagelse på Andelsskolens 8 måneders kursus, idet en sådan optagelse er betinget af, at eleven enten har bestået handelsmedhjælpereksamen eller har gennemført skolens 3-årige standard-k-kursus med afsluttende prøve.

Skoleåret 1952 er påbegyndt med 89 elever.

I skolerådets sammensætning er i årets løb sket den ændring, at forstander *Frode Aagaard* indtrådte i stedet for direktør *N. C. Poulsen.* Dernæst er rådet blevet udvidet med en repræsentant for De samvirkende Brugsforeninger, direktør *Henry Pedersen,* Magasin Anva. Foruden de nævnte består rådet af følgende medlemmer: Direktør *M. Refsgaard Thøgersen,* som er rådets formand, folketingsmedlem, gårdejer *L. Pedersen,* Todbjerg, redaktør *A. Axelsen*

Drejer, forstander *Oluf Jensen,* Langstrup, uddeler *C. Larsen,* Ferritslev, uddeler *F. Tybjerg,* Køpenhoved, og medhjælper *Jørgen Kjærulff,* Lendum.

I det til skolen fastknyttede lærerpersonale er der ingen ændringer sket. Undervisningen i maskinskrivning er overdraget skolens sekretær, *Marie Nørgaard,* som derved har afløst *Kjeld Hansen,* Middelfart.

SAMVIRKE

Redaktør: Eggert Nielsen

Samvirke udsendtes i 1951 med 19 numre (mod 23 i 1950), heraf 18 med 16 sider, 1 med 24.

Det var planlagt, at Samvirke i 1951 skulle udkomme den 1. og 15. i hver måned (med undtagelse af 1. januar). En forøgelse af papirpriserne fra kr. 1,24 til kr. 2,025 pr. kilo + 30 øre statsafgift pr. kilo indtraf mellem 1. april og 1. juni. Af hensyn til bladets økonomi iværksattes derefter en reduktion af antallet af bladets numre, og Samvirke udsendtes med virkning fra 1. juli med ca. tre ugers interval. Ved reduktionen nedsattes papirforbruget med 117 tons i forhold til 1950, men alligevel var udgifterne til papir væsentlig større end i det foregående år.

Reduktionen betød, at bladet pr. nummer bragte væsentligt mindre tekststof end i det første halvår, da annoncemængden alene af kontraktlige grunde ikke kunne indskrænkes. Til nr. 18 var forud anmeldt så mange annoncer, at de ikke kunne rummes i et 16-sidet nummer, hvorfor dette nummer af bladet udsendtes med 24 sider (2 afsnit à 12 sider).

I redaktionen af bladet er den hidtil fulgte linie blevet fortsat igennem hele 1951, indtil der ved nytår, som senere omtales, skete en fuldstændig ændring af de redaktionelle principper. Blandt almene emner i 1951 kan nævnes en række bidrag om Ungdomskommissionens betænkninger. Hundredårsdagen for oprettelsen af Kresten Kolds højskole er mindet på værdig vis. En artikel om fremgangsmåden ved de i dagspressen senere så omtalte valutasvindel-affærer vakte megen opsigt og blev på forskellig måde gengivet eller kommenteret af andre blade.

Det internationale andelsforbunds kongres i København i september satte ganske naturligt sit præg på et helt nummer af bladet.

Som følge af papirprisernes stigning besluttede bestyrelsen, at bladet fra nytår skulle udkomme med 24 sider pr. nummer i halvformat af det hidtil benyttede.

Redaktionen har derfor i de sidste måneder af 1951 beskæftiget sig indgående med at forberede denne omlægning af bladet og finde en form, der muliggjorde, at bladets alsidighed i stof-sammensætning kunne opretholdes. Man standsede ved en type blade, hvor stoffet præsenteres under „rubrikker". Denne bladtype har været gennemprøvet i England og USA siden 1926.

Den betegnes som en af de få virkelig heldige nyskabelser inden for den periodiske presse og har i sine bedste former opnået stor sukces. Ud fra den betragtning, at det danske publikum skal vænnes til denne form for blad, har Samvirke indført en mindre rigoristisk rubricering end den, man finder i de udenlandske forbilleder. Første nummer af bladet i dets nye skikkelse udkom dateret den 15. januar 1952. Læserne har tilkendegivet tilfredshed med bladets nye form.

Samvirke gik ind i 1951 med et anmeldt oplag på 323.900 eksemplarer pr. nummer. Ved udgangen af året var oplaget steget til 328.900. Især kunne der konstateres en – for hele brugsforeningsbevægelsen glædelig – medlemsfremgang for Hovedstadens Brugsforening. Oplagsstigningen fortsættes ind i 1952 og androg mere end 2000 eksemplarer i årets første to måneder.

En forhøjelse i abonnementsprisen til kr. 2,60 foranledigede, at nogle foreninger med henvisning til økonomiske vanskeligheder ikke kunne opretholde deres kollektive abonnement. Denne beklagelige nedgang opvejes af den langt større tilgang fra andre foreninger.

Pr. 1. januar 1952 blev annoncepriserne reguleret. Dette medførte ingen nedgang i annoncemængden, og bladet har ingen vanskelighed med at fylde de for annoncerne reserverede spalter.

TRYKKERIET

Redaktør Eggert Nielsen
Driftsleder: Johs. Larsen

Beskæftigelsen af rotationspressen og det hertil knyttede anlæg og personale var væsentlig mindre i 1951 end i 1950 på grund af reduktion i antallet af Samvirke's numre. Der blev trykt 19 numre mod 23 i 1950. Den samlede produktion udgjorde ca. 6¼ mill. trykte eksemplarer af bladet mod ca. 7½ mill. i 1950. Nedgangen i produktionen angår udelukkende årets sidste halvdel. Da trykningen af Samvirke er trykkeriets vigtigste beskæftigelse, er dets driftsresultat påvirket af denne nedgang.

Omsætningen ved udførelse af diverse tryksager forøgedes betydeligt i 1951 og bidrog til at opretholde beskæftigelsen af det ansatte personale. Den sidst i 1950 anskaffede Eickhoff-automat hurtigpresse har nu været i drift i sit første regnskabsår. Maskinen har fuldt ud opfyldt de forventninger, der blev stillet til den.

Sætteriets kapacitet er mere end fordoblet efter anskaffelsen i foråret 1951 af en ny sættemaskine (fabrikat Intertype). Denne meget moderne maskine kan arbejde med såvel skrifter til bladproduktion som skrifter udvalgt med akcidenstryksager for øje. Trykkeriet er i stand til uden vanskeligheder at påtage sig endnu flere trykningsopgaver for FDBs afdelinger og fabrikker.

18 personer var beskæftiget i trykkeriets afdelinger. Dette er to mere end i 1950, hvilket skyldes forøget beskæftigelse med akcidenstryksager.

ARKITEKTKONTORET

Arkitekt M. K. Michaelsen, M.A.A.

I december 1950 lå byggeindekset på 237, 12 måneder senere var dette tal steget til 287.

Den 1. januar 1951 beskæftigede arkitektkontoret ialt 29 arkitekter og ingeniører, ved udgangen af året var tallet 22, og i løbet af de første 3 måneder i 1952 var det beskæftigede antal dalet med yderligere 5 til 17.

Karakteristisk for 1951 har det været, at antallet af journaliserede byggesager har været lige så stort som året forud, men indtjening pr. sag har været mindre, hvilket dels kan skyldes en begrænsning inden for det enkelte byggeri, men også, og vist i ikke ringe udstrækning, kan skyldes projekterede byggesagers henlæggelse.

Arbejdet for FDB og brugsforeningerne har i penge udgjort ca. 65 pct. af kontorets indsats; de resterende 35 pct. repræsenterer arbejder for Andelsbanken, DAÆ, DAG, JAF, ØA og andelsvaskerierne.

Udsigterne for 1952 er ikke lyse. Kontoret regner med en meget alvorlig nedgang i byggearbejdernes antal.

INGENIØRKONTORET

Civilingeniør H. C. Michelsen

I 1951 har materialesituationen været god, og beskæftigelsesmæssigt var året også godt indtil månederne november-december, hvor der mærkedes en følelig nedgang, idet antallet af arbejder for andelsvaskerierne, Jydsk Andels Foderstofforretning samt Øernes Andelsselskab dalede stærkt.

Brændselssituationen var udmærket. I Njalsgade, København, har man forsøgt at spare så vidt muligt på de efterhånden kostbare kul ved at anvende et billigt kulaffald „Slurry". Som hjælp hertil fik man ved årsskiftet 51–52 sat en ny kedel i drift med godt resultat. I Njalsgade er der iøvrigt væsentligst udført vedligeholdelsesarbejder.

For beklædningsfabrikkerne i København er der i mindre grad end forrige år ydet bistand ved ombygning, men bl. a. fik trikotagefabrikken installeret et elektrisk uranlæg.

Kontoret bistod endvidere Viby fabrikkerne ved arbejder i kraftcentralen og ved omlægning til vekselstrøm og kemikaliefabrikken i Esbjerg med ændring og udbygning til ny fabrikation.

Handelsafdelingerne i Aarhus, Rønne, Nykøbing F., Slagelse og Esbjerg har benyttet sig af kontorets bistand ved forskellige arbejder, for Esbjergs vedkommende ved installation af et nyt automatisk telefonanlæg, hvortil samtidig tobaksfabrikken og kemikaliefabrikken er tilkoblet.

Efter bestyrelsens beslutning er kontoret fra 1. januar ophørt som selvstændig afdeling og er blevet underlagt arkitektkontoret.

PLANLÆGNINGSAFDELINGEN

Sekretær, cand. merc. Jacob Ingvartsen

Inden for det driftsøkonomiske område har afdelingen fortsat sit arbejde med en kvartalsmæssig oversigt over handelsafdelingernes drift (driftsstatistikken). Selve arbejdet med omlægningen af handelsafdelingernes regnskabsvæsen er, efter at manufaktur i årets løb er bragt ind under den nye form, afsluttet for provinsens vedkommende, medens arbejdet med omlægningens gennemførelse i København og i selve hovedregnskabsafdelingen er påbegyndt og forventes afsluttet med indeværende år. Hermed skulle hele regnskabet være underlagt den nye form, der udover den rent tekniske omlægning, som FDBs størrelse efterhånden har gjort krav på, har tilsigtet en udvidet oversigt og større interne analysemuligheder. Således skal nævnes, at der er indført et system, der gør det muligt at følge afdelingernes konjunkturfortjenester og konjunkturtab, ligesom der i forbindelse med omlægningen af det centraliserede leverandørbogholderi efterhånden vil blive skabt grundlag for en mere nøjagtig beregning af den kvartalsmæssige bruttofortjeneste.

Arbejdet med omlægningen af fabrikkernes regnskabsvæsen og statistikføring er fortsat og vil efter en afpudsning af det tekniske blive udvidet i mere analytisk retning, hvorunder regnskabsføringen og statistikken vil blive samarbejdet med den løbende produktionsledelse, budgetteringen og den produktionstekniske rationalisering. Endelig har afdelingen medvirket ved gennemførelsen af en markedsundersøgelse for tobak.

Inden for rationaliseringen har der særligt været arbejdet i Aalborg, Slagelse, Randers, Aarhus og Rønne, hvor arbejderne er afsluttet inden for året.

Blandt de forskellige opgaver, som afdelingen er tildelt for FDBs ledelse, skal omtales det større samlede arbejde med gennemførelsen af en finansbudgettering for hele FDBs virksomhed samt tilrettelæggelsen og gennemførelsen af en månedlig oversigt over FDBs virksomhed. Endelig skal i samme forbindelse nævnes afdelingens medvirken ved den omfattende varestandardisering, som er påbegyndt for FDBs forskellige afdelinger.

I det produktionstekniske rationaliseringsarbejde har der været arbejdet på Tarm Stole- og Møbelfabrik, på kemikaliefabrikken og tobaksfabrikken, og til det fortsatte arbejde hermed har afdelingen fast udstationeret en tekniker i Esbjerg. Endvidere er arbejdet fortsat på garveriet, og et nyt omfattende arbejde optaget på fabrikkerne i Kolding. På fabrikkerne i København har der i efteråret været afholdt kursus i metode-tidsmålinger.

Handelsafdelinger

KOLONIALAFDELINGEN

Direktør: Børge E. Andersen
Underdirektører: Erik Ulriksen og V. Kruse
Disponenter: Carl Olsen og N. J. Poulsen

I 1951 blev kolonialafdelingens omsætning kr. 363.808.464 mod kr. 297.192.603 i 1950; en stigning på 22,4 pct. Omkring halvdelen af denne omsætningsstigning kan tages som reel omsætningsfremgang i mængde, medens den anden halvdel hidrører fra prisstigninger.

Tørret frugt er fortsat importreguleret, og bevillingernes størrelse var i 1951 nogenlunde som i 1950. Priserne viste ikke store udsving, men kvaliteterne var bedre. Efterspørgselen efter abrikoser blev som ventet noget mindre end sidste år, hvilket der også var disponeret efter; til gengæld blev begæret efter rosiner og figner væsentligt større og kunne ikke fuldtud tilfredsstilles.

Importeret frisk frugt viste tilbagegang for appelsiner og fremgang for citroner. Behovet blev trods importreguleringen dækket. Kanariske tomater og grape-frugt betyder intet i brugsforeningernes omsætning, men af danske tomater omsattes i 1951 ca. 200 tons (en stigning på godt 20 pct.).

Faldet i æbleomsætningen fortsatte, idet der omsattes 337 tons mod 408 tons i 1950; nedgangen i æbleomsætningen faldt på første halvdel af året og kan således tilskrives eftervirkningerne fra den gode æblehøst i 1950 med de deraf svigtende salgsmuligheder. For agurker steg omsætningen med knapt 40 pct.

Af flormel omsattes omtrent samme kvantum som året forud — lidt mere udenlandsk, men lidt mindre dansk.

Tilbagegangen for sigtemel fortsattes; det samme var tilfældet for byggryn.

Som følge af for lille produktion af kartoffelmel og kartoffelsago var leveringerne af disse to varer rationeret fra fabrikkerne i årets første otte måneder, og følgelig viser omsætningen tilsvarende mindre kvanta.

For mannagryn og semoule lå omsætningen konstant, medens havregryn viser mindre omsætning. Omsætningsnedgangen lå dog på årets første måneder, og efter fremkomsten af billedserien er salgskurven atter rettet op, og der skulle være grund til at vente fremgang i 1952.

Også i 1951 var ris rationeret, idet ringmærke J gav adgang til køb af 350 g ris ved juletid. FDBs andel i de indsamlede rismærker blev 22,9 pct. i 1951 mod 22,2 pct. i 1950, altså en lille fremgang om end endnu ikke helt tilfredsstillende, når hensyn tages til, at FDBs andel i omsætningen af husholdningssukker ligger omkring 27 pct.

For sukker til husholdningsbrug steg kvantumet fra 27.327.139 kg i 1950 til 27.710.030 kg i 1951, og da rationerne i 1951 var uændrede fra 1950, vil det sige, at der er opnået en lidt større andel i omsætningen. Sirup gik frem med 10 pct., og cigaretomsætningen steg med 4.000.000 kr. Benzin, petroleum og brændselsolie viser sammenlagt en omsætningsfremgang på ca. 15 pct. Smøreoliesalget var nogenlunde uændret, medens tallene for vognsmørelse og konsistensfedt giver udtryk for en ret kraftig tilbagegang.

Tagpap viser også tilbagegang, og der er uden tvivl tale om såvel nedgang i forbruget som om lagerreduktioner.

Tjæreomsætningen viser en lille nedgang, der ikke er større, end at den kan dækkes af forklaringen om lagerreduktioner. For karbolineum er nedslaget i omsætningen derimod ret kraftigt, idet der i 1951 kun udleveredes 125 tons mod 175 tons i 1950.

Omsætningen i tjæremaling steg fra 180 tons til 237 tons, hvorimod omsætningen i oliefarver og lakker viste nogen nedgang. Denne nedgang må tilskrives to forhold, for det første lagerreduktionerne og for det andet det dårlige forår, der medførte, at adskillige udsatte male- og vedligeholdelsesarbejderne; det må formodes, at en del vedligeholdelsesarbejder er udsat ikke alene til eftersommeren, men helt skudt over til det nye år, og det er sandsynligt, at omsætningen vil vise udligning i 1952.

Durisol-omsætningen steg i 1951 i penge med ca. 30 pct., og selv om der heri er indkluderet nogen prisstigning, er tallet dog udtryk for en klar omsætningsfremgang. Antallet af hulblokke steg således ca. 10 pct. og 12 cm dækblokke knapt 60 pct, isoleringsplader 5 cm ligeledes 60 pct. og 6 cm isoleringsplader 20 pct.

Handelen med kemikalier måtte naturligt påvirkes ret kraftigt af den spændte verdenssituation og den tiltagende oprustning, idet vigtige varer under kemikaliegruppen fremstilles af virksomheder tilknyttet rustningsindustrien. Knapheden på disse varer medførte hurtigt prisstigninger, der for en del varers vedkommende var langt større, end hvad man havde set i krigsårene 1939–1945. Det lykkedes dog at tilfredsstille efterspørgselen efter blåsten, mangansulfat, natriumklorat m. m. til forbrugssæsonen 1951 og til konkurrencedygtige priser.

Afsætningen af hormonmidler til ukrudtsbekæmpelse forløb særdeles tilfredsstillende, idet der omsattes ca. 65 pct. mere end foregående sæson til trods for, at anerkendelse fra statens forsøgsvirksomhed først forelå ved udgangen af 1951.

Fluernes tiltagende resistens overfor de kendte bekæmpelsesmidler medførte begyndende afsætningsvanskeligheder for hexamidlerne, og der sporedes også en mindre nedgang i afsætningen af clordane-præparaterne, som hidtil har været meget virksomme. Selv om der eventuelt kommer nye midler frem – og disse vil naturligt blive optaget til forhandling – skal man dog ikke helt se bort fra anvendelsesmulighederne fremover også for de

gamle præparater, idet det har vist sig, at et middel kan være næsten virkningsløst på een egn, men velegnet på en anden.

Omsætningen i frugttræs-sprøjtevædsker er i tilbagegang og har ikke været helt tilfredsstillende i 1951, hvilket formentligt skyldes, at de store frugtavlere i større udstrækning end hidtil foretager køb hos grossist i stedet for gennem brugsforeningerne.

Selv om Korsør Glasværk indstillede driften i ca. 6 måneder på grund af ovnreparation, lykkedes det at skaffe dækning for behovet af glas, bl. a. ved supplerende tilførsler fra udlandet.

For vinduesglas steg priserne i årets løb ca. 32 pct.

For høstbindegarn, salt og tran viste omsætningstallene en ret stor tilbagegang, men fælles for disse tre varer er, at 1950-tallet var højere end sædvanligt, således at man må forudsætte tilstedeværelse af beholdninger ved årsskiftet, og disse beholdninger er så blevet opbrugt sammen med de nye købte partier i løbet af 1951.

For vitaminpræparaterne Detren og Detrena var omsætningsfremgangen henholdsvis 33 pct. og 20 pct., og omsætningstallene for det nye år tyder på yderligere kraftig fremgang. Ved årsskiftet blev iøvrigt optaget produktion og forhandling af to nye vitaminpræparater Kovital og Grivital samt af en mineralstofblanding beregnet på kvæg og svin, og den første tids omsætningstal giver gode løfter også for disse midler.

I sidste halvdel af 1951 blev i vestjydske brugsforeninger gjort et forsøg med salg af lynfrosne fisk for levering fra kølebil til foreningerne. Varen blev vel modtaget, men i betragtning af den korte periode, forsøget har varet, er det endnu for tidligt at udtale noget sikkert om denne vares placering i brugsforeningernes omsætning.

I sidste års beretning bebudedes en udvidelse af de direkte leveringer til brugsforeningerne fra fabrik, frihavn og toldbod, og fra 1. april 1951 blev nyordningen gennemført. Som ventet blev denne leveringsform benyttet i størst udstrækning for varer fra fabrikkerne i Viby og fra Vejle Dampmølle. Som eksempel på benyttelsesgraden angiver følgende tal, hvor mange pct. af omsat kvantum der blev leveret på betingelserne for d-levering: krystalsæbe 23 pct., toiletsæbe 28 pct., sæbespåner 30 pct., vaskepulver 40 pct., Nurèn 30 pct., flormel 42 pct., havregryn i sække 32 pct., havregryn i pakker 31 pct. Disse tal må kunne tages som udtryk for interesse for denne leveringsform og for tilfredshed med, at den blev gennemført — dermed er ikke sagt, at ordningen er færdigudbygget, og at der ikke kan blive tale om ændringer i den ene eller den anden retning.

Samarbejdet med såvel brugsforeningerne som planlægningsafdelingen om forbedring af ekspeditions- og lagerforhold — herunder også papirgang — er blevet fortsat og udbygget i 1951, efter alt at dømme til gensidig tilfredshed. Dette gælder også spørgsmålet om ordreafgivningen fra brugsforeningerne til FDBs afdelinger og anvendelse af fortrykte ordresedler, et

system, der rigtigt anvendt, vil have gode muligheder for at blive populært og omkostningsbesparende. Forståelsen af dette samarbejdes betydning for øget konkurrenceevne i brugsforeningerne og FDB er stadigt stigende — og der er endnu mange opgaver at løse.

Bestræbelserne for det bedst mulige samarbejde mellem brugsforeningerne, afdelingerne og fabrikkerne førte til, at der mod årets slutning indførtes en særlig behandling og videregivelse af reklamationer, der modtages fra brugsforeningerne, og erfaringerne fra den første tids anvendelse af „gule sedler" lover godt, navnlig for fabrikkernes orientering med hensyn til, hvad brugsforeningerne og dermed forbrugerne ønsker.

I årets sidste del planlagdes en ændring i rejsearbejdet med det formål at skaffe mulighed for, at brugsforeningerne besøges hyppigere med kolonialprøvekollektionerne, og fra nytår 1952 inddrages telefonsælgerne i arbejdet ved nogle afdelinger. Der stiles efter, at alle brugsforeninger skal besøges indtil fire gange årligt enten ved rejsende eller ved telefonsælgere, således at brugsforeningerne altså får hyppigere, men mere kortvarige besøg. Også til denne ændring næres forventninger med hensyn til øget samarbejde om afsætningen af FDBs produkter.

For den forløbne del af det nye år har omsætningen vist jævn stigning.

VINAFDELINGEN

Afdelingschef: V. M. Sjølund

Vinafdelingens omsætning i 1951, incl. frugtvine fra Svendborg Vinkompagni og direkte akvavitleverancer etc. til afdelingerne udenfor København, androg kr. 9.799.936 mod kr. 11.532.119 i 1950, en tilbagegang på kr. 1.732.183 eller 15 pct.

Af danske frugtvine aftappedes i vinafdelingen 173.963 liter mod 306.387 liter i 1950, men i begyndelsen af året 1951 overgik de mest gængse mærker i frugtvin til direkte levering fra Svendborg Vinkompagni, og det vil derfor være nødvendigt at tillægge sidstnævntes salg for at få det virkelige billede af den samlede frugtvinsomsætning.

Af indenlandsk spiritus anvendtes i fabrikationen 6.794 liter 100 pct. sprit mod 10.714 liter det foregående år.

For importens vedkommende er der i 1951 aftappet 27.206 liter bordvin og 82.935 liter hedvin (portvin, madeira, sherry og dessertvin) eller henholdsvis 34.158 liter bordvin mindre og 37.942 liter hedvin mere end i 1950.

Atter i 1951 fik vin og spiritus en forhøjelse, idet omsætningsafgiften pr. 22. marts 1951 blev forhøjet fra $33^1/_3$ pct. til $37^1/_2$ pct., og denne forhøjelse i forbindelse med forhøjede personlige skatter til værneskat og bunden opsparing medførte en naturlig og tilsigtet svigtende købeevne og købelyst. Når afdelingen under disse omstændigheder kun fik en beløbsmæssig tilbagegang på 15 pct., må det sikkert skyldes en voksende interesse for og efterspørgsel efter FDBs mærker.

I det store og hele har det været muligt at dække enhver efterspørgsel. Dog har det været umuligt at dække efterspørgselen efter originalimporteret cognac, hvortil kræves uforholdsmæssigt store beløb af importbevillingerne på Frankrig, og dette vil også blive tilfældet fremover, så længe de nugældende importrestriktioner bibeholdes. Lignende vanskeligheder gør sig gældende for whisky, hvor afdelingen een gang årligt får en tildeling, der er så minimal, at der kun kan leveres ½ flaske på et samlet køb af 15/1 flasker whisky i årene 1938–39, der er grundlaget for fordelingen.

OSTEAFDELINGEN

Afdelingschef: J. Brundt

Osteafdelingens omsætning til afdelingerne udgjorde i 1951 1603,4 tons, hvilket er 56,2 tons eller 3,6 pct. mere end i det foregående år.

Produktionen af ost har i øvrigt i 1951 været den største i dansk mejeribrugs historie, nemlig ca. 76.000 tons, og samtidig nåede eksporten af ost rekordomsætning med ca. 45.000 tons.

De største aftagerlande har været Vesttyskland og England, men dansk ost har i øvrigt vundet indpas i mange lande over hele kloden. Grundet på restriktioner og licenssystemer er eksporten imidlertid foregået temmelig uregelmæssigt, således at der til tider har været stillet store krav til lagerkapaciteten.

Denne ujævnhed i afsætningen i forbindelse med stærkt svingende priser indebærer tillige en betydelig økonomisk risiko.

På hjemmemarkedet har forbruget fortsat den nedgang, som har præget udviklingen i de senere år. Fra mejeribrugets side agter man imidlertid nu at gøre en indsats for at standse og vende denne udvikling. I forbindelse med indførelse af nye navne for en række danske ostesorter vil man iværksætte en storstilet propaganda for et større forbrug af det sunde og alsidige næringsmiddel, som dansk ost er. Kampagnen vil antagelig være i fuld gang, når denne beretning foreligger.

Ved en bedømmelse af udsigterne for året 1952 med hensyn til produktion, eksport og hjemmemarkedets forsyning af ost er der faktorer af afgørende betydning at tage i betragtning, hvis størrelse og dermed indflydelse imidlertid indtil videre vil være skjulte. Vi tænker i den forbindelse på eksporten samt sommerens afgrøder, derunder især græsningsforholdene.

Mund- og klovesygen, som hærgede landets besætninger af malkekvæg i de sidste måneder af året 1951, forårsagede en stor nedgang i mælke- og dermed osteproduktionen, og af den grund tærer man i øjeblikket stærkt på lagrene. Men interessen for osteproduktionen er stadig stigende, og mange mejerier har i de senere år foretaget eller planlagt udvidelser og moderniseringer med en forøgelse af denne produktion for øje, og det tilbageslag, som mund- og klovesygen har forvoldt produktionen, vil derfor sikkert snart være overvundet.

THE- OG KONSERVESAFDELINGEN

Afdelingschef: Andr. Freytag

Theafdelingens omsætning for 1951 fremgår af følgende:

1951	77.786 kg	kr. 1.011.745
1950	98.198 -	- 1.207.675

Tilbagegangen i kg er 20,8 pct. og i kr. 16,2 pct. i forhold til 1950.

Da priserne på afdelingens theblandinger gennem hele 1951 har været uforandrede, skyldes nedgangen altså mindre omsætning. Men som også fremhævet i beretningen for 1950 kan forrige år næppe karakteriseres som normalt. Visse usikre forhold ude i verden bevirkede, at såvel detailhandelen som forbrugerne i eftersommeren 1950 foretog særligt store indkøb, medens man i 1951 i stedet overalt indskrænkede sine varebeholdninger. Dette medførte derfor for hele branchen et mindre salg, men den forløbne del af 1952 har allerede nu vist, at denne sanering af lagrene er forbi, og omsætningen er støt stigende.

Priserne på the har været meget svingende i 1951, men henimod årets slutning dog jævnt faldende.

Konservesafdelingens omsætning var i 1951 kr. 2.112.432 og i 1950 kr. 1.881.161, altså en fremgang på 7,2 pct.

Fordelt på de to hovedgrupper ser omsætningen således ud:

	Fiskekonserves	Kødkonserves
1951	kr. 2.017.377	kr. 95.055
1950	- 1.747.753	- 133.408

Det fremgår af ovennævnte tal, at hele omsætningsfremgangen falder på fiskekonserves, idet der har været en mindre tilbagegang i omsætningen af kødkonserves. Dette sidste skyldes dels de vanskelige forsyningsforhold af hvidblik og dels de meget høje priser for disse varer.

Afsætningen af fiskekonserves har gennem hele 1951 vist jævn, støt stigning, som også fortsætter i den forløbne del af 1952. Forsyningerne er på dette område gået bedre end ventet, og det er glædeligt at notere, at enkelte danske fiskekonservesfabrikker i de senere år har skænket kvalitetsspørgsmålet mere interesse end tidligere.

I salat- og paraffinolie har afdelingen været fuldt leveringsdygtig hele året, og efter at den store efterspørgsel på salatolie i starten var overstået, har omsætningen nu fundet et naturligt leje. En kort periode af 1951 var salatolie igen rationeret fra oliefabrikkerne, men varen er atter frigivet.

Af udenlandsk fiskekonserves har FDB i 1951 fået beskedne importbevillinger til norsk, svensk, hollandsk og fransk konserves, men disse kvanta har været uden betydning og har slet ikke kunnet dække efterspørgselen, og nogen bedring heri har endnu ikke kunnet spores.

PAPIRAFDELINGEN

Afdelingschef: V. Balle

Papirafdelingens omsætning androg i 1951 kr. 16.471.990 imod 1950's omsætning på kr. 12.699.954, men disse tal er desværre ikke udtryk for en tilsvarende fremgang i omsat varemængde, idet papirpriserne i det forløbne år er steget kraftigt.

Særligt første halvår var præget af de stærkt stigende priser på dansk papir, og med længere leveringstider fra fabrikkerne var det vanskeligt at dække efterspørgselen. For at imødegå manglerne foretoges en kraftig standardisering af udvalget i økonomruller, ligesom gramvægten blev nedsat.

I løbet af sommeren kom omslaget, idet man anså priserne for at have kulmineret, og dette i forbindelse med likviditetsproblemet og spareforanstaltningerne fra brugsforeningernes side bragte en lettelse i forsyningssituationen, særligt for indpakningspapir.

I årets sidste halvdel har det derfor ikke været vanskeligt at dække brugsforeningernes behov på dette område, hvorimod det stadig har knebet med at forsyne brugsforeningerne med toiletpapir. Her er dog sket en ændring i den senere tid. Slutningen af 1951 bragte et mindre prisfald på dansk papir. For udlandets vedkommende har papir hele året været på bunden liste, og bevillingerne har været for små til at dække behovet for pergamenterstatning til smørrebrødspapir og formater, således at man har måttet købe indenlandsk til en højere pris.

I samarbejde med FDBs konsulent- og revisionskontor er der udbudt et nyt kundebogholderi, der har mødt stor interesse, men alligevel har behovet for almindelige kontrabøger været så stort, at det har knebet med at dække efterspørgselen.

Leverancerne af artikler til fællesfryserier er steget stærkt. Også af cellophan i ruller har brugsforeningerne modtaget større mængder end året forud.

Hvad angår kontormaskiner, har brugsforeningernes behov for skrivemaskiner kunnet dækkes, medens det stadig kniber med de regnemaskintyper, der er særligt egnede for brugsforeningerne.

Til import af de gode udenlandske typer af etiketter har der slet ikke været givet bevillinger, hvorfor der kun har kunnet leveres danske fabrikater, som ikke står på højde med udlandets. Bevillinger til indførsel af kontorartikler fra udlandet har kun været små, og man savner hårdt de udenlandske varer.

Papirafdelingen har i løbet af 1951 påbegyndt en standardisering af vareudvalget, som vil slå igennem i 1952, og som skal bidrage til at sænke omkostningerne ved papiromsætningen igennem FDB.

Prisudviklingen på det indenlandske marked er afhængig af forholdene i Skandinavien, hvor de danske papirfabrikker hovedsageligt henter sine råmaterialer. I disse lande ligger de høje priser på papir fast ved indgangen til det nye år, medens cellulosepriserne ved en fælles aktion fra de største

køberlandes side i februar 1952 er tvunget ned. Cellulosepriserne har dog hidtil ligget så højt, at den reduktion, der har fundet sted, næppe får stor indflydelse på de høje papirpriser, og da disse væsentligt hæmmer salget af afdelingens vigtigste artikler, må papirafdelingen utvivlsomt imødese et vanskeligt år.

ROTAPRINTAFDELINGEN

Afdelingschef: V. Balle

Driftsleder: Assistent Willy Sørensen

Rotaprintafdelingen, der sorterer under papirafdelingen, forøgede i 1951 sin omsætning til kr. 120.238 imod kr. 95.790 det foregående år. Der blev ved årets begyndelse foretaget et fremstød for afdelingen, dels ved udsendelse af brochurer og cirkulærer og dels ved en annoncekampagne i Andelsbladet og Uddelerbladet, hvilket bevirkede, at omsætningen steg ca. 25 pct.

Afdelingen anskaffede i begyndelsen af 1952 en stor rotaprintmaskine, der kan tage et papirformat på indtil 36 × 50 cm (trykformat 33 × 44 cm). Denne maskine har en meget fin pasning og sætter afdelingen i stand til at fremstille tryksager såvel i sort som i flerfarvet tryk i en endnu bedre kvalitet, end det hidtil har været muligt, ligesom man på andre felter kan yde en større service end hidtil.

MANUFAKTUR EN GROS AFDELINGEN

Direktør: Otto Fløjborg

Kontorchef: Paul Petersen

Manufaktur en gros afdelingens omsætning i 1951 udviser en mindre tilbagegang, nemlig på ca. 1,3 millioner kroner eller 3,5 pct., idet omsætningen i 1951 udgjorde kr. 35.995.343 mod kr. 37.316.443 i 1950.

Da priserne på enkelte artikler faldt ret stærkt i sidste halvdel af 1951, er det sandsynligt, at omsætningen i mængde er nogenlunde den samme som året forud; dog bør nævnes, at afsætningen af uldgarn, som i 1950 havde nået rekordhøjde, næsten helt standsede fra midten af 1951 og året ud, ligesom omsætningen af trikotage lå tungt. Derimod forøgedes metervareomsætningen – især af bomuldsmetervarer og arbejdstøj – stærkt, efterhånden som de længe savnede metervarer hjemkom.

For at opnå en bedre rentabilitet, er det besluttet fra 1. januar 1952 at påbegynde en centralisering af udvalgs- og modevarer i København, således at en gros afdelingerne i Aarhus og Odense efterhånden går over til fortrinsvis kun at føre stabelvarer.

Samtidig er efterkommet et af de fynske brugsforeninger længe næret ønske om at lade den rejsende udgå fra en gros afdelingen i Odense.

METERVAREAFDELINGEN

Disponent: Knud Hansen

Pengeværdien af afdelingens omsætning øgedes i 1951 med næsten 100 procent sammenlignet med 1950. På grund af prisfaldet i årets sidste halvdel må stigningen i den omsatte varemængde skønnes at være noget højere end omsætnings-fremgangen målt i kroner og øre. Det var frigivelsen af metervare-importen, der gennemførtes i februar 1951, som muliggjorde den stærkt forøgede omsætning og omsider gjorde ende på den siden krigen herskende mangel på metervarer. Ganske vist betingedes den frie import af visse deponeringsregler, som stillede store krav til likviditeten; men friheden til at købe, når og hvor det måtte anses for at være mest fordelagtigt, betød en stor lettelse i forsynings-situationen.

I årets første måneder var tilgangen fra de danske væverier nogenlunde jævn – omend utilstrækkelig; senere, efter at importen var frigivet, voksede udbudet, men det har – særlig i årets sidste halvdel – knebet en del for de danske væverier at klare sig prismæssigt overfor den udenlandske konkurrence, og langt den overvejende del af de afsatte varer skyldes derfor leverancer fra udlandet.

Efterspørgselen efter metervarer var i første halvår meget betydelig, men svækkedes noget i juli kvartal, samtidig med at det voldsomme prisfald for uld og bomuld, der fandt sted i henholdsvis april–juni og juli–september, begyndte at mærkes i handelen; men i årets sidste kvartal sporedes igen interesse hos forbrugerne for indkøb af metervarer.

Konkurrencen, der allerede tidligt på året igen så småt var begyndt at sætte sit præg på prisdannelsen inden for metervarebranchen, og som bl. a. var medvirkende til, at myndighederne midlertidig suspenderede den gældende prisordning, slog afgørende igennem midt på året, og såvel på hjemmemarkedet som hos vore udenlandske leverandører gav tilstedeværelsen af store usolgte varelagre sig udslag i undersalg til priser, der ofte lå langt under den reelle dagspris.

I den forløbne del af 1952 har afsætningen været nogenlunde god, men der må sikkert regnes med en ikke ringe risiko med hensyn til vareindkøb, priser og afsætningsmuligheder i den kommende tid.

SMÅTINGSAFDELINGEN

Disponent: Helge Holst

Foruden alle småtingsvarer omfatter denne afdeling herre- og drengeskjorter, pyjamas, natkjoler, damekitler og forklæder samt korsetter, hofte- og busteholdere.

Bortset fra knaphed inden for håndarbejdsgarner, hvor det i særlig grad var mangelen på bleget og ubleget bomulds-strikkegarn, der gjorde sig gæl-

dende, var afdelingen i det forløbne år velforsynet i alle øvrige småtingsvarer inden for sygarner, knapper, nålevarer og bånd samt sygeplejeartikler.

Ligeledes var afdelingen – grundet på, at metervarer fra slutningen af februar måned kunne importeres frit, og det dermed følgende større udbud af skjorter, natkjoler og pyjamas – langt bedre forsynet i disse artikler end i det foregående år.

Dette sidste er i øvrigt grunden til, at afdelingen i forhold til året 1950 holdt omsætningen i 1951 med en ganske lille stigning på ca. 2 pct.

I den forløbne del af 1952 er der som helhed ikke sket større ændringer.

TRIKOTAGEAFDELINGEN

Disponent: Arne Pedersen

Som følge af landets underforsyning med trikotage under sidste verdenskrig etableredes der i årene umiddelbart efter adskillige trikotagefabrikker, hvorved de hjemlige fabrikker blev i stand til at producere betydeligt mere end normalforbruget.

De almindelige likviditetsvanskeligheder i 1951 har derfor ramt denne branche særlig hårdt og giver sig udslag i undersalg af trikotage til priser, som i flere tilfælde lå under fremstillingsprisen.

At brugsforeningerne under disse forhold har været noget tilbageholdende med at supplere deres lagre op, er forståeligt, hvilket da også har indvirket særdeles mærkbart på trikotageafdelingens omsætning.

Den mest konstante varegruppe har været fodbeklædning, idet afsætningen af dame- og børnestrømper, herresokker og ankelsokker har været tilfredsstillende.

I 1950 udgjorde afsætningen af uldgarn den væsentlige del af trikotageafdelingens omsætning, medens 1951 for denne artikels vedkommende blev en stor skuffelse, idet omsætningen faldt til en fjerdedel af rekordåret 1950.

Priserne på uld var først på året skruet op i en højde, der ikke var holdbar, og efteråret bragte da også et prisfald på uldgarn på 25–30 pct.

Det er hensigten nu, hvor det så absolut er købers marked, at standardisere afdelingens vareudvalg ved at foretage større køb inden for færre dessins, hvilket skulle resultere i billigere priser.

ARBEJDSTØJS-, TÆPPE- OG GROVVAREAFDELINGEN

Disponent: A. Melchert

Afdelingen har i 1951 haft en omsætningsstigning på ca. 20 pct. Den i årets begyndelse forventede fremgang i arbejdstøj blev på næsten 100 pct. Priserne har – på grund af den indtrufne konkurrence – været faldende.

Det har i 1951 været noget lettere at skaffe uldtæpper, selv om der har været en vis mangel i billige prislag. Omsætningen steg med 100 pct. i stykantal.

Flonelstæpper og vattæpper har der været rigeligt af i 1951, og i år er udvalget større med en lille nedgang i priserne. Der gives endnu ikke valuta til import af divantæpper, men de danske væverier fremstiller et pænt udvalg til rimelige priser.

Af sengetøj har afdelingen været fuldt leveringsdygtig med alt; dog har FDB ikke fremstillet de så meget omskrevne, såkaldte dundyner til kr. 80,00 i udsalg, men har foretrukket at levere varer, som svarer til benævnelsen.

Symaskiner har afdelingen været i stand til at levere hele året; omsætningen har dog været noget mindre end året forud.

Til imiteret linoleum er givet noget mere valuta end i 1950, men på grund af prisstigning er det kvantum, man har fået, ikke meget større end året forud.

Af linoleum har afdelingen derimod kunnet hjemtage ca. 100 pct. mere end i 1950; også her har der været prisstigning, men denne opvejedes af større tildelinger. Linoleum er dog stadig en mangelvare.

FDB har ved at deltage i en vareudvekslings-forretning været i stand til at levere ca. 50 pct. mere voksdug i 1951 end i 1950.

Presenningdug af hamp har ikke manglet i år og ventes fortsat at kunne leveres i 1952.

PRØVEAFDELINGEN »DEN TAVSE SÆLGER«

Afdelingschef: J. Stadager

Det var afdelingens håb at have kunnet sætte „Den tavse sælger" i gang i 1951, men kreditstramningen satte en grænse for, hvor vidt man kunne komme i retning af genskabelse af det vareudvalg, der nødvendigvis må være til stede, hvis brugsforeningerne skal have fuld nytte af „Den tavse sælger".

Imidlertid er forholdene i løbet af de første måneder af 1952 bedret så meget, at beslutningen om igangsætning af „Den tavse sælger" har kunnet tages.

I første række vil man nu koncentrere sig om at retablere de kollektioner, der er ude, og som har været ude af funktion i ca. 10 år, hvorefter afdelingen snarest vil gå i gang med fremstillingen af nye kollektioner.

Prøveafdelingen har endvidere i 1951 været beskæftiget med undersøgelser af mulighederne for indførelse af snitmønstre i brugsforeningerne eller måske rettere til brugsforenings-medlemmerne. Interessen har samlet sig om det af Kooperative Förbundet i Stockholm udgivne trykte mønster „Vi", der sikkert vil være kærkomment blandt husmødrene.

FDB MAGASINERNE

Direktør: Eigil Jørgensen

Forsyningsvanskelighederne og prisstigningerne for manufaktur, der endnu mærkedes i begyndelsen af 1951, forvandledes i løbet af året til afsætnings- og likviditetsvanskeligheder med deraf følgende prisfald inden for hele manufakturbranchen.

Inden for konfektionshandelen udviklede situationen sig til en regulær „priskrig". Dette har naturligvis ikke kunnet undgå at få indflydelse på magasinernes resultater. Mens første halvdel af 1951 viste en fortsat fremgang i omsætningen, sluttede året med en tilbagegang på 3,4 pct. i forhold til foregående år. Omsætningen udgjorde derefter 12,8 millioner kroner.

Fra 1. januar 1951 indførtes en ny dividendeordning for magasinerne i Randers, Hjørring og Skive. Ordningen har nu virket et år til fuld tilfredshed for alle parter: brugsforeningerne og disses medlemmer samt FDB. Det blev derfor besluttet at indføre nyordningen i de øvrige magasiner fra 1. januar 1952. Ordningen går ud på, at brugsforeningernes medlemmer selv må samle deres kvitteringer for købet i magasinerne og præsentere dem i brugsforeningen ved regnskabsårets slutning for at få dividende af beløbene. Tidligere udfærdigede Magasinernes Centralkontor lister til brugsforeningerne over hvert enkelt medlems køb. Det nye dividendesystem går kort sagt ud på en afskaffelse af – og erstatning for – de omtalte lister. Rabatten til brugsforeningerne er uændret, ligesom der stadigvæk ydes sædvanlig dividende af købene i magasinerne.

I foråret 1951 foretoges en ombygning og udvidelse af Varde-magasinet, således at vareområdet nu også omfatter metervarer. Resultatet af udvidelsen var en omsætningsfremgang på ca. 50 pct.

I indeværende år er planlagt en udvidelse af Hjørring-magasinet.

ISENKRAMAFDELINGEN

Direktør: Axel Christensen

Kontorchef: Poul Jensen

Isenkramafdelingens samlede omsætning i 1951 androg kr. 60.342.406. Året forud var omsætningen kr. 57.899.056, men heri var indeholdt en omsætning i møbler på kr. 3.434.365, som bør fratrækkes, før der foretages en sammenligning med sidste år, idet møbler er blevet udskilt fra isenkramafdelingen med virkning fra 1. januar 1951. Det forholdsmæssige omsætningstal for 1950 bliver således kr. 54.464.691, hvorefter isenkramafdelingen sidste år har haft en fremgang på kr. 5.877.715, eller 10,8 pct.

I løbet af året indtrådte der meget væsentlige prisstigninger på en stor del af de artikler, der henhører under isenkram, og det må skønnes, at disse pris-

stigninger har indvirket på omsætningen med en større procentsats end den ovennævnte omsætningsfremgang på 10,8 pct. Dette vil sige, at isenkramafdelingen i 1951 har udleveret en noget mindre varemængde end året forud. Medvirkende til denne udvikling har sikkert været de forbrugsbegrænsende foranstaltninger, der har været i kraft året igennem, f. eks. omsætningsafgiften på belysningsartikler og lædervarer m. m.

Omkring midten af året blev radioafdelingen fuldt afviklet, således at FDB siden dette tidspunkt ikke mere har beskæftiget sig med radiohandel eller radioreparationer. Samtidig overførtes fotoartikler og grammofonplader til disponent H. Møllers vareområde.

Afdelingens samarbejde med husholdningsorganisationerne resulterede i udvælgelse af køkken- og husholdningsredskaber for såvel land- som byhusholdninger og ligeledes i udvælgelse af redskaber til brug ved skolekøkkenundervisning. Der er udsendt kataloger over disse anbefalede redskaber.

Udsigterne for levering af isenkramvarer i indeværende år tegner sig foreløbig gennemgående ret lyse.

GROVE JERNVARER, REDSKABER, VÆRKTØJ, STØBEGODS, ELEKTRISKE ARTIKLER, FLASKEGAS m. m.

Disponent: Axel Jørgensen

Som ventet forværredes forsyningsforholdene med hensyn til søm, skruer, jerntråd og pigtråd i 1951. Fabrikken savnede råvarer og kul, og det var desværre ikke muligt at tilfredsstille den store efterspørgsel i forårssæsonen fuldt ud. Hen på sommeren indtrådte der imidlertid en væsentlig bedring i dette forhold.

Efterspørgselen efter trådvæv var væsentlig mindre i 1951 end i det foregående år, der viste en meget stor omsætning. Hvis intet uforudset indtræffer, vil afdelingen være fuldt ud leveringsdygtig i denne artikel i indeværende år.

I have- og markredskaber har afdelingen været fuldt ud leveringsdygtig i 1951, og efterspørgselen i 1952 vil efter al sandsynlighed også kunne tilfredsstilles. Priserne på have- og markredskaber viser stigende tendens.

Efterspørgselen efter værktøj kunne i det store og hele klares på tilfredsstillende måde i 1951, bl. a. ved omplacering af lagrene mellem de forskellige afdelinger landet over; men det må forudses, at der kan opstå visse leveringsvanskeligheder i indeværende år.

Den i november 1950 indførte omsætningsafgift på bl. a. belysninger har bevirket en mindre omsætning i 1951, i særdeleshed i dyrere belysninger. Omsætningen i glødelamper og sikringsmateriel har været tilfredsstillende. Også for bonemaskiners og støvsugeres vedkommende har omsætningsafgiften påvirket afsætningen i nedadgående retning, og omsætningen i disse artikler blev derfor noget lavere end i 1950. Afsætningen af elektriske husholdningsmaskiner har derimod været tilfredsstillende.

Omsætningen i ovnstøbegods har praktisk talt været uændret fra det foregående år. I juli 1951 nedbrændte støberiets lagerbygninger for færdige ovne, kaminer og bygningsstøbegods, og alle varerne blev beskadiget. Dette forårsagede en overgang nogen leveringsvanskelighed.

Omsætningen i flaskegasanlæg og flaskegas har været overordentlig stor i 1951, og i den forløbne del af 1952 har afsætningen været yderligere stigende.

STÅLVARER, LÆDERVARER, GALANTERIVARER, MUSIKVARER, SKRIVEARTIKLER, FOTO, OPTIK, URE m. m.

Disponent: H. Møller

Indførselsbevillingerne til udenlandske stålvarer var i det forløbne år langt fra tilstrækkelige, og afdelingen har derfor periodevis været udsolgt i den ene eller anden artikel inden for denne varegruppe. I bordknive har afdelingen været fuldt leveringsdygtig, i hvert fald for de bedre knives vedkommende.

Der har været god omsætning i spisebestik. Den i 1950 påbegyndte vareudveksling med rustfrit spisebestik fra østzonen i Tyskland fortsattes i 1951. Med cutineret spisebestik, hvori der var oparbejdet en stor omsætning, har der været leveringsvanskeligheder, idet der ikke har kunnet skaffes messingplader til underlaget, og dette forhold gør sig fremdeles gældende. Enkelte fabrikker er begyndt at lave dette bestik med underlag af jernplade, men da der rundt om er gjort dårlige erfaringer med bestik med jernunderlag, har afdelingen indtaget det standpunkt ikke at forhandle denne vare.

Inden for punge, tasker og andre læder- og plasticvarer har afsætningen til trods for omsætningsafgiften været ret god. Særlig plastictasker er afsat i store antal.

Der har været store vanskeligheder med at skaffe tilstrækkeligt frem i fotoapparater og film, men for den kommende sæson er udsigterne, i hvert fald for film, lidt lysere, idet afdelingen på vareudvekslingsbasis får så mange film frem, at fuld leveringsdygtighed kan påregnes i 1952.

Inden for optik er det gået ret jævnt hele året. Den i 1949 oprettede optikafdeling i Aarhus har haft stigende omsætning.

Med ure så det meget dårligt ud de første ti måneder af året, idet der næsten ingen indførselsbevillinger blev givet til armbånds-, vække- og andre ure, men da ure i november blev overført til den såkaldte deponeringsfriliste, bedredes dette forhold. Trods lange leveringstider hos tyske og schweiziske fabrikker lykkedes det at få betydelige partier ure leveret, og resultatet blev da også, at afdelingen var leveringsdygtig i vækkeure ganske få dage efter frilistens ikrafttræden, og i armbåndsure en fjorten dages tid senere. Så snart forholdene berettiger dertil, vil der blive udsendt katalog over ure. Også i det nye år har der været stor interesse for ure.

HUSHOLDNINGSARTIKLER, MEJERIARTIKLER m. m.

Disponent: E. Kortegaard

Medens der ved begyndelsen af 1951 var en udpræget mangel på næsten alle emaillevarer, indtrådte der i sidste halvdel af året en mærkbar bedring i leveringsmulighederne for disse artikler. Dog kunne det ved årets slutning ikke siges, at afdelingen var fuldt leveringsdygtig i emaillevarer. Imidlertid ser det ud til, at vanskelighederne med hensyn til disse artikler vil lettes betydeligt i 1952, idet afdelingens hovedleverandør i emaillevarer som følge af bedre råvaretilførsler og foretagne udvidelser på fabrikken vil blive i stand til at forøge produktionen af emaillevarer væsentligt.

Med hensyn til galvaniserede varer indtrådte der også en mærkbar bedring i 1951.

Behovet for forskellige vigtige husholdningsartikler fremstillet af aluminium kunne ikke helt dækkes, f. eks. var der stor mangel på fløjtekedler. Der vil i 1952 formentlig fortsat være mangel på visse aluminiumsartikler, idet de forskellige danske fabrikker antagelig ikke vil få mulighed for at fremskaffe tilstrækkeligt af aluminium i plader.

Af husholdningsartikler i hvidblik kunne kun ganske få artikler leveres i 1951, og det samme vil antagelig blive tilfældet i 1952, idet dette materiale stadigvæk er klausuleret til fabrikation af konserves-emballage og enkelte andre ting.

Transportspande og andre mejeriartikler kunne leveres i fuldt omfang, og forsyningerne af disse artikler er sikrede for 1952.

Afdelingen var endvidere fuldt leveringsdygtig i havesprøjter og pudderblæsere.

Omsætningen i haveslange viste en pæn fremgang i forhold til 1950, og afdelingen regner med at kunne dække behovet for denne vare i 1952.

Ligeledes havde afdelingen god omsætning i kyllingemødre, elektriske hegn og tilbehør dertil. Der blev således afsat ca. 3½ million isolatorer til elektriske hegn og ca. 80.000 stk. hegnspæle af vinkeljern.

Afsætningen af biavlsartikler og malkemaskintilbehør viste stor fremgang, hvorimod der var nogen tilbagegang i afsætningen af termoflasker, stormlygter, lommelygter og elementer.

PORCELÆN, FAJANCE OG GLASVARER

Disponent: Arne Lunddahl

De indenlandske porcelænsfabrikkers produktionsfremgang i løbet af 1951 kom ikke hjemmemarkedet til gode, idet eksportkravene fra myndighedernes side samtidig øgedes, og der er for porcelæn næppe udsigt til nogen ændring i dette forhold foreløbig. Derimod har 1951 vist, at normale leveringsforhold i ret vid udstrækning er ved at indtræde for dansk fajance, selv

om endnu ikke alle efterspurgte stel er i så omfattende produktion, at levering kan ske straks.

Også FDB fik andel i de store kvantiteter porcelæn og i særdeleshed fajance, der i 1951 indførtes fra østzonen i Tyskland på grundlag af private varebytteforretninger, og efterspørgselen har siden kunnet tilfredsstilles.

De danske glasværker øgede i betydelig grad kapaciteten i 1951, og behovet kunne for så godt som alle glasvarer i stigende grad dækkes. I indeværende år kan ventes fuldt normale leveringsforhold for danske glasvarers vedkommende.

I almindelige husholdningslervarer har der i det forløbne år været en jævn omsætning, medens efterspørgselen efter keramik har været ret uvæsentlig.

BØRSTEVARER m. m.

Disponent: E. Andersen

For børstevarers vedkommende har omsætningen i det forløbne år været lidt mindre end i året forud.

Den mindre omsætning i 1951 er ikke foruroligende i betragtning af den indskrænkning af varelagrene, som har fundet sted i løbet af det sidste års tid.

Omsætningen i havemøbler har i 1951 været ret tilfredsstillende — den mindre gode forsommer taget i betragtning. For 1952 synes der ikke at skulle opstå nogen leveringsvanskeligheder.

I barnevogne har afdelingen været fuldt leveringsdygtig i det forløbne år, og omsætningen har været tilfredsstillende, såvel for barnevogne som for klapvogne og dukkevogne.

LEGETØJ, SPORTS-, FISKERI- OG JAGTARTIKLER m. m.

Disponent: V. Jurs

Importen af legetøj og juletræspynt udviste i 1951 en fremgang, som dog langt fra var tilstrækkelig til at kunne dække efterspørgselen, særlig hvad mekanisk legetøj angik. De danske fabrikker leverede bedre, end tilfældet har været i de seneste år, og afdelingen fik adskillige nyheder frem, navnlig inden for plastic-legetøj.

Forsyningsmulighederne for sports- og fiskeriartikler af dansk fabrikat var ret tilfredsstillende. De helt billige fodbolde, bambusfiskestænger, nylonfiskeliner m. m. har ikke kunnet importeres i tilstrækkelige mængder på grund af de sparsomme indførselsbevillinger.

Afsætningen af salonammunition med kugle har været i fremgang, hvorimod haglpatroner til salongeværer ikke har været efterspurgt på grund af den høje omsætningsafgift. Denne afgift har ligeledes præget efterspørgselen efter jagtpatroner, således at der på dette område har været en omsætningstilbagegang.

MØBELAFDELINGEN

Afdelingschef: Holger Jensen

Omsætningen viste for hele året 1951 en fremgang på 34,8 pct., d. v. s. kr. 1.195.972, og omsætningen blev kr. 4.630.337 mod kr. 3.434.364 i året 1950.

Den største procentvise stigning ligger i årets 6 første måneder, hvor der kunne noteres en stigning på 76 pct.

Møbelafdelingen overtog fra 1. januar 1951 hele engros-omsætningen af madrasser og sengebunde. Særlig må nævnes „Telax"-gummibundene, som man har vist meget stor interesse, og det kan bemærkes, at det i årets løb er lykkedes at få gummibåndene fremstillet på dansk fabrik, således at bundene nu kan leveres i forskellige størrelser og i ubegrænset antal (båndene til de første serier blev importeret fra Sverige).

I løbet af efteråret har møbelafdelingens arkitekt, *Poul M. Volther,* arbejdet med flere nye møbeltyper. En del af møblerne er antaget til „Dansk Kunsthåndværk"s forårsudstilling i Kunstindustrimuseet i slutningen af februar måned 1952.

Der er på møbelafdelingen i forbindelse med planlægningsafdelingen gennem den sidste tid arbejdet med standardisering af varelageret.

Materialet, hvorpå standardiseringsarbejdet hviler, er indsamlet fra samtlige møbelafdelinger og drejer sig om køb, salg og lager over en periode på 8 måneder; dette materiale har allerede været til stor hjælp ved vareindkøbene og produktionstilrettelægningen.

I begyndelsen af året var møbelomsætningen en del hæmmet af den lange leveringstid såvel fra egen som fra fremmede fabrikker, men der er i løbet af året sket en væsentlig ændring på dette punkt, og mod årets slutning var der mange varetilbud med rimelige leveringstider, da en del af fabrikkerne ikke fuldt udnyttede deres kapacitet.

SKOTØJSAFDELINGEN

Forretningsfører: Axel Pedersen

1951 blev et begivenhedsrigt år for skotøjsbranchen. Straks ved årets begyndelse opstod rygter om ophævelse af den omstridte hudeordning, som havde været i kraft siden januar 1941, senere fik man det indtryk, at myndighederne anså en ophævelse for uigennemførlig. Denne uro om hudeordningen bevirkede, at ret store mængder af råvarer til skotøjsindustrien blev holdt tilbage hos hudehandlere og producenter. Uanset denne situation gav lovgivningen sig god tid, og først den 23. maj vedtoges den nye lov, som ophævede hudeordningen, og den 11. juni blev den første frie hudeauktion afholdt.

Det svundne år har som følge af de nævnte forhold været præget af stærke svingninger med hensyn til skosalget. Hamstringsbølger har skiftet med perioder med ringe købelyst.

Udstedelsen af for 40 mill. kr. skorabatkort til familier med børn mellem 2 og 16 år skabte en ganske usædvanlig efterspørgsel, men i månederne november og december må desværre noteres en tilbagegang i forhold til de samme måneder sidste år. Årets samlede resultat blev dog en betydelig omsætningsfremgang i såvel penge som varemængde.

Den totale omsætning blev i 1951 kr. 12.785.000 mod kr. 9.455.000 i 1950. En fremgang på kr. 3.330.000. Den samlede omsætning i par blev i 1951 935.000 par, det er en fremgang i forhold til 1950 på 94.000 par.

Det nye år er begyndt med et svagt marked, og skotøjsbranchen imødeser en meget vanskelig periode. Den nedsatte købeevne og ringe købelyst i forbindelse med hele den økonomiske situation bevirker, at man må imødese den nærmeste fremtid med nogen bekymring.

CYKLE- OG MOTORAFDELINGEN

Afdelingschef: Chr. Haslund

Afdelingens samlede omsætning blev i 1951 kr. 4.576.000 mod kr. 5.070.000 i 1950 – en nedgang på kr. 494.000 eller 9,7 pct.

Omsætningsnedgangen faldt særlig på auto- og hestevognsgummi, idet omsætningen her blev kr. 1.568.000 mod kr. 1.974.000 i 1950 – en nedgang på kr. 406.000 (20 pct.).

Nedgangen skyldes dels de meget store sikringskøb efter Koreakrigens udbrud, dels de meget høje priser, autogummi efterhånden er steget til, hvorfor forbrugerne i stigende grad går over til at pålægge slidbaner i stedet for køb af nye dæk.

Der var også nedgang i omsætningen af nye cykler, og dette kan muligvis skyldes det meget regnfulde og kolde vejr i cyklesæsonen. Omsætningen blev på 6.435 stk. mod 7.380 stk. i 1950. Afsætningen af turistcykler steg på bekostning af letvægtscykler.

Indtil maj måned var det nødvendigt at rationere udleveringen af cykeldæk, idet fabrikkerne ikke kunne følge med efterspørgselen. Efterspørgselen standsede ganske pludseligt og kom ikke i gang igen i 1951.

Omsætningen af cykle- og autodele var tilfredsstillende.

Udsigterne for 1952 er ikke de lyseste, idet forbrugerne er meget tilbageholdende.

TRÆLASTAFDELINGEN

Afdelingschef: S. Normann Larsen

Trælastafdelingens omsætning har i 1951 været kr. 5.873.076 mod kr. 1.434.311 i 1950, og kvantitativt er den omsatte mængde trælast steget fra 162.000 kbf. til 515.000 kbf.

Vedrørende priserne for trælastimport var disse tidligt på året omkring

Lstr. 90 pr. stds for 7" u/s brædder og steg i løbet af året således, at slutpriserne blev Lstr. 115.

I løbet af 1951 er interessen fra brugsforeningernes side steget overordentligt for omsætningen af trælast, og afdelingens virkefelt er blevet udvidet med et stort antal brugsforeninger, især i Sønder- og Midtjylland. Endvidere har afdelingen haft leverancen til adskilligt andelsbyggeri o. lign.

Angående afdelingens øvrige varer kan anføres, at isoleringsmåtter og Durisol har vist en stigende omsætning, selv om mangelen på eternitskifer i mange tilfælde har vanskeliggjort afsætningen af Durisol, idet disse varer for mange småhuses vedkommende er nøje sammenknyttet.

Importen af krydsfinér og isoleringsplader har været rigelig til at dække selv en stigende omsætning.

Endelig har afdelingen optaget omsætningen af færdige døre, møbelplader og hårdttræ, for hvilke varer der vises stor interesse.

FRØAFDELINGEN

Direktør: A. B. G. Bagge Andersen

For frøafdelingen blev 1951 i flere henseender et godt år. Pengeomsætningen androg ialt 31,3 mill. kr., hvilket er en stigning på ca. 2,7 mill. kr. Heraf andrager 1,3 mill. kr. stigning i omsætningen af markfrø til brugsforeningerne og landbo- og husmandsforeningerne og godt og vel tilsvarende beløb stigning i den såkaldte engros-omsætning – nemlig fra 2,8 til 4,1 mill. kr. – hvoraf en del er sket gennem det særlige selskab Forenet Andels Eksport, og en del skyldes leveringer som led i vareudvekslingsforretninger og til FDBs afdelinger og fabrikker. – Omsætningen af havefrø viste en stigning på 27.000 kr. og af læggekartofler ca. 76.000 kr.

Det er en glædelig kendsgerning, at omsætningsstigningen ikke alene skyldtes prisstigning – gennemsnitsprisen for markfrø androg 456 øre pr. kg mod 437 øre året forud. Ifølge officielle tal for den samlede omsætning af kløver-, græs- og roefrø her i landet androg denne 13.140.000 kg, hvilket er en nedgang på 167.000 kg i forhold til 1950. Til trods herfor havde frøafdelingen en pæn stigning, og den samlede omsætning af markfrø i sæsonen oversteg 6 mill. kilo. I sæsonen 1950/51 havde afdelingen en omsætning med DLF på ca. 22 mill. kr. – en stigning på ca. 10 pct.

Trods den nævnte stigning i omsætningen samt arbejdsløn og andre omkostninger er omkostningerne, beregnet i øre pr. kg, kun steget uvæsentligt, men den almindelige stigning af rentefoden har medført en betydelig forøgelse af renteudgifterne, hvilket igen skyldes den særlig lange kredit, der ydes på markfrø. En del foreninger har udnyttet fordelen ved den særlige rentegodtgørelse, der ydes for indbetaling før forfaldstid, p. t. 6½ pct.

Årets økonomiske resultat tør også betegnes som tilfredsstillende. Som be-

kendt afsluttes frøafdelingens regnskab pr. 30. juni, og i lighed med årene før blev det besluttet at godskrive foreningerne 2 pct. af købet af markfrø, hvilket i gennemsnit er en prisreduktion på ca. 9 øre pr. kg. Disse beløb bør tilkomme de respektive købere.

Leveringsforholdene var særdeles gode gennem hele sæsonen, og ekspeditionen blev gennemført rettidigt.

Samarbejdet med de lokale foreninger har formet sig på tilsvarende måde som i tidligere år, og der har været afholdt en række møder med deltagelse fra såvel brugsforeninger som de landøkonomiske foreninger. Der arbejdes fremdeles på at skabe den bedst mulige udnyttelse af samarbejdet mellem de nævnte foreninger. Nogle steder virker det særdeles tilfredsstillende, men på andre egne tilstræbes en større effektivitet.

På forsøgsgårdene og forsøgsgartneriet er arbejdet gennemført på sædvanlig vis. Siden sidste beretning er der ved de officielle statsforsøg blevet anerkendt forskellige stammer af markplanter, nemlig:

2 stammer af tidlig rødkløver.
2 — - halvsildig rødkløver.
1 — - alm. rajgræs.
2 — - timothe.
1 — - foderguleród, Rød James.

og af køkkenurter 2 stammer af asie, nemlig:

Dansk asie, Toftø II.
Ideal Nova, Toftø II.

og ved Fællesudvalget for Prøvedyrkning af Køkkenurter:

2 stammer af sommerhvidkål, Ditmarsker P 50.
2 — - efterårshvidkål, Ruhm von Enkhuizen P 50
3 — - augustblomkål P 51.

Den 1. juli fratrådte den mangeårige leder af forsøgs- og forædlingsvirksomheden for markfrøplanter, forstander *H. N. Frandsen,* og den daglige ledelse er overdraget dennes søn, forstander, dr. agro. *K. J. Frandsen,* der gennem en årrække har været knyttet til virksomheden. Forstander H. N. Frandsen er dog indtil videre „til disposition".

Med hensyn til frøsæsonen 1952 kan oplyses, at den, indtil nærværende beretnings affattelse, har formet sig på tilfredsstillende måde. Frøhøsten i 1951 var nok stor mængdemæssig, men kvaliteten lå for visse sorter under det normale, og en del sorter, særlig kløverfrø, gav et relativt lille udbytte. — Priserne er faldet en del for de betydende sorter af græsfrø, men er steget for rodfrugtfrø, medens kløverfrø i gennemsnit nærmest er på linie med sidste år. Det lykkedes at få ekspeditionen påbegyndt i god tid, og den vil blive gennemført rettidigt.

Fabrikker

KRYDDERIPAKKERIET I AARHUS

Driftsleder: A. Skou

Året 1951 har for krydderipakkeriets vedkommende som helhed været temmelig normalt. Bortset fra, at det af valutamæssige grunde i perioder har kunnet knibe med at skaffe tilstrækkeligt af peber og kardemomme, må leveringsmulighederne for krydderier gennemgående siges at have været ret gode. Valutatildelingerne for årets sidste halvdel skabte en væsentlig bedring i situationen, således at behovet til juleomsætningen kunne dækkes fuldt ud, ligesom krydderier fortsat kan leveres i alle pakninger og, i rimeligt omfang, også i løs vægt.

Råvarepriserne ligger gennemgående lidt højere end i fjor på samme tid. For krydderiernes vedkommende har der dog vist sig tendenser til nedgang, og prissvingningerne i denne varegruppe opfordrer derfor fortsat til forsigtighed ved nye indkøb.

Produktion og afsætning viser sammenlignet med året i forvejen en væsentlig tilbagegang, der som ventet overvejende falder på egentlige krydderier, idet det unormalt store aftræk under hamstringen i 1950 samt stramningen af likviditeten i 1951 måtte medføre en stagnation, indtil de ekstraordinært store lagre var opbrugt. Der er imidlertid grund til at tro, at dette punkt nu er nået, idet omsætningen af krydderier i sidste halvdel af oktober kvartal har været stort og mod sædvane fortsattes hele januar måned 1952. Af nye pakninger er i årets løb optaget bl. a. bordsalt i dåser.

Den pengemæssige omsætning har været kr. 2.753.730 mod kr. 3.416.759 i 1950, en tilbagegang på 19,4 pct.

Antallet af beskæftigede i virksomheden var ved årets udgang 40 mod sidste år 41.

KOLDING-FABRIKKERNE

Direktør: Civilingeniør V. Vilstrup
Driftsleder: Civilingeniør Max Mortensen
Fuldmægtig: Niels Kjeldsen, H. A., H. D.

Omsætningen steg fra 28 mill. kr. i 1950 til 31 mill. kr. i 1951, en fremgang på 12 pct. I dette beløb er afgiften på kaffetilsætning, kr. 302.000, indbefattet, men emballageomsætningen, kr. 1.058.000, og afgiften på chokolade- og sukkervarer, kr. 7.024.000, er ikke medregnet. Alle fabrikkerne var underbeskæftigede i beretningsåret og driftsresultatet derfor ringere end i 1950. — Gennemsnitligt beskæftigedes 257 arbejdere i 576.000 arbejdstimer mod 690.000 timer sidste år.

KAFFERISTERIET

Brænderierne i Kolding, København og Rønne afsatte 1825 tons ristet kaffe, hvilket er 4 pct. mere end året forud. Rationeringen var den samme som i 1950, nemlig 24 mærker à 125 g til personer over 6 år, hvilket kun er det halve af, hvad der brugtes før krigen. FDB indfører omkring 17 pct. af Danmarks forbrug af rå kaffe.

Verdensmarkedets priser på rå kaffebønner svingede kun lidt i årets løb, men på grund af dårlige høstudsigter menes priserne at ligge støt i 1952.

Omsætningen af kaffetilsætning gik tilbage fra 537 tons til 475 tons eller 12 pct.

CHOKOLADEFABRIKKEN

I beretningsåret svigtede afsætningen på hjemmemarkedet, således at fabrikken ikke afsatte halvdelen af de kvanta, der forbrugtes sidste år. Grunden hertil var dels sparebestræbelserne og pengemangelen, men også den omstændighed, at afgiften på chokolade- og sukkervarer i november 1950 blev sat op til 122 pct. af FDBs pris til brugsforeningerne. Umiddelbart før jul bedredes efterspørgselen, og afsætningen i indeværende år viser en stigende tendens.

Prisen på kakaobønner faldt i årets løb, men steg 40 pct. siden november på grund af dårlige høstudsigter. FDBs andel af Danmarks indførsel af kakaobønner var 14 pct. i 1951. Sukkerprisen forhøjedes med 5 øre pr. kg den 1. april 1951 og med 11 øre den 1. februar1952.

SUKKERVAREFABRIKKERNE

Sukkerrationeringen på 60 pct. af forbruget i 1938 vedvarede til 1. februar 1952, da den ændredes til 82 pct. af foregående måneds forbrug. Desuden er der ubegrænset adgang til køb af råsukker, dog til højere priser.

BLIKVAREFABRIKKEN

Blikvarefabrikken, som stadig lider under råvaremangel, viste en lille fremgang.

FABRIKKERNE I VIBY, JYLLAND

Direktør: Civilingeniør P. Grønborg

Disponent: V. Holmskov

MARGARINEFABRIKKEN

Driftsleder: Underdirektør, civilingeniør Th. T. Bie

Siden margarinerationeringens ophør i november 1950 har forbruget af margarine her i landet været i stadig stigen, uden at man dog endnu er nået op på forbruget fra før krigen. Stigningen i Danmarks samlede produktion af bordmargarine for 1951 i forhold til 1950 andrager ca. 17 pct. For FDBs vedkommende er stigningen ca. 31 pct. Det vil sige, at FDBs andel i produktionen af bordmargarine er steget til 21,83 pct. for 1951 og for de sidste måneder ca. 23 pct.

Omsætningen i tons for de forskellige varer har været:

	1950	1951	stigning pct.
Bordmargarine	10.127 tons	13.336 tons	ca. 31
Bagerimargarine o. a.	102 -	200 -	- 96
Røremargarine	37 -	97 -	- 162
Palmin	142 -	369 -	- 160

Der er ikke i 1951 fremstillet margarine til eksport.

Omsætningen i kroner var 48.358.000 mod 26.393.000, en stigning på 83 pct.

Når afsætningen af palmin er så meget større end i 1950, skyldes det, at der i 1950 kun fremstilledes palmin i et par måneder. Der er endvidere det at sige om palmin, at medens denne vare tidligere kun solgtes op mod jul, så går der nu en del hele året rundt.

Verdensmarkedets oliepriser var stigende den første del af 1951 for igen at falde sidst på året.

Medens margarinefabrikken hidtil har kørt i toholdsdrift, er det ved visse ændringer lykkedes at forøge kapaciteten således, at det nuværende forbrug kan fremstilles i etholdsdrift, og fabrikken har den sidste halvdel af 1951 kørt på denne måde, hvilket har været en økonomisk vinding. Der beskæftigedes gennemsnitligt 92 personer i 1951 mod 90 personer i 1950.

DEN KEMISK-TEKNISKE FABRIK

Driftsleder: Civilingeniør J. Spang Larsen

Som omtalt i sidste årsberetning døde driftsleder, cand. pharm. H. Steenbuch Jensen efter længere tids sygdom i oktober 1950, og civilingeniør J. Spang Larsen blev ansat som driftsleder. Spang Larsen blev syg i august 1951, og den 23. december afgik han ved døden efter en stor operation. Under ingeniør Spang Larsens sygdom blev hans arbejde varetaget af civilingeniør H. Munck, der var ansat på sæbefabrikken, og efter Spang Larsens død blev ingeniør Munck konstitueret som driftsleder. Desværre forlader ingeniør Munck FDBs tjeneste, og en ny driftsleder må søges.

Omsætningen var i 1951 kr. 3.080.000 mod kr. 3.194.000 i 1950. Tager man imidlertid i betragtning, at ca. kr. 341.000 af omsætningen i 1950 stammede fra produktioner, som i løbet af sommeren 1950 overflyttedes til kemikaliefabrikken i Esbjerg, er der en ganske pæn fremgang i omsætningen i kroner. Selv om en del af denne fremgang skyldes, at nogle priser er forhøjet i årets løb på grund af råvarestigning, så har der dog været fremgang i mængdeomsætningen, selv om den har været beskeden.

Der er i årets løb udsendt enkelte nye varer, og det er endelig lykkedes at skaffe lærred til indpakning af blåelse.

Der har været større eller mindre stigning på de fleste råvarepriser, men det er dog de færreste, der har givet sig udslag i færdigvareprisen.

Fabrikken beskæftigede gennemsnitligt 58 personer mod 62 i 1950. Nedgangen skyldes flytningen til Esbjerg.

REBFABRIKKEN

Driftsleder: Ingeniør A. Rasmussen

Til trods for meget højere priser i 1951 end i 1950 viste omsætningen ikke en tilsvarende fremgang. Omsætningen var i 1951 kr. 11.300.000 mod 11.387.000 i 1950. Årsagerne hertil er flere. Afsætningen af reb faldt således fra 747 tons i 1950 til 612 tons i 1951, medens afsætningen af høstbindegarn faldt fra 3.598 tons til 2.700 tons.

Året begyndte med store prisstigninger på alle råvarer, medens den sidste del af året var præget af prisnedgang. Det var af meget stor betydning for FDBs rebfabrik såvel som for hele branchen, at der med handelsministeriets og Landbrugsrådets anbefaling blev truffet en ordning angående høstbindegarn, hvorefter forbrugerne skulle afgive bindende ordrer på høstbindegarn inden en bestemt dato og samtidig forpligte sig til at aftage og betale halvdelen af garnet inden 1. februar, hvis fabrikken forlanger det.

Kokosgarn og manila er stadig på bunden liste, medens de andre råvarer er på friliste. Det har ikke været tilladt at bruge manila til landbrugsreb, men ellers har fabrikken været fuldt leveringsdygtig.

Den gennemsnitlige beskæftigelse har været 116 personer i 1951 mod 120 i 1950.

SÆBEFABRIKKEN

Driftsleder: Civilingeniør K. P. Pedersen

Der var i 1951 stor tilbagegang i afsætningen af sæbeprodukter, såvel for FDBs fabrik som for sæbeindustrien som helhed. Den meget store afsætning i 1950 må skyldes hamstring eller lagerforøgelse på grund af de usikre verdensforhold. Dels på grund af noget mere stabile forhold og dels på grund af pengeknaphed er lagrene bragt ned i 1951, og fabrikkens omsætning er som følge deraf blevet mindre. Medens omsætningen omregnet i tons fedtsyre i 1950 var ca. 250 tons pr. måned, var den i 1951 kun ca. 180 tons pr. måned. For de vigtigste varer lå omsætningstallene som følger:

	1950	1951	pct. af oms. 1950
Nap sæbespåner	1.592.000 kg	978.000 kg	61
Prima —	75.750 -	193.220 -	255
Vaskepulver	1.056.000 -	831.000 -	79
Heraf Blenda	731.911 -	539.195 -	74
Håndsæber, alle	448.000 -	316.000 -	71
Blød sæbe	2.175.000 -	1.706.000 -	78
Nurén	312.000 -	1.835.000 -	588

Der er altså kun fremgang for de billige sæbespåner, „Prima" sæbespåner, en fremgang der er sket på bekostning af „Nap", samt for „Nurén". Fremgangen for denne sidste vare har til gengæld også været aldeles overvældende og synes at fortsætte ind i det nye år. Der afsættes nu op mod 200 tons pr.

måned. Der blev i årets løb indrettet helautomatisk flaskeskylle- og tappeanlæg for Nurén, hvorved der sparedes megen arbejdskraft.

Priserne på fedt til sæbebrug har varieret meget stærkt i årets løb. Ved begyndelsen af året var den ca. 2,50 kr. pr. kg for i løbet af nogle måneder at stige til op imod 3,00 kr. Derefter faldt den og var ved årets slutning ca. 1,50 kr. og er stadig faldende i det nye år. Også de vegetabilske olier har varieret meget og er billigere ved årets slutning, men udsvingene har været meget mindre. For kemikaliers vedkommende har der været vedholdende prisstigninger, men de største prisstigninger har været på emballage, der er steget meget stærkt.

De omtalte bevægelser i råvarepriserne har medført en del prisændringer på færdigvarerne i årets løb, først i opadgående retning og senere i nedadgående. Man har dog søgt at undgå de meget store kortvarige udsving.

Omsætningen i kroner var for 1951 kr. 12.773.000 mod kr. 12.837.000 i 1950.

På sæbefabrikken beskæftigedes gennemsnitligt 85 personer i 1951 mod 92 i 1950.

*

Fabrikkerne i Viby havde i 1951 en samlet omsætning på kr. 75.512.000 mod kr. 53.811.000 i 1950.

Ved hjælpevirksomhederne var i årets løb beskæftiget 106 personer gennemsnitligt mod et gennemsnit på 98 personer i 1950. Alt i alt var der ved fabrikkerne beskæftiget 457 arbejdere i 1951, noget mindre end i 1950, hvor der beskæftigedes 462. Ud over disse må der i 1951 regnes med 77 funktionærer, medens der i 1950 var beskæftiget 80 funktionærer.

Udsigterne for råvareforsyningen synes ganske gode for 1952, så meget mere som importrestriktionerne stadig lempes.

Med hensyn til afsætningen virker pengeknapheden ikke stærkt på Viby fabrikkernes varer, da disse jo næsten udelukkende er nødvendighedsartikler.

CIGAR- OG TOBAKSFABRIKKEN I ESBJERG

Direktør: L. C. Larsen

Driftsleder: Ingeniør H. F. Hoffmeyer

Den kvalitetsmæssige fremgang for råvarer til cigar- og tobaksfabrikationen, som viste sig i 1950, har fortsat bedret sig en del i 1951.

Mulighederne for tilførsler af råtobak til cigarindustrien har i 1951 været rigelige, selv om der af Sumatra- og Javatobakker er dyrket mindre de senere år i forhold til dyrkningen før krigen.

Den rigelige mængde skyldes det mindre forbrug af disse tobakker, idet forbruget af cigarer, cerutter og cigarillos overalt i verden viser en mærkbar tilbagegang.

Her i landet er forbruget af disse varer faldet ca. 25 pct. i forhold til forbruget i 1939.

Priserne på råtobakken til cigarfabrikationen holdt sig meget høje det meste af året 1951, først sidst på året sporedes en nedgang, som har fortsat de første to måneder af 1952.

Fabrikken har udnyttet de faldende priser og har i den senere tid købt en ret anselig del Sumatra- og Javatobak og står således godt rustet fremover til fremstilling af cerutter og cigarillos i den billige prisklasse.

Til røg-, shag-, spunden skrå og kardus-produktionen har tilførslerne været tilstrækkelige og af bedste kvalitet, men til gengæld til stigende priser.

I 1951 blev der fra FDBs tobaksfabrik afsat varer for kr. 9.984.873 mod i 1950 for kr. 10.400.903, en nedgang på kr. 416.000.

Imidlertid må den reduktion, FDBs afdelinger har i lagrene, tages i betragtning, denne andrager ca. kr. 350.000.

Shag har igen i år haft en stigning fra 123.500 kg i 1950 til 126.000 kg i 1951, en stigning på 2.500 kg. Spunden skrå og kardus har derimod vist nedgang.

Der er for året 1952 fastlagt en produktionsplan, inkluderet julepakninger, for cigarer, cerutter og cigarillos.

Den forløbne del af året 1952 har vist betydeligt stigende afsætning fra fabrikken.

KEMIKALIEFABRIKKEN I ESBJERG

Driftsleder: Civilingeniør H. J. Aaboe Pedersen

Kemikaliefabrikkens omsætning steg i 1951 stærkt, idet den nåede op på kr. 2.569.000 mod kr. 1.242.000 i startåret 1950, hvor fabrikationen påbegyndtes i april måned. En del af omsætningsstigningen, ialt kr. 371.000, skyldes optagelsen af en ny fabrikationsgren, nemlig fremstillingen af lys.

Fabrikken har gennemsnitligt beskæftiget 30 personer, funktionærerne medregnet.

Fremstillingen af ukrudtsmidler, der er en af fabrikkens hovedopgaver, forårsagede visse uforudsete vanskeligheder, idet den karbolagtige lugt fra et af mellemprodukterne fremkaldte klager fra fabrikkens naboer, men efter ombygning af anlægget og installering af et luftrensningsanlæg skulle lugtplagen praktisk talt være bortelimineret. Forbruget af ukrudtsmidler af hormontypen forøgedes væsentligt i det forløbne år, og fabrikken producerede ca. 65 pct. mere af hormonpræparaterne Weedex og Weedone end året forud og kunne melde praktisk talt udsolgt ved forbrugssæsonens slutning.

Afsætningen af afsvampningsmidler viste en lille stigning.

Den samlede afsætning af fabrikkens fluegifte var af omtrent samme størrelse som det foregående års. Visse præparater var imidlertid vanskelige at afsætte, fordi fluerne var blevet immune over for de tidligere effektive giftstoffer. Da der desværre endnu ikke er fundet nye stoffer, der kan erstatte de hidtil benyttede, må man regne med en betydelig nedgang i afsætningen af fluemidler i indeværende år.

Produktionen af øvrige insektmidler er forløbet tilfredsstillende, og der har været fremgang i afsætningen. Af nyheder til sæsonen 1952 kommer fabrikken med et lugtfrit hexamiddel til behandling af såsæd og frø mod smelderlarver. Dette middel blev afprøvet sidste år med særdeles godt resultat.

FABRIKKERNE I KØBENHAVN

Direktør: Ingeniør C. H. Braskov

SKOTØJSFABRIKKEN

Driftsleder: Underdirektør K. B. Larsen

Fabrikkens produktion har i 1951 beløbet sig til 169.267 par mod 167.748 par i 1950, en beskeden fremgang på ca. 1500 par eller ca. 1 pct. Omsætningen har i samme periode været kr. 4.796.000 mod kr. 3.543.000, en fremgang på ca. 35 pct., hvilket iøvrigt giver et billede af prisstigningen.

Skotøjsfabrikken har i 1951 fuldendt den planlagte rationalisering og modernisering og har nu en produktionskapacitet på 1200–1500 par fodtøj pr. dag, hvilket med det nuværende prisniveau vil sige en omsætningskapacitet på ca. 12–13 mill. kr.

I årets løb ophævedes de tidligere pris- og omsætningsbestemmelser for huder og skind, og siden da har forsyningerne været rigelige, prisen på over- og underlæder steg samtidig ca. 100 pct., og fabriksgennemsnitsprisen på et par gode randsyede sko steg fra ca. 33,00 kr. til ca. 44,50 kr.. Den store stigning i læderpriserne har i nogen grad flyttet forbruget af bundingsmateriale fra læder mod gummi- eller kunstgummiprodukter.

Afsætningsvilkårene er blevet ringere mod årets slutning og vil blive yderligere forringet i de første kvartaler af 1952.

KONFEKTIONSFABRIKKEN

Driftsleder: Einar Andersen

Konfektionsfabrikkens anlæg for fremstilling af herrekonfektion er i årets løb undergået en del moderniseringer, ligesom en del arbejdsmetoder er rationaliseret; dette arbejde pågår stadig og vil fortsætte en tid endnu.

Ved årets begyndelse indførtes den meget omtalte metervareordning, der gav mulighed for import af udenlandske metervarer mod meget betydelige pengebindinger; varerne begyndte at indgå i større mængder omkring maj–juni, og fabrikken har været vel forsynet med råvarer siden.

Produktionen af herrekonfektion har i 1951 været ca. 8.600 habitter og ca. 4.400 frakker. De tilsvarende tal for 1950 var henholdsvis ca. 8.000 og 2.100, d. v. s. en samlet fremgang på ca. 29 pct.

Afdelingen for dame-overbeklædning har i 1951 produceret ca. 2.700 frakker

og ca. 300 kostumer mod 3.700 og 550 året forud, en tilbagegang på ca. 30 pct. Tilbagegangen fortsætter i første sæson 1952.

Afdelingen for damekjoler har i 1951 produceret 850 stk. mod 1.000 stk. i 1950, en tilbagegang på ca. 15 pct. Afdelingen er under successiv udvikling.

Den samlede omsætning i disse tre afdelinger har i 1951 beløbet sig til ca. kr. 2.900.000 mod ca. kr. 2.600.000 i 1950, d. v. s. en samlet fremgang på ca. 11 pct.

Afsætningsvilkårene er for tiden meget dårlige, og priskonkurrencen hård, væsentligst som følge af importerede færdigvarer, hvis importpris ofte ligger langt under fremstillingsprisen.

BOMULDSKONFEKTIONSFABRIKKEN

Driftsassistent P. Simonsen

Fabrikkens anlæg er i årets løb blevet færdigudbygget til industriel produktion af arbejdstøj, skjorter og lign.

Produktionen af arbejdstøj udgjorde i årets løb ca. 120.000 stk. mod ca. 82.000 stk. året forud, d. v. s. en fremgang på ca. 46 pct., medens produktionen af skjorter, husholdningskitler og nattøj udgjorde ca. 95.000 stk. mod 61.000 stk.; en fremgang på ca. 56 pct.

Tilgangen af råvarer har været underkastet samme vilkår som for uldkonfektion.

Omsætningen har i 1951 udgjort kr. 3.670.000 mod ca. kr. 2.000.000 i 1950, d. v. s. en fremgang på ca. 83 pct.

Afsætningen har svigtet periodevis, og dette har givet anledning til optagelse af kontraktarbejde for offentlige institutioner. Afsætningsvilkårene fremover synes at være nogenlunde uændrede, priskonkurrencen er hård, og der synes at være en tendens til at give afkald på kvalitet til fordel for lav pris.

Varedeklarationer er indført på alle denne virksomheds hovedprodukter, og i løbet af det kommende år vil man forsøge at indarbejde navne på flere af de vigtigste varer.

TRIKOTAGEFABRIKKEN

Driftsleder: Ingeniør Fr. Povelsen

Fabrikkens anlæg er i årets løb ikke undergået væsentlige ændringer; enkelte tidligere indkøbte maskiner er blevet leveret og sat i drift.

Omsætningen i strømper og sokker udgjorde i 1951 ca. 40.000 dusin mod 36.700 dusin året forud, svarende til en fremgang på ca. 9 pct., medens omsætningen i undertøj var 23.300 dusin mod 30.000 dusin med en tilbagegang på ca. 23 pct. Omsætningen i kr. udgjorde i 1951 ca. kr. 3.050.000 mod ca. kr. 2.800.000 i 1950, en stigning på ca. 9 pct., der i overvejende grad skyldes prisstigning ved årets begyndelse; denne prisstigning er senere afløst af prisfald.

Tilgangen af råvarer har været rigelig, og det synes ikke, som om der i den nærmeste fremtid vil opstå mangler.

Årets sidste halvdel har været kendetegnet ved en voldsom konkurrence i denne branche, dels som følge af overproduktion og dels som følge af den almindelige kreditstramningspolitik. Afsætning til rimelige priser er særdeles vanskelig, og udbud af varer til underpris finder stadig sted. Råvarepriserne har svinget stærkt i årets løb; uldgarner er faldet stærkt i pris, medens bomuldsgarn ved årets udgang noteres i tilnærmelsesvis samme pris som ved årets begyndelse.

GARVERIET I ROSKILDE

Direktør: Mogens Kemp
Fuldmægtig: E. O. Hansen

Hudeordningen, der har været i kraft siden januar 1941, blev ophævet den 23. maj 1951, medens eksportforbudet for huder og skind forblev i kraft. Samtidig blev der pålagt alle beholdninger af huder, skind og læder en afgift, således at differencen mellem den hidtidige maksimalpris og verdensmarkedsprisen blev beslaglagt af staten. For garveriets vedkommende androg denne afgift kr. 338.109, der skal afvikles over en periode på 3 år.

Den første hudeauktion blev afholdt i juni måned, og priserne blev bragt op på niveau med øvrige europæiske huder og skind. For resten af året skete der et kraftigt prisfald med undtagelse af en lille stigning i september og oktober. På den første auktion i år var der god efterspørgsel, og priserne steg ca. 8 pct. for kohuder og ca. 15 pct. for kviehuder. Råvareleverancerne indtil hudeordningens ophævelse var stadig nedadgående, af hvilken grund garveriet måtte køre på indskrænket drift det første halvår. Efter frigivelsen af råvarerne den 28. maj ophørte mangelen, og der har for resten af året været tilstrækkeligt med huder og skind.

Afsætningen af skotøjsoverlæder har vist en fremgang, hvorimod salget af tøffellæder og i særdeleshed sålelæder har vist en tilbagegang som følge af de højere priser og konkurrencen fra gummi og andre erstatningsstoffer som sålemateriale. Garveriets omsætning beløb sig til kr. 3.632.162, hvilket er en fremgang på kr. 1.238.831 eller 51,8 pct i forhold til 1950. Den store fremgang skyldes imidlertid hovedsagelig de højere læderpriser, idet mængdeomsætningen beregnet på hudeantal kun er forøget med 1,9 pct. Skotøjsfabrikken har aftaget 48 pct. af garveriets produktion, og træskoafdelingen og sadelmageriet 21 pct., hvilket er 3 pct. mindre end det foregående år.

I læderafgift til Udligningskassen for læder og skotøj har garveriet for perioden indtil 23. maj, da læderafgiften bortfaldt, betalt kr. 113.318, hvilket er kr. 82.663 mere end det foregående år.

Udsigterne for det nye år er ikke de bedste, da afsætningen har stagneret for visse lædersorters vedkommende, og der har vist sig store afsætningsvanskeligheder for underlæder.

TRÆSKOFABRIKKEN OG SADELMAGERIET

Direktør: Axel Christensen

Træskofabrikkens omsætning i 1951 androg kr. 1.024.961, hvilket er en fremgang på kr. 111.314 eller 12,2 pct. i forhold til 1950. Fremgangen skyldes højere prisnotering for træsko efter hudeordningens ophævelse, idet mængdeomsætningen gik tilbage med 15,5 pct., fra 129.690 par træsko i 1950 til 109.613 par i 1951. I den forløbne del af 1952 har efterspørgselen efter træsko fortsat været aftagende.

Sadelmageriets omsætning i 1951 var kr. 493.133, hvilket er en fremgang på kr. 30.669 eller 6,6 pct. i forhold til året forud. Den forøgede mekanisering af landbruget har bevirket, at afsætningen af seletøj er gået ret stærkt tilbage. Denne tilbagegang har været særlig mærkbar fra august måned, men efterspørgselen er nu, umiddelbart før denne beretning går i trykken, igen blevet noget livligere.

De i 1950 på begge ovennævnte virksomheder foretagne lokaleforbedringer og den samtidig gennemførte rationalisering har vist sig fuldt ud at svare til forventningerne.

MØBELFABRIKKEN I TARM

Driftsleder: Folke Pålsson

Den rationalisering af fabrikkens produktion, som blev påbegyndt i 1950 og som stadig fortsætter, satte sine tydelige spor i 1951, idet der med en væsentlig mindre arbejdsstyrke opnåedes næsten samme produktionsresultat som året før. Første halvdel af året var for møbelindustrien en gunstig periode og gav også for FDBs fabrik løfter om et godt år. I sidste halvdel af året gik møbelomsætningen næsten helt i stå, og dermed blev også fabrikkens produktion lagt i bånd, idet færdiglageret i forvejen var fyldt.

Standardiseringen af møbeltyper, der blev vedtaget og påbegyndt i midten af året i forbindelse med rationaliseringen, har bevirket, at de fleste møbeltyper, trods stigning i løn og materialer, har kunnet sættes ned i pris; for nogle møblers vedkommende endda ret væsentligt.

Tekniske afdelinger

CENTRALLABORATORIET

Laboratorieforstander: Dr. techn. J. Bielefeldt

I året 1951 har der været tilsendt laboratoriet 3155 prøver mod 2951 i 1950. Undersøgelsen af indsendte prøver har dels omfattet varekontrol, dels forsøg for FDBs afdelinger og fabrikker. Blandt større forsøgsarbejder kan nævnes omfattende forsøg med henblik på tilrettelæggelsen af kvalitetsmærkning af tekstilstoffer med det resultat, at alt, hvad konfektionsfabrikken udsender af arbejdstøj, kitler og skjorter, er forsynet med deklaration, og trikotagefabrikken og manufakturafdelingen vil i nær fremtid følge efter.

Laboratoriet har været kemikaliefabrikken i Esbjerg behjælpelig med at fjerne den ubehagelige lugt, der knytter sig til produktionen af midler til bekæmpelse af ukrudt.

Laboratoriet har i udstrakt grad deltaget i det danske og interskandinaviske arbejde på standardisering af undersøgelsesmetoder for levnedsmidler, tekstilvarer, gulvlakker m. m.

For de tre store andelsfoderstofselskaber er der undersøgt 781 prøver foderstoffer og 240 prøver lucernemel og gulerodsmel.

For De samvirkende Kvægavlsforeningers Fællesindkøb er der fremstillet 1541 liter steril fortyndingsvædske til inseminering.

REKLAMEAFDELINGEN

Reklamechef: R. Teiner Svendsen

De tidligere års stigning i reklameafdelingens arbejdsmængde fortsattes i 1951, hvor afdelingen ydede reklamemæssig bistand i flere tilfælde end i noget foregående år.

En meget stor del af det udførte arbejde har været for FDBs forskellige vareafdelinger, især kolonialafdelingen, og arbejdet har væsentligst bestået i udarbejdelse af tryksager, plakater, annoncer til andelspressen og annoncer til fællesannonceringen. En stor del af denne reklameindsats har været samlet i kampagner, der også bestod af vinduesforslag og specialomtale i „Vinduet".

Arbejdet indenfor emballageområdet er blevet fortsat i 1951, der bragte modernisering og nyudformning af en lang række emballager, og med den stadigt stigende interesse for selvbetjeningsbutikker kan det forudsiges, at emballagespørgsmålene vil blive af endnu større vigtighed i den kommende tid.

Et af reklameafdelingens største arbejder i året var udformningen og iværksættelsen af billedserien „Vort land i fjernsyn". Seriens billeder kunne fås i

Davre-, Garda- og kunstkaffepakninger, og skulle betragtes gennem en plastic-kikkert, der foreløbig er afsat i 165.000 eksemplarer. Serien, der blev udført i samarbejde med børnepsykologiske og historiske eksperter, blev vel modtaget af pressen, og det store antal afsatte kikkerter samt den øgede afsætning af Davregryn viste, at også børnene har akcepteret ideen.

Reklameafdelingen har i årets løb arrangeret forskellige pressemøder og -udsendelser for flere af vareafdelingerne og for enkelte brugsforeninger.

Den igangværende fællesannoncering fortsattes i 1951 med kampagner og enkeltannoncer, og brugsforeningernes deltagelse i annonceringen var tilfredsstillende. Ved årets udgang overtog og forstærkede FDB denne annoncering, der blev udvidet til at omfatte dagblade over hele landet og landsomfattende ugeblade. Annonceringen skal gennemføres hovedsageligt for FDBs mærkevarer.

Da FDB udover annonceringen også vedtog en øget reklameindsats på andre områder, har afdelingen i slutningen af 1951 tilrettelagt og udført det forberedende arbejde til gennemførelse af FDBs reklameindsats i det kommende år.

For beslægtede andelsselskaber har afdelingen udført et væsentligt arbejde. Således har størstedelen af Magasin Anva's reklamearbejde været betroet afdelingen, og også Dansk Landbrugs Andels-Maskinindkøb har i udstrakt grad søgt afdelingens bistand.

Brugsforeningerne har i stor udstrækning modtaget reklameafdelingens bistand ved fremstilling af brochurer, annoncer, lysbilledplader m. m., og i særdeleshed har Hovedstadens Brugsforening haft et betydeligt samarbejde med reklameafdelingen.

Ved vedtagelsen af en øget reklameindsats blev FDB en af landets større reklameforbrugere, og samtidig blev mange nye opgaver lagt til reklameafdelingens hidtidige virke.

VINDUET

Redaktører: Godtfred Larsen og R. Teiner Svendsen

„Vinduet" har i det forløbne regnskabsår udsendt 9 numre, hvortil kommer et par ekstranumre. Det ene fulgte den stort anlagte billedserie op med forslag til udstillinger samt anvisninger på, hvordan man ude i foreningerne skulle gribe denne kampagne an for at opnå det bedst mulige resultat. Det andet særnummer blev udsendt i forbindelse med en reklamekampagne for tobaksfabrikken i Esbjerg. Disse særnumre har vist, hvor stor betydning det har, at brugsforeningerne bliver orienteret i tide om FDBs reklamefremstød, således, at man ude omkring kan arrangere udstillinger – sideløbende med annonceringen. På grundlag af de gode erfaringer, reklameafdelingen har haft ved denne fremgangsmåde, har bladet i nogen grad skiftet udseende og formål. Bladet udsendes nu hver 14. dag og er faktisk blevet reklameafdelingens middel til at meddele brugsforeningerne den kommende tids

annonceringer, oplysninger om, hvilke foranstaltninger der bør tages, for at resultaterne skal blive effektive, og på anden måde være bindeled mellem afdelingen og foreningerne.

Ud over den bladmæssige side assisterer „Vinduet" reklameafdelingen med tilrettelægningen af de større udstillinger, FDB med mellemrum har rundt om i landet. Der tænkes her særligt på udstillinger på dyrskuer og andelsudstillinger i større byer.

Som sædvanlig yder „Vinduet" sammen med reklameafdelingen bistand ved indretning af nye butikker, ligesom der ydes brugsforeningerne hjælp og vejledning ved udsmykning til fester o. l.

FDBs FORRETNINGSFØRERE m. v.

KOLONIALAFDELINGEN

København:	Forretningsfører F. Parelius
Aarhus:	Forretningsfører R. Olesen
Kolding:	Forretningsfører V. Teilmann
Randers:	Forretningsfører W. Roslyng
Vejle:	Forretningsfører E. Lilienhoff Jørgensen
Odense:	Forretningsfører C. V. Larsen
Aalborg:	Forretningsfører K. Espersen
Horsens:	Forretningsfører E. Skovmand
Nykøbing F.:	Forretningsfører P. Poulsen
Esbjerg:	Forretningsfører H. J. Hansen
Skive:	Forretningsfører J. H. Byrialsen
Rønne:	Forretningsfører E. Sonne
Thisted:	Forretningsfører H. Kerstens
Sønderborg:	Forretningsfører Aage Kappel
Slagelse:	Forretningsfører P. Grønholt Pedersen
Vemb:	Forretningsfører Svend Hansen

MANUFAKTURAFDELINGEN

Aarhus:	Forretningsfører A. Houengaard
Odense:	Forretningsfører Harald Brandt

ISENKRAMAFDELINGEN

Aarhus:	Forretningsfører J. P. Petersen
Odense:	Forretningsfører L. Berthelsen
Aalborg:	Forretningsfører Chr. Stephensen
Esbjerg:	Forretningsfører N. Kokkenborg
Nykøbing F.:	Afdelingschef Herman Jensen

FDBs REJSENDE

KOLONIALAFDELINGEN

S. Chr. Jensen, Aalborg
Axel Bendixen, Horsens
Jens P. Jørgensen, Silkeborg
H. Tikjøb Christiansen, Horsens
Anders Jensen, Odense
Aage Hansen, Roskilde
M. Pedersen, Næstved
Arne Hansen, Næstved (papir)

MANUFAKTURAFDELINGEN

Kay Christensen, København
Poul E. Nielsen, København
Kai Darup, København
G. Mosbæk, Aalborg
Vilh. Parbst, Kolding
Henry Sørensen, Nykøbing F.
S. Ringsted, Odense
Viggo Rasmussen, Aarhus
Karl Hvillum, Holstebro
Andreas Johansen, Aarhus
Laurits Jørgensen, Randers
Henrik Olsen, Vejle
Niels Kjær Pedersen, Horsens

ISENKRAMAFDELINGEN

Aage Jensen, Gentofte
Johs. Christensen, København
J. P. Pedersen, Slagelse
Kr. Andersen, Nykøbing F.
H. F. Hansen, Odense
Elo Petersen, Kolding
A. Voigt Christensen, Vejle
L. Koch, Silkeborg
N. Chr. Jensen, Aarhus
Tage Thomsen, Skive
Jac. Andersen, Esbjerg
Otto Hilmer, Aalborg
Sv. Aa. Pedersen, Nørresundby

SKOTØJSAFDELINGEN

Jul. Barrit, København
J. Severin Petersen, Aalborg
E. Lauritzen, Jelling
A. Spærgaard, Odense
Niels Fuglsang, Skive

FDBs MAGASINER

Aarhus:	Forretningsfører Clement Christensen
Aalborg:	Forretningsfører Kaj Kruse
Odense:	Forretningsfører Svend Hansen
Kolding:	Forretningsfører Otto Marthinsen
Holbæk:	Afdelingschef Sv. Aa. Christiansen
Næstved:	Afdelingschef H. R. Majgaard Fabricius
Randers:	Afdelingschef Gregers Friis
Hjørring:	Afdelingschef N. J. Nielsen
Varde:	Afdelingschef V. Søe Jensen
Nykøbing F.:	Afdelingschef C. S. Madsen
Vejle:	Afdelingschef A. Bagger
Horsens:	Afdelingschef Alfr. Dreyer
Skive:	Afdelingschef Knud Nielsen

FDBs MØBELAFDELINGER

København:	Afdelingsleder Kaleb Rasmussen
Aarhus:	Afdelingsleder G. Andersen
Kolding:	Afdelingsleder Axel Denckert
Odense:	Afdelingsleder J. Rosborg
Aalborg:	Afdelingsleder E. Langballe Jensen
Esbjerg:	Afdelingsleder Rich. Jørgensen

FDBs KREDSREVISORER

1.	revisionskreds:	N. Buhl, FDB, Aalborg
2.	revisionskreds:	Niels Jensen, Fredsø pr. Vils
3.	revisionskreds:	M. A. S. Welling, FDB, Randers
4.	revisionskreds:	H. Mark, Fredericiagade 43, Holstebro
5.	revisionskreds:	J. C. Jensen, FDB, Aarhus
6.	revisionskreds:	S. Mørk, Gøhlmannsvej 50, Kolding
7.	revisionskreds:	E. Østergaard, Skovgade, Jelling
8.	revisionskreds:	J. Jørgensen, FDB, Sønderborg
9.	revisionskreds:	Vald. Jørgensen, Sorgenfri Allé 1, Fruens Bøge
10.	revisionskreds:	J. C. Ellehauge, Frisegade 18, Nykøbing F.
11.	revisionskreds:	J. H. Johansen, Esbern Snaresvej 17, Sorø
12.	revisionskreds:	Frode Fjalland, Dalen 14, Viby Sj.
13.	revisionskreds:	FDBs revisionskontor, København

REGNSKAB

for året 1951

REGNSKABSAFDELINGEN

Regnskabschef: Svend Ryge, H. D.
Hovedkassererske: Frk. Julie Jørgensen

REVISION

MED REVISORSUPPLEANTER

(valgt af generalforsamlingen)

Statsautoriseret revisor H. C. Steen Hansen, København
Statsautoriseret revisor L. Thinghuus, København

Konsulent Chr. A. Nørholm, Gedved pr. Horsens
Gårdejer N. Henning Nielsen, Haarby pr. Skanderborg

Gårdejer, sognefoged Carl Busse, R., Vestervang pr. Gelsted
Konsulent S. Sørensen, Odense

Stationsforstander Ib Gjørup, Faare
Gårdejer Andreas Straarup, Hjarup

VAREOMSÆTNINGEN

	1951	1950	1949
	Kr.	Kr.	Kr.
Kolonial:			
København	74.594.401,82	59.344.045,36	48.768.346,26
Aarhus	37.599.392,61	29.863.687,62	25.121.699,30
Kolding	17.723.839,99	14.212.020,31	11.700.959,74
Randers	19.796.844,89	16.300.497,49	13.914.754,50
Vejle	15.120.569,29	12.086.992,29	10.061.666,57
Odense	33.174.191,65	27.945.862,42	23.024.590,30
Aalborg	45.160.147,29	36.826.536,89	31.454.539,57
Horsens	14.958.718,68	12.615.401,56	10.671.676,66
Nykøbing F.	16.704.411,33	14.164.501,04	11.904.682,10
Esbjerg	25.158.346,57	20.408.985,55	17.037.785,83
Skive	17.902.951,17	14.905.421,10	12.795.816,37
Rønne	7.179.061,47	6.270.444,92	5.232.432,27
Thisted	7.222.820,13	5.847.616,86	5.075.457,84
Sønderborg	8.024.971,39	6.822.394,00	5.685.628,49
Slagelse	12.673.781,80	10.794.097,01	9.002.276,44
Vemb	10.814.014,34	8.784.098,62	7.245.801,15
	363.808.464,42	297.192.603,04	248.698.113,39
Manufaktur	48.991.105,89	52.260.803,90	37.306.702,00
Isenkram	64.972.743,13	57.899.056,34	46.897.643,99
Papir	16.471.990,98	12.699.954,75	11.256.140,85
Frø	31.318.619,22	28.567.994,26	27.043.970,71
Trælast	5.676.873,84	1.376.968,31	731.757,95
Skotøj en gros	11.657.620,22	8.270.276,03	6.116.941,77
Garveri	848.985,88	491.497,59	735.857,87
Træsko- og sadelmageri	489.073,68	449.247,57	453.083,14
Cykler	5.088.343,14	5.497.780,38	4.132.837,79
Vin	5.518.765,68	6.101.979,27	5.821.524,34
Diverse salgsafd.	4.921.288,08	4.872.516,43	
Ialt	559.763.874,16	475.680.677,87	389.194.573,80
Emballageomsætning	27.795.048,69	23.043.526,75	22.371.383,48

FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

	1951	1950	1949
	Kr.	Kr.	Kr.
Kafferisteriet, kaffetilsætn. .	22.280.787,03	17.229.028,91	8.589.591,60
Chokoladefabrikken	6.082.186,10	8.775.013,62	5.498.931,45
Sukkervarefabrikken	2.804.574,75	1.861.256,53	2.527.195,85
Blikvarer	177.317,77	164.961,11	118.390,98
Rebfabrikken	11.299.369,27	11.386.821,14	8.470.534,04
Sæbefabrikken	12.773.515,46	12.837.106,69	11.439.262,94
Kemisk-teknisk fabrik	3.080.502,63	3.194.071,81	3.105.937,97
Margarinefabrikken	48.358.332,72	26.393.000,93	22.968.517,25
Tobaksfabrikken	9.940.804,84	10.414.811,36	9.473.917,93
Skotøjsfabrikken	4.808.708,44	3.549.500,77	3.121.837,57
Garveriet	3.632.162,48	2.431.312,59	3.025.397,15
Træsko- og sadelmageri	1.518.095,36	1.376.112,22	1.332.857,77
Trikotagefabrikken	3.078.903,37	2.836.025,37	2.121.454,12
Konfektionsfabrikkerne	6.809.481,06	4.760.388,78	3.699.031,33
Konservesafdelingen	2.102.432,04	1.881.161,35	1.361.237,36
Cykelafdelingen	4.575.969,48	5.070.127,74	4.030.331,30
Krydderiafdelingen	2.753.730,04	3.416.759,32	2.230.095,15
Theafdelingen	1.011.744,81	1.207.644,74	678.430,38
Vinafdelingen	9.799.936,97	11.532.119,96	10.889.607,73
Tarm stole- og møbelfabrik .	826.985,21	844.728,88	514.990,74
Esbjerg Kemikaliefabrik ...	2.582.621,80	1.242.194,37	
Ialt	160.298.161,63	132.404.148,19	105.197.550,61
Emballageomsætning	4.626.232,03	3.412.839,66	3.374.744,15

[1]) Når hertil lægges omsætningen i *Vejle Dampmølle*, a. m. b. a., 31,6 mill. kr., i *Linum*, a. m. b. a., 7,0 mill. kr., i *Det danske Forlag*, a. m. b. a., 1,6 mill. kr., og i *Svendborg Konservesfabrik*, a. m. b. a., 4,4 mill. kr. har FDB og de tilsluttede produktionsvirksomheder ialt fremstillet varer for 204,9 mill. kr. imod sidste år 169,4 mill. kr.

TABS- OG VINDINGSKONTO 1951

(Heri indbefattet frøafdelingens bruttofortjeneste og omkostninger for regnskabsåret $^{1}/_{7}$ 1950-$^{30}/_{6}$ 1951)

HANDELSAFDELINGER

DEBET	Kr.	Øre
Varebeholdning den 1. januar 1951	59.533.626	73
Indgået varer i handelsafdelinger	515.163.789	58
Bruttooverskud i 1951	44.730.084	52
	619.427.500	83

KREDIT	Kr.	Øre
Udgået varer fra handelsafdelinger	559.763.874	16
Varebeholdning den 31. december 1951	59.663.626	67
	619.427.500	83

TABS- OG VINDINGSKONTO 1951

FABRIKKER

DEBET	Kr.	Øre
Varebeholdning den 1. januar 1951	26.007.878	86
Indgået varer	132.410.221	38
Arbejdsløn	11.543.249	84
Fabrikationsomkostninger	2.536.456	23
Fragt af færdigvarer	1.502.944	56
Bruttooverskud i 1951	15.287.130	90
	189.287.881	77

KREDIT	Kr.	Øre
Udgået varer til handelsafdelinger	160.298.161	63
Varebeholdning den 31. december 1951	28.989.720	14
	189.287.881	77

DRIFTSREGNSKAB

UDGIFT	Kr.	Øre
Husleje	4.372.575	45
Afskrivning m. m. på inventar	3.324.880	28
Kørsel	1.284.820	99
Emballage	2.221.761	02
Lys, varme, kraft	625.570	48
Indpakningsmaterialer	488.261	03
Rengøring	283.946	54
Lønninger	19.377.356	02
Ulykkesforsikring	206.187	86
Pensionsforsikring	839.889	04
Marketenderi	224.531	83
Brandassurance	345.650	31
Porto	355.319	77
Telefon og telegram	356.851	85
Papir og tryksager	797.369	38
Forretningsrejser	305.140	43
Rejsende	1.056.970	79
Undervisning	29.117	77
Renteudgifter	4.922.611	68
Afskrivninger og henlæggelser til overskudsbetaling ved frøafdelingen	869.470	59
Bestyrelse, repræsentantskab og møder	171.997	02
Revision	87.392	74
Andelsbladet	98.365	00
Diverse	4.949.916	02
Nettooverskud	17.145.863	52
	64.741.817	41

DRIFTSREGNSKAB

INDTÆGT	Kr.	Øre
Bruttooverskud	60.017.215	42
Rabatter m. v.	193.463	95
Renteindtægter	4.310.138	31
Diverse	220.999	73
	64.741.817	41

STATUS DEN 1. JANUAR 1952

AKTIVER		Kr.	Øre
Varebeholdninger med fradrag af afskrivninger			
afdelinger	59.663.626,67		
fabrikker	28.989.720,14	88.653.346	81
Emballage	3.569.157,63		
hvorfra går afskrivning	1.792.478,09	1.776.679	54
Ejendomme	36.699.432,61		
hvorfra går afskrivning	27.407.300,89	9.292.131	72
Inventar		98	00
Kassebeholdninger		828.165	91
Banktilgodehavender		11.270.603	38
(Heraf deponering metervareordning m. v. 10.133.255,54)			
Garanti overfor toldvæsenet		9.000.000	00
Beholdn. af obligationer, andelsbeviser, aktier o. l. (Heraf deponeret hos finansministeriet 15.030,00)		12.800.691	66
Brugsforeningernes gæld i kontokurant		42.433.146	81
Vareleverandører		7.144.479	11
Forskellige debitorer, herunder forskellige andele, garantibeviser i søsterselskaber o. l.		7.206.057	27
		190.405.400	21

København, den 1. januar 1952.

Bestyrelsen:

M. REFSGAARD THØGERSEN
formand

L. PEDERSEN
næstformand

KAJ NIELSEN

KARL JENSEN

FRODE AAGAARD

JOHS. HANSEN

J. P. JENSEN

L. FABRICIUS
generalsekretær

STATUS DEN 1. JANUAR 1952

PASSIVER		Kr.	Øre
Brugsforeningernes andels konto		2.170.383	88
Brugsforeningernes reservefonds konto		34.363.768	84
Brugsforeningernes tilgodehavende i kontokurant		715.896	45
Låne konto		3.885.674	51
Lån i ejendomme		1.142.092	57
Varekreditorer		31.035.289	86
Gæld til banker		30.574.606	61
Toldvæsen og kreditoplag		8.656.929	31
Garanti overfor toldvæsenet (Mod sikkerhedsstillelse i fast ejendom)		9.000.000	00
Personalets fonds		2.269.655	17
Assurance konto, brand og sø		19.228.279	97
Prisfalds konto		4.000.000	00
Forskellige kreditorer, herunder andele, garantibeviser i søsterselskaber m. m.		25.159.378	88
Henstår fra forrige år	1.057.580,64		
Nettooverskud i 1951	17.145.863,52		
		18.203.444	16
Til disposition kr. 18.203.444,16, der foreslås fordelt på følgende måde:			
Til forrentning af andele og reservefond	kr. 1.826.707,63		
3 pct. dividende af kr. 415.133.067,00	kr. 12.453.992,01		
Til prisfaldskonto	kr. 2.000.000,00		
- konto for skatter	kr. 1.000.000,00		
- næste år overføres	kr. 922.744,52		
	kr. 18.203.444,16		
		190.405.400	21

Afgivne bankgarantier: Kr. 4.068.850,55.

EBBE GROES
førstedirektør

SVEND RYGE
regnskabschef

Undertegnede revisorer har gennemgået ovenstående regnskab og statusopgørelse og fundet dette stemmende med Fællesforeningens bøger. Vare-, fonds-, bank- og kassebeholdninger er eftertalt under vor og medrevisorers kontrol.

København, den 19. marts 1952.

CHR. A. NØRHOLM
konsulent

H. C. STEEN HANSEN
statsaut. revisor

SPECIFIKATION

TIL STATUSOPGØRELSEN PR. 1. JANUAR 1952

Ejendomme

Saldo den 1. januar 1951		kr. 37.147.861,74
+ tilgang	kr. 570.649,43	
÷ afgang	kr. 1.177.015,70	
		kr. 606.366,27
		Kr. 36.541.495,47
+ regulering af ejend.skyldværdi	kr. 176.308,99	
÷ regulering af ejend.skyldværdi	kr. 18.371,85	
		kr. 157.937,14
		Kr. 36.699.432,61
÷ afskrivning		kr. 27.407.300,89
		Kr. 9.292.131,72

Beholdning af obligationer, andelsbeviser, aktier o. l.

Kr. 3.060.250,00	Kreditforenings obligationer	kr. 2.443.175,50
Kr. 281.500,00	Aktier	kr. 159.572,00
Kr. 13.978.500,00	Andelsbeviser i andelsselskaber	kr. 10.156.777,00
Kr. 41.167,16	Panteobligationer	kr. 41.167,16
Kr. 17.361.417,16		Kr. 12.800.691,66

Forskellige debitorer, herunder andele, garantibeviser i søsterselskaber o. l.

Andele og garantibeviser i søsterselskaber	kr. 2.775.299,30
Forskellige debitorer	kr. 4.430.757,97
	Kr. 7.206.057,27

Bygningsafdrags konto (afskrivning)

Saldo den 1. januar 1951		kr. 25.337.038,34
+ ordinær henlæggelse		kr. 687.325,41
+ regulering af ejendomsskyldværdi		kr. 176.308,99
+ ekstraordinær henlæggelse		kr. 2.000.000,00
		Kr. 28.200.672,74
÷ regulering af ejend.skyldværdi	kr. 18.371,85	
÷ ekstraordinær regulering	kr. 775.000,00	
		kr. 793.371,85
Afskrevet på ejendomme		Kr. 27.407.300,89

SPECIFIKATION

TIL STATUSOPGØRELSEN PR. 1. JANUAR 1952

Assurance konto (Brand og sø)

Søassurance:

saldo 1/1 1951		kr. 6.707.763,15
Egen risiko:		
krigsforsikringspræmier		kr. 110.396,30
Søforsikringsprœmier:		
transportforsikring		kr. 349.182,79
renter i 1951		kr. 335.388,15
		Kr. 7.502.730,39
Brandassurance:		
saldo 1/1 1951	kr. 11.133.793,97	
Egen risiko:		
brandforsikringspræmier	kr. 35.065,91	
renter i 1951	kr. 556.689,70	
		kr. 11.725.549,58
		Kr. 19.228.279,97

Forskellige kreditorer, andele, garantibeviser i søsterselskaber m. m.

Andele, garantibeviser i søsterselskaber o. l.	kr. 4.403.636,54
Kursreguleringsfond	kr. 2.631.354,95
Diverse reservefonds	kr. 10.289.724,18
Diverse kreditorer	kr. 7.834.663,21
	Kr. 25.159.378,88

Personalets fonds

Saldo 1/1 1951	kr. 2.324.677,63
Medlemskontingent og FDBs bidrag	kr. 169.623,41
Renter i 1951	kr. 105.696,54
	Kr. 2.599.997,58
÷ udbetalt	kr. 330.342,41
	Kr. 2.269.655,17

OVERSIGT
OVER
DIVIDENDEBERETTIGET OG IKKE-DIVIDENDEBERETTIGET OMSÆTNING I ÅRET 1951

Dividendeberettiget omsætning:

Kolonial (heri indbefattet konserves)	kr.	263.870.698,08	
Manufaktur	kr.	48.991.105,89	
Isenkram	kr.	62.682.358,54	
Papir	kr.	16.471.990,98	
Vin, salgsafdeling	kr.	5.518.765,68	
Cykel, salgsafdeling	kr.	3.486.808,31	
Havefrø	kr.	1.115.659,74	
Skotøj en gros	kr.	11.657.620,22	
Garveri, salgsafdeling	kr.	848.985,88	
Træsko- og sadelmageri, salgsafdeling	kr.	489.073,68	
			Kr. 415.133.067,00

Ikke-dividendeberettiget omsætning:

Kolonial (hovedsagelig statsafgifter)	kr.	99.937.766,34	
Isenkram	kr.	2.290.384,59	
Frø	kr.	30.202.959,48	
Autogummi m. m.	kr.	1.601.534,83	
Trælast	kr.	5.676.873,84	
Diverse salgsafdelinger	kr.	4.921.288,08	
			Kr. 144.630.807,16
			Kr. 559.763.874,16

SPECIFIKATION

OVER »DIVERSE UDGIFTER« I 1951

1. København

Landbrugsrådet	10.000,00
Bøger, blade, annoncer	1.000,96
Bidrag til velgørende formål	10.808,39
Bidrag til andre formål	40.743,51
Elevunderstøttelser Andelsskolen	27.870,00
Andelsskolens særklasse	3.850,00
Sprogforeningen og andre sønderjydske formål	6.700,00
Foreningen Norden	500,00
Andels-Teatret	35.000,00
»Samvirke«	365.339,69
Konsulent- og revisionskontoret	269.089,46
Centrallaboratoriet	99.653,58
Oplysningsudvalget	185.865,75
Rotaprint	8.027,89
Andelsskolen	77.794,67
Feriemøde	4.494,40
Ingeniørkontoret	9.796,12
Kursusudvalget	11.830,36
Planlægning	12.146,56
Hulkort	9.816,66
Den internationale andelskongres	32.637,28
	1.222.965,28
+ diverse	866.182,48
	2.089.147,76
÷ overskud: Arkitektkontoret	7.729,58
	2.081.418,18
÷ overført til fabrikker	82.857,67
	1.998.560,51

Diverse:

2. Aarhus	151.594,12
3. Kolding	35.469,77
4. Randers	22.385,62
5. Vejle	18.060,76
6. Odense	117.824,57
7. Aalborg	81.571,94
	2.425.467,29

Transport		2.425.467,29
8. Horsens		58.332,57
9. Nykøbing F.		19.506,98
10. Esbjerg		38.705,32
11. Skive		40.399,70
12. Rønne		8.813,08
13. Thisted		9.325,44
14. Sønderborg		9.637,39
15. Slagelse		45.146,09
16. Vemb		17.503,73
17. Skotøj en gros, København		55.028,28
18. Manufaktur, Aarhus		53.413,10
19. Manufaktur, Odense		28.863,48
20. Manufaktur, Aalborg		56.004,11
21. 10 manufaktur- og påklædnings-magasiner, provinsen		90.500,93
22. 6 skotøjsafdelinger en gros, provinsen		1.969,65
23. Trælast, Odense		4.185,16
24. Frøafdeling, Glostrup:		
Forsøgs- og forædlingsvirksomhed	231.746,20	
Analyser	46.548,00	
Analyseerstatning	11.286,32	
Tilskud til landøkonomiske foreninger	557.715,23	
Landbo- og Husmandsforeningernes kontroludvalg	17.145,18	
Annoncer, udstillinger m. v.	26.591,55	
Ekspeditionsomkostninger ved kolonialafdelingerne	52.733,85	
Andel i FDBs udgifter	155.331,04	
Forskelligt	43.616,62	
	1.142.713,99	
÷ overpris for nye stammer	56.849,47	
		1.085.864,52
25. Fabrikkerne		901.249,20
		4.949.916,02

Statistiske oplysninger

OVERSIGT

OVER VAREOMSÆTNINGEN

I KRONER

År	Kolonial og emballage	Manufaktur	Isenkram	Frø Fra 1929 excl. embl.	Trælast	Skotøj en gros	Papir
1898	5.322.000	491.000	347.000	272.000			
1900	8.192.000	708.000	518.000	425.000			
1905	18.581.000	1.720.000	1.583.000	1.106.000	135.000		
1910	32.848.000	2.955.000	2.618.000	2.167.000	150.000		
1915	56.287.000	5.196.000	5.030.000	4.087.000	240.000		
1920	153.020.000	24.623.000	14.254.000	8.915.000	627.000	1.543.000[1]	
1925	120.673.000	14.443.000	13.552.000	10.195.000	756.000	2.628.000	
1930	99.878.000	14.294.000	15.556.000	7.793.000	607.000	2.981.000	
1931	91.849.000	14.772.000	13.852.000	5.951.000	413.000	2.796.000	
1932	97.692.000	14.406.000	12.878.000	5.603.000	298.000	2.595.000	
1933	108.870.000	17.104.000	15.438.000	5.202.000	375.000	2.963.000	
1934	118.477.000	18.396.000	17.108.000	7.796.000	482.000	3.449.000	
1935	129.810.000	19.571.000	18.495.000	9.177.000	516.000	3.939.000	
1936	140.635.000	20.072.000	20.366.000	7.012.000	695.000	4.135.000	
1937	150.770.000	20.725.000	20.660.000	6.731.000	520.000	4.318.000	
1938	139.677.000	21.507.000	22.203.000	6.760.000	424.000	4.276.000	
1939	148.275.000	26.521.000	25.408.000	7.964.000	524.000	3.862.000	
1940	143.464.000	31.391.000	28.150.000	10.426.000	497.000	3.713.000	
1941	133.255.000	31.915.000	33.040.000	18.521.000	598.000	3.556.000	
1942	121.077.000	23.611.000	31.934.000	24.646.000	610.000	3.010.000	
1943	119.257.000	18.838.000	32.872.000	24.318.000	468.000	2.615.000	
1944	130.877.000	16.649.000	34.692.000	22.360.000	258.000	2.788.000	
1945	118.864.000	13.961.000	26.017.000	23.925.000	267.000	2.966.000	
1946	154.915.000	23.920.000	35.230.000	24.847.000	347.000	4.011.000	9.105.000
1947	172.692.000	28.534.000	36.388.000	29.497.000	221.000	4.583.000	8.280.000
1948	202.649.000	30.866.000	41.951.000	27.724.000	376.000	5.516.000	8.990.000
1949	248.698.000	37.307.000	46.898.000	27.044.000	732.000	6.117.000	11.256.000
1950	297.193.000	52.261.000	57.899.000	28.568.000	1.377.000	8.270.000	12.700.000
1951	363.808.000	48.991.000	64.972.000	31.319.000	5.677.000	11.658.000	16.472.000

Fra 1938 excl. emballage.
[1]) 1922.

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

År	Kaffe	Chokolade	Sukker-varer	Tobak	Vin og spirituosa	The
1899	281.000				31.000	
1900	406.000	6.000	35.000[1]	130.000[2]	212.000	19.000
1905	1.067.000	247.000	109.000	223.000	146.000	80.000
1910	1.755.000	435.000	218.000	572.000	192.000	139.000
1915	2.895.000	788.000	358.000	962.000	598.000	167.000
1920	6.290.000	2.265.000	1.384.000	2.361.000	1.227.000	243.000
1925	7.525.000	1.603.000	1.016.000	2.751.000	1.821.000	350.000
1930	5.535.000	1.208.000	902.000	2.832.000	1.500.000	364.000
1931	5.120.000	1.072.000	849.000	2.657.000	777.000	368.000
1932	6.595.000	948.000	834.000	2.630.000	670.000	383.000
1933	7.749.000	978.000	924.000	2.784.000	875.000	379.000
1934	7.940.000	1.118.000	985.000	2.796.000	1.303.000	373.000
1935	8.508.000	1.238.000	1.095.000	2.815.000	1.581.000	391.000
1936	8.283.000	1.426.000	1.189.000	2.981.000	2.731.000	402.000
1937	9.424.000	1.513.000	1.262.000	2.860.000	3.009.000	402.000
1938	9.414.000	1.492.000	1.418.000	3.049.000	3.295.000	422.000
1939	9.844.000	1.680.000	1.483.000	3.101.000	3.570.000	522.000
1940	7.323.000	1.451.000	1.856.000	3.528.000	3.400.000	363.000
1941	1.051.000	166.000	2.923.000	3.097.000	4.460.000	201.000
1942	0.000	0.000	3.181.000	4.007.000	5.298.000	4.000
1943	0.000	0.000	2.444.000	4.507.000	5.421.000	0.000
1944	2.000	0.000	2.408.000	6.230.000	6.327.000	0.000
1945	1.013.000	417.000	2.019.000	5.108.000	6.364.000	124.000
1946	5.660.000	3.879.000	2.956.000	8.743.000	8.304.000	281.000
1947	6.053.000	3.471.000	3.097.000	9.169.000	9.166.000	266.000
1948	5.160.000	3.306.000	3.607.000	10.755.000	10.287.000	381.000
1949	8.590.000	5.499.000	2.527.000	9.474.000	10.890.000	678.000
1950	17.229.000	8.775.000	1.861.000	10.415.000	11.532.000	1.208.000
1951	22.281.000	6.082.000	2.805.000	9.941.000	9.800.000	1.012.000

[1]) 1901. [2]) 1902.

(fortsættes)

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

År	Krydderi	Cykler Cykledele Autodele	Papir	Konfektions-fabrik	Bomulds-konfektions-fabrik
1901		42.000			
1902	53.000	25.000			
1905	116.000	52.000			
1910	231.000	145.000			
1915	415.000	323.000			
1920	1.177.000	1.189.000	1.716.000[1]	1.291.000[1]	985.000[2]
1925	1.075.000	942.000	1.923.000	1.428.000	2.038.000
1930	935.000	1.330.000	2.450.000	1.217.000	958.000
1931	919.000	1.289.000	2.557.000	1.311.000	886.000
1932	975.000	1.256.000	2.512.000	1.154.000	909.000
1933	1.092.000	1.357.000	2.810.000	1.296.000	1.153.000
1934	1.094.000	1.283.000	3.074.000	1.553.000	1.208.000
1935	1.208.000	1.375.000	3.445.000	1.574.000	1.251.000
1936	1.257.000	1.259.000	3.719.000	1.499.000	1.277.000
1937	1.269.000	1.370.000	4.328.000	1.262.000	1.314.000
1938	1.302.000	1.421.000	4.604.000	1.304.000	1.327.000
1939	1.379.000	1.934.000	5.385.000	1.231.000	1.350.000
1940	1.401.000	2.285.000	6.191.000	1.614.000	1.097.000
1941	1.420.000	2.367.000	6.500.000	1.813.000	999.000
1942	1.623.000	1.556.000	7.443.000	1.611.000	382.000
1943	1.753.000	1.584.000	8.163.000	1.051.000	866.000
1944	1.273.000	1.482.000	8.609.000	753.000	1.192.000
1945	1.130.000	1.326.000	6.848.000	857.000	1.069.000
1946	2.074.000	2.982.000	9.119.000	1.052.000	1.186.000
1947	2.144.000	3.046.000	— —	1.679.000	1.480.000
1948	1.844.000	3.594.000	— —	1.980.000	1.730.000
1949	2.230.000	4.030.000	— —	1.890.000	1.809.000
1950	3.417.000	5.070.000	— —	4.760.000	
1951	2.754.000	4.576.000	— —	6.809.000	

[1]) 1922. [2]) 1923.

(fortsættes)

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

År	Trikotage-fabrik	Rebfabrik	Sæbe-fabrik	Kemisk-tekn. fabrik	Sennep-sfabrik
1906	40.000				
1907	61.000	85.000	431.000	156.000	
1909	79.000	338.000	725.000	171.000	35.000
1910	92.000	336.000	808.000	200.000	39.000
1915	164.000	584.000	1.114.000	228.000	68.000
1920	777.000	1.520.000	2.908.000	516.000	166.000
1925	884.000	1.090.000	2.363.000	588.000	122.000
1930	666.000	1.098.000	2.102.000	573.000	95.000
1931	695.000	1.034.000	1.833.000	647.000	111.000
1932	647.000	994.000	1.817.000	718.000	103.000
1933	695.000	1.252.000	2.377.000	805.000	113.000
1934	942.000	1.202.000	2.457.000	872.000	113.000
1935	979.000	1.426.000	2.951.000	924.000	125.000
1936	1.054.000	1.630.000	3.241.000	937.000	128.000
1937	1.007.000	1.598.000	3.827.000	848.000	129.000
1938	1.001.000	2.269.000	3.919.000	901.000	143.000
1939	1.016.000	2.229.000	4.561.000	1.052.000	143.000
1940	1.136.000	2.751.000	6.153.000	1.202.000	186.000
1941	1.017.000	2.459.000	5.524.000	1.519.000	233.000
1942	822.000	3.048.000	5.152.000	1.436.000	317.000
1943	814.000	6.413.000	5.746.000	1.687.000	289.000
1944	756.000	7.627.000	6.137.000	1.925.000	290.000
1945	576.000	6.654.000	6.323.000	1.648.000	291.000
1946	958.000	8.385.000	6.788.000	2.237.000	283.000
1947	1.586.000	10.798.000	6.820.000	2.165.000	317.000
1948	2.003.000	9.487.000	8.399.000	2.173.000	307.000
1949	2.121.000	8.471.000	11.439.000	3.106.000	— —
1950	2.836.000	11.387.000	12.837.000	3.194.000	— —
1951	3.079.000	11.299.000	12.774.000	3.081.000	— —

(fortsættes)

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

År	Margarine-fabrik	Skotøjs-fabrik	Garveri	Træsko- og sadelmageri	Hønse- og kyllinge-foder
1913	3.210.000				
1915	6.124.000				
1920	17.630.000				
1921	13.449.000	739.000	235.000	118.000	
1925	15.230.000	1.719.000	1.312.000	815.000	
1930	11.217.000	1.844.000	1.006.000	740.000	
1931	10.513.000	1.358.000	869.000	659.000	
1932	11.277.000	1.258.000	777.000	527.000	
1933	11.668.000	1.507.000	984.000	572.000	
1934	14.424.000	1.542.000	1.059.000	582.000	
1935	14.182.000	1.595.000	1.172.000	620.000	1.044.000
1936	16.006.000	1.459.000	1.091.000	636.000	1.896.000
1937	18.070.000	1.435.000	1.096.000	618.000	2.278.000
1938	16.428.000	1.518.000	1.017.000	642.000	2.511.000
1939	16.701.000	1.421.000	1.140.000	780.000	2.888.000
1940	10.534.000	1.887.000	1.508.000	1.018.000	2.407.000
1941	4.054.000	1.921.000	1.811.000	1.098.000	706.000
1942	445.000	2.046.000	2.084.000	1.263.000	443.000
1943	341.000	1.852.000	2.382.000	1.232.000	664.000
1944	319.000	2.034.000	2.444.000	1.153.000	1.635.000
1945	377.000	2.196.000	2.547.000	1.082.000	828.000
1946	2.429.000	2.320.000	2.515.000	1.161.000	1.269.000
1947	12.404.000	2.648.000	2.720.000	1.176.000	1.298.000
1948	19.705.000	2.684.000	2.601.000	1.282.000	2.006.000
1949	22.969.000	3.122.000	3.025.000	1.333.000	— —
1950	26.393.000	3.550.000	2.431.000	1.376.000	— —
1951	48.358.000	4.809.000	3.632.000	1.518.000	— —

OVERSIGT OVER FÆLLESFORENINGEN FOR

	1942	1943	1944	1945
Brugsforeningernes antal $^{31}/_{12}$	1884	1882	1884	1885
Foreninger i h. t. § 5 ..	60	61	62	64
Brugsforeningernes anslåede medlemstal[1]).	394.240	394.340	394.460	418.580
Salgsomsætning .... kr.	209.881.640	203.623.192	213.147.137	191.304.073
Fabrikkernes samlede produktion ..... kr.	46.345.624	51.558.016	57.851.239	52.677.928
Nettooverskud ..... kr.	8.591.001	8.314.388	8.270.307	5.428.426
Uddelt dividende	4 %	4 %	4 %	3 %
Varebeholdn. $^{31}/_{12}$ .. kr.	29.003.525	29.853.943	26.808.806	23.603.824
Inventar $^{31}/_{12}$ ..... kr.	86	89	89	91
Ejendomme $^{31}/_{12}$.... kr.	27.143.405	25.582.143	26.236.276	27.497.833
Brugsforeningernes gæld i kontokurant kr.	11.533.768	9.812.223	7.315.005	8.164.399
Brugsforeningernes tilgodehavende i kontokurant ..... kr.	3.990.691	5.692.821	7.773.478	8.910.829
Andelskonto $^{31}/_{12}$ ... kr.	1.969.768	1.971.233	1.971.160	1.971.020
Reservefonden $^{31}/_{12}$. kr.	26.982.617	27.637.646	28.081.167	28.419.653
Bygningsafdrags konto $^{31}/_{12}$ ..... kr.	17.619.018	17.032.447	21.858.017	22.767.907
Assurance konto $^{31}/_{12}$ kr.	9.887.968	10.712.223	11.578.392	12.373.640
Konto for nybygn. .. kr.	1.000.000	— —	— —	— —
Dispositionsfond.... kr.	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Prisfalds konto .... kr.	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Personalets samlede tal $^{31}/_{12}$	3918	3800	3764	3758

[1]) Beregnet på grundlag af foreningernes andele i FDB.

DANMARKS BRUGSFORENINGERS UDVIKLING 1942–51

1946	1947	1948	1949	1950	1951
1894	1902	1906	1909	1913	1915
65	69	82	85	91	102
419.220	420.300	420.500	420.700	421.000	421.200
259.903.479	289.466.974	328.468.450	389.194.574	475.680.678	559.763.874
77.084.257	84.716.993	96.747.906	105.197.551	132.404.148	160.298.162
5.849.043	8.721.406	8.772.482	10.576.503	17.047.741	17.145.864
2 %	3 %	2½ %	3 %	3 %	foreslået 3 %
36.472.665	51.160.153	60.811.072	65.166.222	77.018.682	88.653.347
92	96	96	98	97	98
29.593.912	31.028.761	32.172.979	32.264.813	37.147.862	36.699.433
15.753.511	18.114.764	27.194.971	32.684.340	39.325.306	42.433.147
3.806.969	2.191.941	1.203.359	845.049	919.876	715.896
2.092.795	2.095.111	2.098.202	2.101.313	2.103.424	2.170.384
28.772.214	29.840.083	31.004.611	31.496.820	31.692.594	34.363.769
25.373.198	23.499.715	23.630.100	21.227.866	25.337.038	27.407.301
13.367.943	14.285.767	15.276.147	16.437.541	17.841.557	19.228.280
— —	— —	— —	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —	— —	— —
4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
4071	4199	4179	4348	4565	4451

FDB Trykkeri

VEJLE DAMPMØLLE

A. m. b. a.

LINUM

A. m. b. a.

DET DANSKE FORLAG

A. m. b. a.

SVENDBORG KONSERVESFABRIK

A. m. b. a.

Beretning for 1951

VEJLE DAMPMØLLE

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Direktør M. Refsgaard Thøgersen

Folketingsmand, gårdejer Laurits Pedersen

Sognerådsformand Johs. Hansen

Bestyrelsens sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

---

Direktør: Emil Hansen

VEJLE DAMPMØLLE

A. m. b. a.

Stramningen af pengemarkedet bevirkede i årets første halvdel et formindsket aftræk af møllens produkter, en formindskelse som selv en konstant og fuldt tilfredsstillende efterspørgsel gennem årets sidste fem måneder ikke kunne opveje.

Året som helhed viser således, sammenlignet med 1950, en nedgang i udleveringerne, der andrager:

0,5 pct. for flormel
25,5 pct. for sigtemel
4,4 pct. for havregryn i sække
6,3 pct. for havregryn i pakker
9,5 pct. for byggryn i sække

og en stigning på:

2,0 pct. for byggryn i pakker.

Med den nugældende kornordning tilføres der møllerne hvede og rug til faste priser for hele høståret. Til supplering af beholdningen af dansk hvede er til fordeling mellem møllerne importeret hvede fra USA, Canada og Rusland. Møllen har modtaget sin andel af disse hvedekvaliteter i forhold til sin formaling. Den fremmede hvede har været af en god og bagekraftig kvalitet og har betydet en væsentlig forbedring af dette års ret svage danske hvede. Importen er foregået med sådanne mellemrum, at det har været muligt for møllen at levere en ensartet kvalitet gennem hele høståret.

Der er atter i år blevet importeret et kvantum amerikansk eftermel svarende til ca. 14 dages formaling for alle landets møller. Denne import har selvfølgelig også sin andel i nedgangen i årets udleveringer.

Havre er ligeledes lagt ind under et tildelingssystem, hvorefter der dels fordeles afleveringspligtig havre, der pålægges en afgift, som tjener til at billiggøre det modsvarende kvantum udenlandsk byg, som centralkontoret har indkøbt, dels fordeles der udenlandsk havre, der er indkøbt ved bytte med dansk såsæd eller købt i sterling efter særlig tilladelse.

Byg købes i fri handel og har været tilstede i tilfredsstillende mængde.

For alle danske råvarer gælder, at kvaliteten har været langt ringere, end man havde ventet. Den fugtige vækst- og høstperiode har bevirket stort vandindhold og en utilfredsstillende kærneudvikling.

En følge heraf var det, at udmalingsprocenten for hvedemel blev nedsat fra 80 pct. til 78 pct. fra 1. november.

Afsætningen af møllens forskellige produkter har været som følger:

Hvedemel	224.153	hkg	mod	225.170	hkg i 1950
Sigtebrødsmel	6.472	„	„	8.684	„ i 1950
Havregryn	60.938	„	„	64.178	„ i 1950
Byggryn	15.023	„	„	16.414	„ i 1950

Interessen for posepakket mel er stadig stigende, således at 56 pct. af det totalt udleverede kvantum mel er leveret i posepakninger.

Møllen har til tider haft vanskelighed ved at skaffe emballage. Priserne har været konstant stigende, og kvaliteten ikke altid tilfredsstillende. Som følge af disse forhold gik møllen væk fra at anvende Columbus-æskerne ved forsendelsen af grynkartonerne og anvender fremtidig papir til emballeringen. Den indvundne besparelse nedbragte prisen med 6½ øre pr. kg.

Efter opfordring har møllen udsendt mel i 50 kg lærredssække. Denne emballering er ret dyr og med de bedre forsyningsmuligheder for tekstiler ikke særlig tiltrækkende. Efterspørgselen efter disse sække er da også stærkt aftagende.

Interessen for de direkte leveringer er stadig stor, men ikke jævnt fordelt over hele landet. I Jylland varierer aftagelserne mellem 60 pct. og 28 pct., medens de på øerne ligger mellem 47 pct. og 24 pct. Gennemsnitligt leveres 42 pct. af alt flormel direkte til brugsforeningerne.

Fra 15. maj begyndte møllen med billedserien „Vort land i fjernsyn". Udleveringen af havregryn i pakker, der var gået langt tilbage, rettede sig, og for årets sidste fem måneder kom udleveringen op på 22 pct. over de tilsvarende måneder i 1950.

Afsætningen af affaldsprodukterne har været god, og det har været muligt at disponere hele produktionen direkte til forbruget uden mellemliggende oplagring.

Møllen har i så stor udstrækning, som forholdene tillod det, stillet lagerplads og tørringsanlæg til disposition for brødkorns administrationen og været medvirkende til konservering af så store mængder brødkorn som muligt. Møllen har atter i år losset og ekspederet udenlandsk hvede til andre havne, ligesom den efter overenskomst har påtaget sig losning og oplægning af korn til Jydsk Andels-Foderstofforretning med sine mekaniske anlæg. Tilførslerne af råvarer over land foregår hovedsagelig pr. bil, men der er desuden modtaget 291 banevogne. Søværts er der ankommet 108 motorsejlere samt 16 større skibe fra udenlandske havne.

Den stærke efterspørgsel i de sidste måneder af 1951 har ikke holdt sig, men er gradvis aftaget i den forløbne del af 1952. En stærk ophobning af importerede foderstoffer og kornpartier har beslaglagt al lagerplads, båndlagt

megen kapital og vanskeliggjort afsætningen af de resterende partier afleveringspligtigt korn. Priserne på affaldsprodukterne er vigende, og en usikkerhed for det fremtidige prisniveau er følelig.

REGNSKABET

Årsomsætningen andrager for melmøllen 21,4 mill. kr. mod 18,5 mill. kr. i 1950 og for grynmøllen 10,2 mill. kr. mod 8,6 mill. kr. i 1950. Møllens samlede omsætning andrager således 31,6 mill. kr. mod 27,1 mill. kr. i 1950.

Overskudet er	kr.	282.395,49
hvortil kommer overførselen fra forrige år	„	90.054,60
ialt	kr.	372.450,09

Over dette beløb disponeres således:

Udbetaling, 5 pct. af andelskapitalen	kr.	150.000,00
Henlagt til dispositionsfond	„	150.000,00
Overført til næste år	„	72.450,09
	kr.	372.450,09

TABS- OG VINDINGSKONTO

1. januar–31. december 1951

Udgifter:			*Indtægter:*		
Diverse omkostninger	kr.	1.078.074,88	Bruttoavance	kr.	1.264.952,66
Nettooverskudet	„	282.395,49	Diverse indtægter	„	95.517,71
	kr.	1.360.470,37		kr.	1.360.470,37

STATUS PR. 31. DECEMBER 1951

Aktiver:			*Passiver:*		
Kasse, bank og giro	kr.	74.015,64	Diverse kreditorer	kr.	1.227.858,48
Diverse debitorer	„	4.563.902,33	Garantier m. v.	„	233.900,00
Fonds	„	262.640,25	Overførsel	„	72.450,09
Varelagre	„	1.895.296,18	Dispositionsfond	„	1.750.000,00
Ejendomme, maskiner og inventar	„	988.354,17	Lovmæssig reservefond	„	1.500.000,00
			Andelskapital	„	3.000.000,00
	kr.	7.784.208,57		kr.	7.784.208,57

LINUM

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Direktør M. Refsgaard Thøgersen

Folketingsmand, gårdejer Laurits Pedersen

Forstander Frode Aagaard

Bestyrelsens sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

---

Direktør: Helge Hansen

LINUM

A. m. b. a.

Regnskabsåret fra 1. oktober 1950 til 30. september 1951 har været præget af god efterspørgsel og stimulerede priser for såvel tave og garn som frø. Som følge af ugunstige vejrforhold var spindhøravlen fra 1950 imidlertid gennemgående meget dårligt udviklet, og da arealet samtidig var lille, har skætteriets produktion været væsentlig mindre end normalt. Spinderiets kapacitet har derimod været stærkere udnyttet end i noget tidligere år.

AVLEN

Spindhøravlen fra 1950, som udgjorde 195 ha, blev oparbejdet i tiden fra begyndelsen af februar til sidste halvdel af maj måned, således at hele avlen kunne endelig afregnes til juni termin 1951. Afgrøderne var gennemgående små, i gennemsnit kun 3.877 kg strå med frø pr. ha mod 5.818 kg året før, og da produkternes kvalitet som helhed også var ringe, må avlen betegnes som den dårligste siden 1941. De stigende tavepriser i forbindelse med ekstraordinært lavt ansatte behandlingsomkostninger bevirkede, at avlens nettoværdi i gennemsnit blev ca. 1.784 kr. pr. ha.

Oliehøravlen 1950 udgjorde 180 ha og har givet et gennemsnitsudbytte på 1.035 kg pr. ha, svarende til en gennemsnitsafregning på 1.273 kr. pr. ha.

I foråret 1951 blev der nytegnet 739 ha med spindhør og 105 ha med oliehør.

Spiringsforholdene var gennemgående gode, navnlig på de lidt lettere jorder, idet der trods det ret sene forår var tilstrækkelig fugtighed i jorden, og hørren spirede ret hurtigt og ensartet frem. Lidt vanskeligere stillede det sig på de tungere jorder, dels kneb det at få jorden tjenlig til rettidig såning, og dels kom der sidst i april nogle store og kolde regnbyger, som klaskede jorden stærkt sammen, og den kulde, disse regnbyger medførte, holdt sig hele måneden ud. De stærke hagl- og regnbyger sidst i maj satte yderligere kulde i jorden, således at hørren ikke kom rigtigt i vækst før omkring midten af juni, ca. 14 dage før den skulle begynde at blomstre. Mange afgrøder på ellers gode jorder blev derfor for små.

Det kolde forår gav ukrudtet særligt gode betingelser for at udvikle sig og tage magten. Det var derfor betydningsfuldt, at man på grundlag af forsøgene kunne tilråde sprøjtning med en blanding af dinitroortokresol og et hormon-

præparat af 4 K-2M-typen. Resultaterne af ukrudtsbekæmpelsen i spindhør 1951 har været så tilfredsstillende, at man kan anbefale sprøjtning af samtlige spindhørmarker, hvori der findes frøukrudt, under forudsætning af, at sprøjtningen udføres på rette tidspunkt og i rette koncentration.

Trods det sene forår og hørrens sene start var avlen næsten overalt tjenlig til ruskning omkring 1. august. Ruskningen og bjergningen blev imidlertid forsinket og vanskeliggjort af de gentagne lange regnperioder, og der gik lang tid imellem ruskningen af de første og sidste marker. Af behandlingsresultaterne fremgår det dog, at der ikke i 1951 avlen kan spores nogen forringelse af produkternes kvalitet på grund af den sene ruskning. Det har derimod mange steder været således, at de først ruskede afgrøder er rødnet meget hurtigt og på et tidspunkt, da vejrforholdene ikke tillod rettidig bjergning. Strået er da overrødnet og er blevet for skørt.

Behandlingsresultaterne viser ret stor forskel på afgrødernes udvikling i de forskellige egne, medens kvaliteten gennemgående har været god, når der ses bort fra den skade, der er sket ved overrødning eller lignende.

Frøudbyttet ligger lidt under gennemsnittet for de sidste år, hvilket måske i nogen grad skyldes den forholdsvis korte vækstperiode i forbindelse med det ret store frøspild under bjergningen.

For oliehøravlen har vejrforholdene heller ikke været for gunstige, selv om den har haft forholdsvis længere tid til udviklingen. Også for denne avl var høsten vanskeliggjort, fordi det gode tørvejr først kom i oktober måned, og følgelig blev størsteparten af frøet leveret med alt for stort vandindhold.

Gennemsnitsudbyttet for den leverede del af avlen har været 1.050 kg pr. ha, hvilket med den fastsatte pris af kr. 1,41 pr. kg af standardkvalitet bliver kr. 1.480 pr. ha.

SKÆTTERIET

I årets løb er den sidste del af spindhøravlen fra 1949 og hele spindhøravlen fra 1950 færdigbehandlet. Det behandlede kvantum råvarer har udgjort godt 2 mill. kg incl. en del aftærsket strå af spindhør og oliehør til blårfremstilling. Skætteriet har været ude af drift fra 26. maj til 12. september.

Produktionen har udgjort ca. 183 tons skættehør, ca. 364 tons blår og ca. 266 tons frø samt ca. 168 tons aftærsket spindhør- og oliehørfrø, der leveredes direkte fra avlerne.

SPINDERIET

Som følge af den lille avl i 1950 er der indkøbt skættehør og blår fra Belgien og Sverige til dækning af spinderiets råvareforbrug, og til celluldsspinderiet er der indkøbt råvarer fra Norge. Forspinderiet har hele året arbejdet i to hold med enkelte grupper i treholdsdrift, medens vådspinderiet indtil februar arbejdede i et hold og derefter i to hold resten af året.

Der er fremstillet 460.000 kg garn, heraf 205.000 kg langhørgarn, 212.000 kg blårgarn og 43.000 kg celluldsgarn.

PRIS- OG AFSÆTNINGSFORHOLDENE

Den usikkerhed, som kendetegnede markedet i sommeren 1950, afløstes i efteråret af stadig stigende efterspørgsel og stigende priser indtil foråret 1951. I den sidste del af året har der ikke været større prisbevægelser. Prisudsvingene har i det hele taget for hørren været væsentlig mindre end for uld og bomuld, og hørmarkedet har haft en mere stabil karakter.

I lighed med tidligere er frøproduktionen anvendt til udsæd og til oliepresning. Som følge af arealudvidelsen har det været nødvendigt at reservere alt egnet udsædsfrø til egen avl, og der har således ikke været overskud til eksport. Hovedparten af produktionen af skættehør og blår er omsat gennem spinderiet, der som tidligere nævnt tillige har måttet forsynes med importeret råvare.

Afsætningen af hørgarn til hjemmemarkedet har andraget ca. 3,2 mill. kr., og efterspørgselen var især god ved årets begyndelse, medens den var dalende mod årets slutning, hvilket utvivlsomt står i forbindelse med den almindelige økonomiske udvikling.

For garnproduktionen var det samtidig naturligt at søge at udnytte den gode efterspørgsel på verdensmarkedet til at indarbejde garnerne på en række nye markeder. Dette er da også lykkedes, idet der er eksporteret garn til Sverige, Finland, Vesttyskland og Sydamerika til et samlet beløb af godt 2,5 mill. kr. Herudover er der ved regnskabsårets slutning en betydelig ordrebeholdning, specielt for levering til Sydamerika i vinterhalvåret 1951–52.

Det afsluttede regnskabsår har givet gode resultater på en række forskellige områder. Produktionen er således yderligere rationaliseret, og gennem en ændring af teknikken har det været muligt at forbedre garnkvaliteten, samtidig med at produkterne har vundet indpas på en række vigtige udenlandske markeder. — Disse fremskridt vil utvivlsomt være betydningsfulde for produktionens videre udvikling.

REGNSKABET

Linum's regnskab for 1950–51 viser en omsætning på 7 mill. kr. mod 5,2 mill. kr. foregående år. Overskudet udgør kr. 303.398.

TABS- OG VINDINGSKONTO

1. oktober 1950–30. september 1951

Udgifter		*Indtægter*	
Diverse udgifter ...	kr. 1.003.953,03	Bruttoavance	kr. 1.067.040,66
Overført til dispositionsfonds	„ 115.398,27	Diverse indtægter ..	„ 52.310,64
	kr. 1.119.351,30		kr. 1.119.351,30

STATUS PR. 30. SEPTEMBER 1951

Aktiver			*Passiver*		
Kasse-, bank- og girobeholdning	kr.	57.263,85	Andelskapital	kr.	2.500.000,00
Diverse debitorer ..	„	1.105.610,95	Lovmæssig reservefond	„	625.000,00
Varebeholdninger ..	„	1.572.061,48	Dispositionsfond I ..	„	445.000,00
Maskiner, inventar og lastbil	„	2.754.680,35	Dispositionsfond II .	„	192.324,76
Ejendommen	„	2.246.015,72	Diverse kreditorer ..	„	3.973.307,59
	kr.	7.735.632,35		kr.	7.735.632,35

DET DANSKE FORLAG

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Forstander, civilingeniør J. Th. Arnfred

Næstformand: Redaktør, cand. polit. A. Axelsen Drejer

Direktør M. Refsgaard Thøgersen

Forstander Frode Aagaard

Bestyrelsens sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

---

Direktører: Redaktør, cand. polit. A. Axelsen Drejer og mag. art. Palle Raunkjær

DET DANSKE FORLAG

A. m. b. a.

Året 1951 har for Det danske Forlag betegnet en udvikling, der i alt væsentligt formede sig efter de samme retningslinier som i de nærmest forudgående år. Vilkårene for bogsalget har i nogen måde været præget og vanskeliggjort ved den stærkt udvidede mulighed for indkøb af almindelige forbrugsvarer på alle områder såvel som for øget investering inden for produktion og omsætning med de deraf følgende økonomiske og specielt pengelige krav. Også Det danske Forlags virksomhed har selvsagt mærket følgerne heraf.

Dette gælder ligeledes med hensyn til de vanskeligheder, som den voldsomme stigning i omkostningerne ved bogfremstillingen og dermed i bogpriserne har medført, hvilket bl. a. må bidrage til yderligere tilbageholdenhed med hensyn til selve bogudgivelsen.

I forlagets forhold til boghandelens organisationer, nærmere betegnet adgangen til at sælge Det danske Forlags bøger gennem boghandlerne samtidig med et salg gennem brugsforeningerne, bragte året ikke nogen principiel ændring. Ganske vist udsendte priskontrolrådet den 21. november et pålæg til boghandelens organisationer om ophævelse af det forbud, der i den organiserede boghandels såkaldte samhandelsbetingelser består mod, at de organiserede boghandlere forhandler bøger fra andre forlag end dem, der er tilsluttet aftalen. Men pålægget blev fra boghandelens side besvaret med en indbyrdes aftale om ikke at sælge Det danske Forlags bøger, før end priskontrolrådets pålæg havde været forelagt pris-ankenævnet til prøvelse. En kendelse fra nævnet forelå først den 18. januar 1952.

På et enkelt punkt med hensyn til forlagets salgsmuligheder i boghandelen bragte året dog en ikke uvæsentlig ændring, idet den såkaldte frisalgsgrænse, der fastsættes af boghandelens organisationer, i juni hævedes fra kr. 2,00 til kr. 5,00, hvorved der blev mulighed for, at boghandelen kunne optage forhandling af et stort antal af såvel forlagets egne udgivelser som af de bøger, forlaget har i kommission. Blandt disse har således i det forløbne år salget af Anders Nielsens Lommebog for Landmænd 1952 (udgivet af Andelsudvalget) spillet en fremtrædende rolle. Der udsendtes i øvrigt i august et katalog over frisalgsartiklerne, indeholdende ialt 216 titler, og der har i årets sidste måneder været god efterspørgsel efter disse bøger fra boghandelens side.

Om Det danske Forlags virksomhed i øvrigt kan oplyses, at Raunkjærs Konversationsleksikon også i 1951 har indtaget en fremtrædende plads i salgsorganisationen og i den samlede omsætning. I årets løb udsendtes bind VII og VIII, og der regnes herefter med, at værkets udsendelse vil være afsluttet i løbet af de følgende to år. Allerede ved udgangen af 1950 var det klart, at de øgede udgifter til papir, indbindingsmateriale og lønninger nødvendiggjorde overvejelser om en prisforhøjelse. I april og maj gjorde nye stigninger i papirpriserne dette spørgsmål yderligere aktuelt, og en forhøjelse på kr. 72,00 for de 12 bind måtte gennemføres pr. 1. juni. Trods denne prisstigning og trods den indskrænkning i købekraften, der i almindelighed finder sted, er det lykkedes i 1951 at øge salget med 25 pct. i forhold til 1950.

I bogafdelingens udgivelser har Historikergruppens Danmarks Historie indtaget en central plads. Af de ialt 13 hæfter er hæfte II–X udsendt i løbet af året, og værket nærmer sig således ved årets udgang sin afslutning.

Der er herudover udsendt ialt 25 bøger, hvoraf 5 optryk, heraf 3 børnebøger og 4 skønlitterære bøger. Af disse sidste er der grund til at fremhæve debutromanen „Kristine" af Gerda Eld, der fik en usædvanlig god modtagelse. Af professor P. G. Lindhardt udsendtes: Vækkelser og kirkelige retninger i Danmark, en bog, der også har opnået betydelig anerkendelse. Som led i bogsamlingen udkom Ernst Gram: Planternes liv.

Samarbejdet med de forlag og institutioner, hvis publikationer forhandles gennem Det danske Forlag (Andelsudvalget, Socialpolitisk Forening, Andelsbogtrykkeriet i Odense, Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, Det landøkonomiske Driftsbureau og Statens Mejeriudvalg), er fortsat på bedste måde.

OMSÆTNING OG REGNSKAB

Det samlede bogsalg i 1951 beløb sig til kr. 1.660.496 eller ca. kr. 278.000 mere end i 1950. Af omsætningen falder kr. 1.149.654 (eller ca. kr. 379.000 mere) på Raunkjærs Konversations Leksikon.

Bogsalget til brugsforeningerne gennem FDB andrager kr. 693.024 mod kr. 822.440 i 1951. Salget fordeler sig med kr. 362.459 ved medlemsbesøg og kr. 330.565 i brugsforeningerne. De tilsvarende tal for 1950 var kr. 396.522 og kr. 425.918. Salget udenfor brugsforeningerne (herunder salg af leksikon i fri kolportage) beløb sig til kr. 952.416.

STATUS PR. 31. DECEMBER 1951

Aktiver:		*Passiver:*	
Kasse, bank og giro .	kr. 15.478,87	Kassekredit	kr. 1.013.817,22
Diverse debitorer ..	„ 964.856,07	Diverse kreditorer..	„ 2.358.072,57
Varebeholdninger ..	„ 2.287.110,14	Reservefonds	„ 29.301,93
Bygning, automobiler, inventar m. v.	„ 179.856,53	Andelskapital	„ 250.000,00
Saldo	„ 203.890,11		
	kr. 3.651.191,72		kr. 3.651.191,72

SVENDBORG KONSERVESFABRIK

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Direktør M. Refsgaard Thøgersen

Direktør Kaj Nielsen

Lærer J. P. Jensen

Bestyrelsens sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

---

Direktør: Civilingeniør Arne Pedersen

SVENDBORG KONSERVESFABRIK

A. m. b. a.

Ligesom det foregående år var 1951 præget af fremgang for produktion og omsætning, men som det fremgår af nedenstående produktionsoversigt, hidrører fremgangen fortrinsvis fra en forøgelse af eksportproduktionen (bærkonserves).

Den bedring, som indtraf med emballageforsyningen i 1950, fortsatte ikke i 1951, hvor hvidblikket blev eksportklausuleret, og aluminium, som året i forvejen havde været frit, blev rationeret. I slutningen af april måned lykkedes det dog at formå myndighederne til at frigive hvidblik til aspargesproduktionen til hjemmemarkedet i samme omfang, som fabrikkerne kunne opnå eksportordre, og i kraft heraf blev hele fabrikkens aspargesproduktion nedpakket i hvidblik.

Produktionen af asparges var af samme størrelsesorden som det foregående års. Gennemsnitsprisen for leverancer til hjemmemarkedet steg fra kr. 2,40 pr. kg i 1950 til kr. 3,16 pr. kg i 1951. Kvaliteten var gennemgående ikke så god som normalt.

Ærteproduktionen faldt på grund af dåserationeringen med 30 pct. fra 588.000 dskg til 410.000 dskg. Til trods for det kolde og våde forår, som sinkede såningen og opvæksten, blev avlerudbyttet det hidtil bedste. Kærneudbyttet steg fra 1480 kg pr. td. land til 1630 kg pr. td. land sammenlignet med det foregående år.

Konserveringen af bærfrugt (jordbær, hindbær og solbær) til eksport steg til det femdobbelte og androg 293.000 dskg, som blev afskibet til England umiddelbart efter, at produktionen var tilendebragt. Hele denne eksport blev nedpakket i eksportklausulerede dåser, som blev indkøbt i Tyskland, og fabrikken har i kraft af denne produktion været i stand til at udnytte sin kapacitet fuldtud i sæsonen.

Marmeladeproduktionen og fremstillingen af saft viser en nedgang i 1951 på henholdsvis 13 og 7 pct.

Svendborg Konservesfabrik A. m. b. A. har i 1951 fået indregistreret navnet „Svendborg Vinkompagni A. m. b. A." som bifirma. Produktionen og omsætningen af vine er mere end fordoblet. Salget androg over 200.000 flasker i 1951.

I almindelighed kan siges, at eksportproduktionerne har haft stor andel i, at året er gået godt. De indtrufne importrestriktioner i England vil

sikkert bevirke en betydelig nedgang i eksportproduktionen i 1952, og med mindre der indtræffer en væsentlig stigning i afsætningen på hjemmemarkedet, må det sikkert påregnes, at fabrikken ikke fuldtud kan udnytte sin kapacitet i den kommende sæson.

PRODUKTIONSOVERSIGT (færdigvarer)

		1950	1951	pct.
Marmelade	kg	376.592	329.149	÷ 12,6
Saft	l	152.239	140.609	÷ 7,6
Vin	l	72.222	155.165	+ 114,8
Agurker	kg	17.727	26.038	+ 46,9
Champignons	dskg	814	1.470	+ 80,6
Gulerødder	dskg	84.730	47.621 (glkg)	÷ 43,8
Syltetøj og gele	kg	2.698	4.983	+ 84,7
Asparges	dskg	116.412	106.163	÷ 8,8
Tomatpuree	dskg	14.768	12.855	÷ 13,0
Ærter	dskg	588.176	410.110	÷ 30,3
Ærter m. gulerødder	dskg	12.237	34.213 (glkg)	+ 179,6
Bærfrugter (til eksport)	dskg	55.143	293.091	+ 431,5
Spinat	dskg	35.067	14.955	÷ 57,4
Blommer	dskg	87.806	99.141	+ 12,9
Bønner	dskg	23.396	17.041 (glkg)	÷ 27,2

REGNSKABET

Nettoomsætningen har i 1951 været 4,4 mill. kr. mod 3,2 mill. kr. i 1950, svarende til en stigning på ca. 38 pct. Af afsætningen er ca. kr. 1.200.000 gået til eksport.

DRIFTSREGNSKAB 1. JANUAR–31. DECEMBER 1951

Udgifter:		*Indtægter:*	
Forbrug af varer og vareemballage	kr. 2.736.353,68	Varesalg, netto	kr. 4.380.905,79
Fabrikationsomkostninger	„ 1.287.459,88	Rente af egenkapital indregnet i omkostningerne	„ 150.000,00
Ekstraordinære afskrivninger på maskiner	„ 51.857,54		
Administrations- og salgsomkostninger	„ 450.867,00		
Diverse udgifter	„ 4.367,69		
	kr. 4.530.905,79		kr. 4.530.905,79

STATUS PR. 31. DECEMBER 1951

Aktiver:			*Passiver:*		
Kasse- og girobeh. .	kr.	4.554,86	Kassekredit	kr.	2.023.509,58
Diverse debitorer ..	„	57.929,93	Diverse kreditorer..	„	861.957,94
Varebeholdning	„	1.858.775,74	Aktiekapital	„	3.000.000,00
Maskiner og inventar m. v.	„	1.326.033,77			
Ejendom og tekniske anlæg	„	2.638.173,22			
	kr.	5.885.467,52		kr.	5.885.467,52